

BHMagazino

Ο ΕΚ ΤΩΝ
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΣΕΙΡΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑ
ΜΙΛΛΕΙ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ
ΤΩΝ ΓΥΡΙΣΜΑΤΩΝ,
ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΤΟΥ ΠΟΡΕΙΑ, ΤΙΣ
ΣΤΙΓΜΕΣ-ΟΡΟΣΗΜΑ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΤΟΥ ΖΩΗ

«Το “Famagusta”
αναμετρείται
με τη βαθιά ψήλη
του Κυπριακού»

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΛΗΣ

ΚΑΡΑ ΑΝΤΡΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΜΙΝΙΜΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΗΤΑΝ Ο ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΑΝΑ ΜΕΝΤΙΕΤΑ;
ΠΡΟΣΩΠΑ Μ. ΜΑΤΣΑΣ, Γ. ΤΑΤΑΚΗΣ, ΣΤ. ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ, Κ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ, Α. ΚΑΡΥΤΙΝΟΣ, Μ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΣΑΓΡΑΔΑ ΦΑΜΙΛΙΑ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΓΚΛΟΥΝΤΙ ΠΟΥ ΧΤΙΖΕΤΑΙ ΕΔΩ ΚΑΙ 141 ΧΡΟΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΕΤΑΙ

SHOPFLIX.GR

ΤΙΜΕΣ ΣΤΟΥΣ ΜΕΙΟΝ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

VEESIGN

1. Αγοράζεις ό,τι προϊόν θες ή δωροκάρτα SHOPFLIX μέσω site ή app.

2. Παραλαμβάνεις το δέμα σου με άμεση εγγυημένη παράδοση SHOPFLIX.

3. Λαμβάνεις στο email σου τον κωδικό του κουπονιού 5€.

4. Κάνεις όσες παραγγελίες θες και κερδίζεις ξανά και ξανά!

Ο Χρήστος Λούλης
φωτογραφίζεται
και μιλάει στο
BHMAGAZINO για την
εμπειρία του στην
πολυσυζητημένη
σειρά του MEGA
«Famagusta».

T-shirt και πουλόβερ
Tom Ford (Incrocio).
Παντελόνι Acne
Studios (attica).
Loafers Ferragamo
(Kalogirou).

Θαύματα της φύσης
και της αρχιτεκτονικής:
Οι πάγοι σε
αποδρομή και η
Σαγράδα Φαμίλια της
Βαρκελώνης σε φάση
ολοκλήρωσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

04 Εβδομάδα

06 Γνώμες

07 Το Καρναβάλι της Βενετίας

08 Cover Story: Χρήστος Λούλης

12 Διασώζοντας τους παγετώνες

14 Μίνως Μάτσας

16 'Η ο καρκίνος ή εγώ!

18 Διατροφή εναντίον καρκίνου

20 Γιώργος Τατάκης

23 Κατερίνα Παπουτσάκη

24 Σταύρος Ζουμπουλάκης

27 Μαρία Ευθυμίου -
Λουκάς Καρυτινός

28 Σαγράδα Φαμίλια

31 Gigi Paris

32 Καρλ Αντρέ - Ανα Μεντιέτα

34 Θ for Θαναθάκηθ του Αρκά

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:
ΝΙΚΟΣ ΒΑΡΔΑΚΑΣΤΑΝΗΣ
FASHION EDITOR: ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΖΩΗΣ

Total look Ferragamo
(Ferragamo Boutique).

Editorial

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ «ΑΝΟΙΞΗ» ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Οι νύχτες του Ιανουαρίου κυλούσαν αργά, μελαγχολικά. Ο πρώτος μήνας του χρόνου είναι άλλωστε «τυλιγμένος» πάντα με χρώματα γκριζα, θαμπά. Οι μεγάλες αντιθέσεις... είναι εδώ, μετά τη γιορτή των Χριστουγέννων, την πιο εντυπωσιακή, χαρούμενη, αισιόδοξη, τότε που οι προβολείς λάμπουν εκτυφλωτικά. Και ξαφνικά, προς το τέλος του, τα βράδια της Κυριακής απέκτησαν ξεχωριστό ενδιαφέρον. Εδώ και δύο εβδομάδες (απόψε στις εννέα θα προβληθεί το τρίτο επεισόδιο) ξεκίνησε να προβάλλεται στη μικρή οθόνη η σειρά των Αντρέα Γεωργίου και Κούλλη Νικολάου «Famagusta». Οι τηλεθεατές «κόλλησαν» στο γυαλί, η ιστορία είναι εξαιρετική, οι πρωταγωνιστές θαυμάσιοι, οι άνθρωποι πίσω από τις κάμερες οι πλέον αξιόλογοι επαγγελματίες του χώρου. Η «Famagusta», μια σειρά όπου η μυθοπλασία δεν «φοβάται» να συναντήσει τη ζωντανή ιστορία της Κύπρου, συζητήθηκε, γοήτευσε το κοινό, κέρδισε, όπως αναμενόταν, υψηλές θεαματικότητες. Η συνέχεια αναμένεται ακόμα πιο εντυπωσιακή, η Βάνα Δημητρίου είναι στα καλύτερά της. Οι ήρωες που έχει δημιουργήσει ξεχωρίζουν, συγκινούν και – γιατί όχι; – σαγηνεύουν. Το BHMAGAZINO φιλοξενεί αυτή την Κυριακή στο εξώφυλλό του τον ταλαντούχο ηθοποιό Χρήστο Λούλη. Ο εκ των πρωταγωνιστών του «Famagusta» φωτογραφήθηκε αποκλειστικά για το BHMAGAZINO και μίλησε για τη νέα σειρά του MEGA, τη θεατρική του καριέρα, τις στιγμές-ορόσημα στην προσωπική και επαγγελματική του ζωή. Ο κ. Λούλης ερμηνεύει έναν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ρόλο, δίπλα σε καταξιωμένους ηθοποιούς όπως οι Γιάννης Μπέζος, Κοραλία Κράντη, Αιμιλία Υψηλάντη, Γρηγόρης Βαλτινός, Γιώργος Ζένιος κ.ά. Ο ίδιος μιλώντας για τη σειρά (σίγουρα πρόκειται για μια πολύ καλή στιγμή της ελληνικής τηλεόρασης) λέει ότι «το «Famagusta» αναμετρείται με τη βαθιά πληγή του Κυπριακού». Ο Χρήστος Λούλης δηλώνει ενθουσιασμένος με το επίπεδο της παραγωγής, το οποίο είναι σίγουρα πάρα πολύ υψηλό, μιλάει για τον ρόλο του δημοσιογράφου Μάικλ Κούρτη που ερμηνεύει, αναφέρεται στις δύσκολες σκηνές των γυρισμάτων και βέβαια στο θέατρο. Το Εθνικό, την Επίδαυρο, όπου έχει παίξει αρκετές φορές, τις συνεργασίες με σημαντικούς σκηνοθέτες, όπως οι Θωμάς Μοσχόπουλος, Γιάννης Χουβαρδός, Δημήτρης Καραντζάς, Νίκος Καραθάνος, Λευτέρης Βογιατζής. Στο BHMAGAZINO μπορείτε να διαβάσετε και άλλες συνεντεύξεις με σημαντικές προσωπικότητες, να ταξιδέψετε στον χώρο της τέχνης, της μουσικής, των βιβλίων, της επιστήμης, της γαστρονομίας. Ένα θέμα για το περιβάλλον θεωρώ ότι είναι από τα πλέον ενδιαφέροντα. Μην ξεχνάμε ότι κάθε εβδομάδα φιλοξενούμε «ιδιαιτέρως» αφιερώματα που έχουν να κάνουν με την κλιματική κρίση. Η φύση δείχνει το σκληρό της πρόσωπο και εμείς πρέπει να είμαστε όλο και περισσότερο ευαισθητοποιημένοι. Τίτλος του σημερινού μας θέματος «Διασώζοντας τους παγετώνες». Διαβάστε το ρεπορτάζ και ενημερωθείτε για μια επιστημονική πρόταση για την αποτροπή της αναμενόμενης ανόδου της στάθμης των ωκεανών που φέρνει στο προσκήνιο τις προκλήσεις της γεωμηχανικής. Οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενο είναι απλά θαυματικές...

Μαργαρίτα Σφέτσα
Διευθύντρια BHMAGAZINO
msfetsa@alteregomedia.org

ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ
Ι. Κ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Δ. ΜΑΝΤΕΛΑΣ

BHMAGAZINO

Εβδομαδιαίο περιοδικό που κυκλοφορεί δωρεάν με ΤΟ ΒΗΜΑ www.vimagazino.gr, e-mail: vimagazino@tovima.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Κ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ Α.Ε. ΚΥΡΙΟΣ ΜΕΤΟΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ
ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΕΝΤΖΟΣ ΕΔΡΑ Λ. Συγγρού 340, Καλλιθέα, ΤΚ 17673 ΤΗΛΕΦΩΝΟ 210-7547000

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΦΕΤΣΑ CREATIVE ART DIRECTOR Πάννης Κούρτης ART DIRECTOR Τάσος Φαρμάκης
ASSISTANT ART DIRECTOR Παύλος Ζερβός, Εφη Κουτρουμάνη ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΥΛΗΣ Κατερίνα Κολιού ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
Μαριλένα Αστραπέλλου, Ερη Βαρδάκη, Κοσμάς Βίδος, Μαριλένα Γεραντώνη, Πάννης Ζουμπουλάκης, Λάμπρος Καραγιώργος, Μάρκος Καρασαρίνης,
Αντώνης Καρπετόπουλος, Ντιάνα Καρτσαγκούλη, Ελένη Κωνσταντάτου, Νίκος Λιβανός, Τάσος Μαντικίδης, Νατάσα Μπαστιά, Γιώργος Νάστος, Άρης Ραβανός
GRAPHICS Μάκης Θεοφιλόπουλος PHOTO EDITOR Ευτυχία Κυδωνάκη FASHION EDITORS Αριστείδης Ζώης, Μιχάλης Πάντος

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ Πέννυ Λάγκα Τηλ. 210-7547.059 plagka@alteregomedia.org ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ Λίλη Ξενάκη
Τηλ. 210-7547.063 lxenaki@alteregomedia.org ΥΠΟΔΟΧΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ Χριστίνα Βατού Τηλ. 210-7547.054 chvatou@alteregomedia.org

M.E.T. 230344

Για το BHMAgazino
2024
Βασιλίκης

Εργο τέχνης του Βασίλη Σολιδάκη με τίτλο «Νέα πνοή».

ΚΥΝΙΚΟΣ

Η κληρονομιά των αδελφών Κοέν

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΜΑ ΒΙΔΟ

Μια εποχή κατά την οποία γίνεται έντονα λόγος για τη γυναικεία κακοποίηση (εξαιτίας σειράς αποτρόπαιων περιστατικών και στην Ελλάδα), ο εξαιρετικός πέμπτος κύκλος του «Fargo» έρχεται να μιλήσει για το θέμα με τρόπο ουσιαστικό. Για να ξεκινήσω όμως από την αρχή, για τους μη γνωρίζοντες: Το «Fargo» είναι μια σειρά αυτοτελών (ανά κύκλο) ιστοριών εγκλήματος του Νόα Χόλεϊ, εμπνευσμένη από τη γνωστή ομώνυμη ταινία των αδελφών Κοέν. Ο πέμπτος κύκλος που θα μας απασχολήσει σήμερα ολοκληρώθηκε πριν από μερικές ημέρες. Μου είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιλέξω ποια από τις ευφάνταστες ιστορίες του Χόλεϊ, από το 2014, οπότε είδαμε τον πρώτο κύκλο στην ελληνική συνδρομητική τηλεόραση, μου άρεσε περισσότερο, καθώς ήταν η μία καλύτερη από την άλλη. Πανέξυπνα σενάρια, ευρηματική οκνηροθεσία και ερμηνείες για πολλά βραβεία. Το «Fargo» είναι, κατά τη γνώμη μου, ένα από τα σίριαλ που πηγαίνουν την τηλεόραση μπροστά, παρέχοντας ψυχαγωγία υψηλής ποιότητας και καταφέρνοντας να επικοινωνήσει με τον πιο απλό τρόπο βαθιά πανανθρώπινα νοήματα. Στις ιστορίες του ο Χίτσκοκ συναντά τον Μπέρκμαν και τον Ταρκόφσκι (όλα αυτά τα υπέροχα, ατελείωτα, μελαγχολικά πλάνα της αμερικανικής υπαίθρου!), η αρχαία ελληνική τραγωδία συναντά τον Τένεσι Γουίλιαμς, την Αγκαθα Κρίστι, τον Μπρεχτ αλλά και τον Ιονέσκο (το παράλογο ως συστατικό της καθημερινής ζωής), ο άνθρωπος συναντά τον Θεό (με την έννοια της αυτοπραγμάτωσης), ακόμα και αν για να το επιτύχει χρειαστεί να βιώσει την απόλυτη συντριβή – κυρίως τότε. Από την απόλυτη συντριβή περνούν και οι ήρωες του πέμπτου κύκλου της σειράς (άλλος ξυστά, άλλος για να χάσει τα πάντα, άλλος για να αναθεωρήσει τα πάντα), σε μια ιστορία που ξεκινά σχεδόν σαν κωμωδία α λα «Μόνος στο σπίτι» για να γίνει το συνταρακτικό ψυχογράφημα της κακοποιημένης (από τον σύντροφο αλλά και γενικότερα από

Ο,τι και αν αντιμετωπίζουμε, όποια και αν είναι η μοίρα μας, ό,τι και αν μας περιμένει, εμείς πρέπει να κάνουμε πάντα το καλό και μόνο το καλό

το περιβάλλον στο οποίο ζει) γυναίκα. Μιας γυναίκας όμως που, ακόμα και αν μοιάζει ντελικάτη και αδύναμη, απόλυτο θύμα σε έναν κόσμο απερίγραπτης σκληρότητας, αδικίας και απονίας, διεκδικεί με επιμονή και θάρρος το δικαίωμά της στην ευτυχία. Μιας ραγισμένης και σπασμένης από την κακομεταχείριση κούκλας από πορσελάνη η οποία, τη στιγμή που σε κάνει να δακρύξεις μπροστά στην ευθραυστότητά της, κολλάει με τρόπο μαγικό τα κομμάτια της (σε μια διαδικασία που παραπέμπει στην ιαπωνική μέθοδο Κιντσούγκι) και γίνεται άθραυστη. Θα μπορούσα να πω πολλά, πάρα πολλά, ανατρέχοντας στις περιπέτειες της Ντόροθι Λάιον (την ερμηνεύει απολαυστικά η Τζούντο Τεμπλ) και της απίστευτης οικογένειάς της, όμως έτσι θα αποκάλυπτα όλα εκείνα που καλό είναι (για την απόλαυση της εμπειρίας) να ανακαλύψει μόνος του ο θεατής. Σας προτείνω ανεπιφύλακτα τον πέμπτο κύκλο του «Fargo». Για το ρεαλιστικό παραμύθι που διηγείται, για τα μηνύματα που στέλνει στις κακοποιημένες γυναίκες και σε όλους τους κακοποιημένους ανθρώπους, σήμερα τους περισσότερο από ποτέ νιώθουμε το σκοτάδι να μας περιτριγυρίζει. Γιατί μας υπενθυμίζει πως ό,τι και αν αντιμετωπίζουμε, όποια και αν είναι η μοίρα μας, ό,τι και αν μας περιμένει, εμείς πρέπει να κάνουμε πάντα το καλό και μόνο το καλό. Μπορεί να ανταμειφθούμε. Μπορεί και όχι.

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΡΙΟΤΙΟΠΟΥΛΟ

Η ιστορία του γάμου που πρώτα απασχολήσε τις κοσμικές στήλες και μετά τους «Ράμπο» της ΑΑΔΕ που διέκρινε ένα όργιο φοροδιαφυγής θα μπορούσε να είναι ένα πρώτης τάξης σενάριο κωμωδίας αν δεν ήταν σημείο των καιρών. Όπως αποδείχθηκε, όσοι κάποιον ρόλο είχαν στον γάμο αυτόν δεν έκοψαν την παραμικρή απόδειξη για τις υπηρεσίες τους δηλώνοντας ότι αυτές ήταν το δώρο τους στον γαμπρό και στη νύφη. Ακόμα πιο ενδιαφέρον είναι ότι η επιδρομή των εφοριακών μετά τον γάμο βασίστηκε στη διαφήμισή του: δεν ήταν τόσο οι αναφορές στις κοσμικές στήλες των περιοδικών αυτές που τράβηξαν την προσοχή όσο οι αναρτήσεις στο Internet. Σε αυτές είδαν το καταπληκτικό νυφικό που στοίχισε ψίχουλα. Σε αυτές παρατήρησαν τον υπέροχο στολισμό που ήταν τόσο φθηνός που παραπέμπει σε μη κερδοσκοπική οργάνωση παρά σε επιχείρηση με σκοπό το κέρδος. Σε αυτές, τέλος, διέκριναν τον τραγουδιστή και τους μουσικούς που όχι μόνο δεν δέχθηκαν χρήματα για να μην προσβάλουν το ζευγάρι αλλά δήλωναν και πενιχρά εισοδήματα στην Εφορία χρόνια τώρα. Όλοι αυτοί κλήθηκαν να λογοδοτήσουν και σίγουρα θα έχουν να πουν πολλά. Αλλά αυτό με ενδιαφέρει ελάχιστα: αυτό για το οποίο προβληματίζομαι είναι μήπως αυτή η ιστορία αλλάξει το Instagram όπως το ξέραμε μέχρι τώρα. Αν η σελίδα μας στο Facebook είναι κάτι σαν το παιδικό μας λεύκωμα με το οποίο πιστεύουμε πως έφτασε η ώρα να ασχοληθεί όλη η Ελλάδα (ή τουλάχιστον όποιος μας ξέρει) και το X (πρώην Twitter) αποτελεί ένα εργαλείο για ατελείωτους καβγάδες, το Instagram είναι το περίφημο «καθρέφτη, καθρεφτάκι μου» που η βασίλισσα ρωτάει κάθε μέρα «ποια είναι η ομορφότερη». Όλη του η επιτυχία βασίζεται στο ότι ικανοποιεί την ανθρώπινη ματαιοδοξία. Τα φίλτρα (όχι τα μαγικά, αλλά αυτά της ιντερνετικής εικόνας) επιτρέπουν στον καθέναν που το θέλει να είναι όχι απλώς όμορφος αλλά αξιοζήλευτος. Κάθε Παρασκευή και Σάββατο (ανάλογα με το ποιους ακολουθείς...) μπορείς να δεις σε ποια κλαμπ έχεις κόσμο. Γεμίζει επίσης το timeline με φωτογραφίες από κορίτσια που διαφημίζουν τα νέα τους φορέματα – οι καταχωρίσεις μπορεί να είναι, αλλά μπορεί και να μην είναι πληρωμένες. Αναλόγως διαφημίζονται ταξίδια, παραλίες, εξοχικά, αυτοκίνητα, εστιατόρια – τα πάντα. Δεν πληρώνουν φυσικά όλοι αυτοί: απλώς με την επίδειξή τους ο χρήστης επιδεικνύει τη δική του λαμπρότητα. Σχεδόν κάθε ανάρτηση θα μπορούσε να

συνοδεύεται από τη λεζάντα «κοιτάξτε τι ωραία περνάω, αντίθετα με εσάς». Κι εσύ που τη βλέπεις απλώς σκέφτεσαι πότε θα κάνεις τις ανάλογες αναρτήσεις με την ίδια ακριβώς υπόδειξη – θα είναι τεκμήρια αν όχι της ευτυχίας σου, τουλάχιστον της καλοπέρασής σου. Αυτής της καλοπέρασης η οποία στην περίπτωση του περίφημου γάμου έγινε στόχος. Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς ότι αν η επιχείρηση αυτή της ΑΑΔΕ στεφθεί με εισπρακτική επιτυχία θα έχουμε κι άλλες. Ήδη διάφοροι και διάφορες αυτοαποκαλούμενοι/-ες influencers μαθαίνω ότι αρνούνται δουλειές: δεν θέλουν έρευνες για τις προηγούμενες. Όμως πέρα από τους επαγγελματίες υπάρχουν και οι απλοί άνθρωποι που θα είναι δύσκολο να ζήσουν με τον φόβο της Εφορίας και θα πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες: τέρμα πια η προβολή της καλοπέρασης και της πολυτέλειας. Αν οι υπολογισμοί μου είναι σωστοί, το καλοκαίρι που μας έρχεται θα έχουμε ένα άλλο Instagram. Δεν θα υπάρχουν κοπέλες με ακριβά μαγιό, αλλά όλες θα είναι ντυμένες καλόγριες ή βοσκοπούλες. Τέρμα οι φωτογραφίες από Μύκονο ή Σαντορίνη: τώρα όλοι και όλες θα φωτογραφίζονται αποκλειστικά στην αυλή της γιαγιάς. Δεν υπάρχει περίπτωση να ξαναδείς στο Instagram άνθρωπο να

οδηγεί ακριβό αυτοκίνητο: θα γεμίσει ποδηλάτες – μπορεί και τύπους που φωτογραφίζονται πάνω σε πατίνια. Κανένας δεν θα ξαναβάλει φωτογραφία από το εξωτερικό: το πιο μακρινό ταξίδι που θα φαίνεται να κάνει Αθηναίος στο Instagram θα είναι μέχρι την Αίγινα και Σαλονικίος μέχρι τη Χαλκιδική – άλλωστε σαν αυτή δεν έχει πουθενά. Δεν θα βλέπεις πλέον κλαμπ, πόσο μάλλον μπουζούκια: η μόνη επιχείρηση εντός της οποίας θα μπορείς να φωτογραφίσεις θα είναι τα ταπεινά ΕΛΑΤΑ. Φυσικά, τέλος οι φωτογραφίες από γάμους και βαφτίσια: θα τις βγάζουν όλοι κρυφά και θα τις διακινούν με κούριερ υπό άκρα εμπιστευτικότητα. Εξάιρεση θα αποτελούν μόνο οι γάμοι των ομόφυλων ζευγαριών για τους οποίους γίνεται συζήτηση έναν μήνα τώρα και δεν μπορεί να πάει χαμένη. Αλλά και αυτοί θα είναι στο πλαίσιο του παλιού εκείνου «σεμνά και ταπεινά»: ούτε δεξιώσεις θα προβάλλονται, ούτε καν ο δήμαρχος. Άνθρωπος είναι κι αυτός, δεν υπάρχει λόγος να τον τρέχουν στην Εφορία γιατί πάντρεψε τους μόνους που μοιάζουν πραγματικά να θέλουν να παντρευτούν.

Το Instagram που ξέρετε να το ξεχάσετε. Τέρμα πια οι ρετουσαρισμένες φωτογραφίες με τα σχόλια «μπράβο, κουκλίτσα μου» και «τι μωρό είσαι εσύ». Τέρμα οι κοριτοπαρές που τραγουδούν Τέιλορ Σουίφτ: τώρα το πολύ-πολύ να βλέπεις βίντεο με μαυροφορεμένες που θα τραγουδάνε Τάνια Τσανακλίδου – εκτός αν η Εφορία θεωρήσει το «Μαμά γερνάω» κρυπτομήνυμα – κάτι σαν εντολή στη μάνα να κρύψει τα λεφτά της σύνταξης. Όπως και να 'χει, τέρμα τα «δείτε τα νέα μου παπούτσια» και τα «αχ, τα θέλω κι εγώ». Τέρμα οι «σέλφι» με φόντο τον πύργο του Αίφελ ή μπροστά σε αγάλματα, εκτός αν «με το άγαλμα ως τον δρόμο προχωρήσαμε». Και φυσικά τέλος οι φωτογραφίες από μήνες του μέλιτος, γιατί κι αυτοί σε ελέγχους γάμων από την Εφορία μπορεί να οδηγήσουν. Αν μπαίνει φωτογραφία από κοινωνική εκδήλωση, αυτή θα είναι από μηνιόσυννο – άντε το ερχόμενο Πάσχα να μπει και καμιά από την περιφορά του Επιταφίου, αρκεί να μην προδίδει ταξίδι στην Κέρκυρα.

Ο γάμος (της ματαιοδοξίας με την Εφορία;) ήρθε και τα άλλαξε όλα! Και το χειρότερο μιας ιστορίας που απειλεί να καταστρέψει τους καιρούς που στο Instagram ήμασταν όλοι υπέροχοι και λαμπεροί είναι ότι αν ρωτήσετε δέκα Έλληνες οι εννέα θα σας πουν ότι δεν έχουν ιδέα ποιοι είναι αυτοί οι διάσημοι κοσμικοί που παντρεύτηκαν...

Το Instagram που ξέρετε να το ξεχάσετε. Τέρμα πια οι ρετουσαρισμένες φωτογραφίες με τα σχόλια “μπράβο, κουκλίτσα μου” και “τι μωρό είσαι εσύ”

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΦΛΑΣ ΣΤΟ ΥΠΕΡΟΧΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Ενα φαντασμαγορικό, τεράστιο καπέλο, περίτεχνη, χειροποίητη στολή αξίας πολλών χιλιάδων ευρώ, πρόσωπο μακιγιαρισμένο με ολόχρυσες «κλωστές», η ατμόσφαιρα είναι πραγματικά κινηματογραφικού τύπου. Το Καρνάβαλι της Βενετίας, από τα πλέον δημοφιλή σε ολόκληρο τον κόσμο, ξεκίνησε την περασμένη εβδομάδα, συγκεντρώνοντας το παγκόσμιο ενδιαφέρον στην πανέμορφη πόλη της Βόρειας Ιταλίας, χτισμένη σε μία ομάδα 118 μικρών νησιών που χωρίζονται από κανάλια και ενώνονται μεταξύ τους με γέφυρες. Στο Canal Grande, λοιπόν, οι μασκαράδες, που ετοιμάζουν τις στολές τους μήνες πριν, «βολτάρουν» πάνω σε γόνδολες χαρίζοντας εκπληκτικές, άκρως ατμοσφαιρικές εικόνες. Επισκέπτες φθάνουν στην Πόλη των Δόγηδων από διάφορα σημεία του πλανήτη, επιθυμώντας να ζήσουν κάτι από αυτό το μοναδικής γοητείας παραμύθι. Όσο περνούν οι ημέρες όλο και περισσότερος κόσμος καταφθάνει στη Βενετία, γεμίζοντας ασφυκτικά τα γραφικά δρομάκια (εκεί όπου σε μικρά καταστήματα πωλούνται οι ολοκέντητες, πανάκριβες μάσκες), τα εσπιατόρια με τους πυρσούς στην είσοδο, τα «βελούδινα» café, το Cipriani, τις αίθουσες του ξενοδοχείου Gritti Palace και βέβαια την Πλατεία Αγίου Μάρκου. Δόγηδες, πριγκίπισσες, κόμισσες και βαρονέσες και μία ιστορία γεμάτη χρυσόσκονη (σύντομη, αλλά πάντα ωραία) ξεκινά...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΛΗΣ

«ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΙΟ ΒΑΘΥ ΤΡΑΥΜΑ, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ»

Ο καταξιωμένος πρωταγωνιστής μιλάει για τη νέα σειρά του MEGA, όπου η μυθοπλασία συναντά την τραγωδία της Κύπρου 50 χρόνια μετά, και ξεδιπλώνει σταθμούς της προσωπικής και καλλιτεχνικής του πορείας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΔΑΚΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΝΙΚΟΣ ΒΑΡΔΑΚΑΣΤΑΝΗΣ
FASHION EDITOR ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΖΩΗΣ

Κυριακή 21 Ιανουαρίου, τελευταία παράσταση του έργου «Ευαγγελισμός, το μιούζικαλ» στο Εθνικό Θέατρο. Ο Χρήστος Λούλης μετά την τελευταία υπόκλιση ανοίγει το κινητό του. Κατακλυ-

σμός μηνυμάτων: «Μπράβο», «Συγχαρητήρια», «Μας συγκίνησατε». Μόλις είχε κάνει πρεμιέρα η νέα υπερπαραγωγή του MEGA «Famagusta», σε σκηνοθεσία Αντρέα Γεωργίου, στην οποία και πρωταγωνιστεί. Μία σειρά όπου η μυθοπλασία δεν φοβάται να συναντήσει τη ζωντανή ιστορία της Κύπρου, γιατί πέρα από τους ήρωες που ξεπήδησαν από την πένα της Βάνας Δημητρίου, η οποία υπογράφει το σενάριο, στη μικρή οθόνη κάθε φορά ζωντανεύουν δραματοποιημένες και αληθινές ιστορίες ανθρώπων που έζησαν τη φρίκη της τουρκικής εισβολής το καλοκαίρι του 1974, ανθρώπων που ακόμα ελπίζουν να χτυπήσει η πόρτα και να γυρίσει πίσω ο γιος τους, ο αδελφός τους, ο σύζυγός τους.

Πρόκειται για μια σπάνια στιγμή μιας καλής τηλεόρασης, όχι μόνο γιατί ο Αντρέας Γεωργίου κατάφερε να συγκεντρώσει ένα εξαιρετικό καστ πρωταγωνιστών όπως ο Χρήστος Λούλης, ο Γιάννης Μπέζος, η Κοραλία Καράντη, η Αιμιλία Υψηλάντη, ο Γρηγόρης Βαλτινός και ο Γιώργος Ζένιος, όχι μόνο γιατί η σειρά κατέγραψε θριαμβευτικά νούμερα στους πίνακες τηλεθέασης (και το δεύτερο επεισόδιο παρέμεινε αμετακίνητο στην πρώτη θέση της prime time ζώνης, με ποσοστό 30% στο γενικό σύνολο και 23,2% στο δυναμικό κοινό) και έγινε No 1 trend στο X (πρώην Twitter), αλλά κυρίως γιατί κατάφερε να αγγίξει το συλλογικό ασυνείδητο χωρίς εθνικιστικές κορόνες. Γιατί τόλμησε να αναμετρηθεί με μία ανοιχτή πληγή όπως το Κυπριακό και να μιλήσει για τα βάσανα των ανθρώπων που παραμένουν ίδια όπου ο πόλεμος ρίχνει τη μαύρη σκιά του. Για άλλους η σειρά λειτουργήσε ως βάλασμο, για άλλους ως οδυνηρή υπενθύμιση της κυπριακής τραγωδίας 50 χρόνια μετά την εισβολή του «Αττίλα». Κάπως έτσι οι σπαρακτικές εικόνες του βομβαρδισμού της Αμμοχώστου το καλοκαίρι του 1974 ζωντάνεψαν στη μικρή οθόνη δίνοντας το χέρι στη μυθοπλασία που έρχεται να ξετυλίξει το κουβάρι της Ιστορίας μέσα από τα βιώματα μιας οικογένειας και μιας μητέρας, η οποία χάνει από την αγκαλιά της τον τριών μηνών γιο της την ημέρα της εισβολής και 50 χρόνια μετά δεν σταματά να αναζητεί απαντήσεις για την τύχη αυτού του παιδιού, διατηρώντας την ελπίδα ότι είναι κάπου ζωντανό. Και είναι και εκείνη η απέραντη, κοντράλτο φω-

νή της Μαρίας Φαραντούρη, τόσο δωρική αλλά και έμπλη συναισθήματος, που ερμηνεύει το τραγούδι της σειράς «Δεν ξεχνώ». Αυτές τις δύο λέξεις που εμπνεύστηκε ο συγγραφέας Νίκος Δήμου το πρωί της 14ης Αυγούστου του 1974, την ημέρα που ο δεύτερος «Αττίλας» έκοψε την Κύπρο στα δύο. Πενήντα χρόνια μετά, κανείς δεν ξέχασε. Και πώς θα μπορούσε άλλωστε;

Κύριε Λούλη, αναμένετε αυτή την καθολική αποδοχή της σειράς «Famagusta»;

«Ναι, περίμενα ότι θα έχει θετικές αντιδράσεις. Το περίμενα γιατί πριν από την προβολή του πρώτου επεισοδίου είχα δει ήδη το υλικό και ήξερα ότι πρόκειται για μια πολύ προσεγμένη δουλειά. Μας είχε γίνει μία “ειδική” προβολή του πρώτου επεισοδίου στην τελευταία μου επίσκεψη στην Κύπρο και θυμάμαι ότι συγκινήθηκα από το πρώτο πλάνο. Είχα ανατριχιάσει με τον Γρηγόρη Βαλτινό να ερμηνεύει τον Μακάριο και ύστερα τα πλάνα από την Αμμόχωστο με τους πανικόβλητους ανθρώπους να τρέχουν».

Τι σας έκανε να πείτε το «ναι» στην πρόταση του Αντρέα Γεωργίου και του Κούλλη Νικολάου;
«Το γεγονός ότι η σειρά “Famagusta” αναμετρήεται με μια βαθιά πληγή, ένα θέμα πολύ λεπτό, το Κυπριακό. Ο Αντρέας και ο Κούλλης μου εξήγησαν ότι θέλουν να κάνουν κάτι ξεχωριστό, κάτι άλλο και όχι “ένα ακόμη”. Προσωπικά, συνδέομαι και με έναν τρόπο με την Κύπρο. Ο πατέρας της συζύγου μου (σ.σ.: αναφέρεται στην επίσης ηθοποιό Εμιλν Κολιανδρή) καταγόταν από τα Κατεχόμενα. Την ίδια στιγμή, το επίπαιδο παραγωγής είναι παρά πολύ υψηλό, δηλαδή μόνο με τη σειρά “Maestro” του Χριστόφορου Παπακαλιάτη μπορώ να το συγκρίνω. Τα παιδιά είναι επαγγελματίες. Γνωρίζουν τη δουλειά τους και νιώθω ότι σε αυτή τη σειρά δίνουν και κάτι παραπάνω από τον εαυτό τους, δίνουν την ψυχή τους, δημιουργώντας όλες τις απαραίτητες συνθήκες για να μπορείς και εσύ ως ηθοποιός να δημιουργήσεις. Δεν ένιωσα, για παράδειγμα, ότι τρέχουμε να κυνηγήσουμε τον χρόνο για να προλάβουμε να παραδώσουμε το επεισόδιο. Ενιωσα ότι είμαστε άρχοντες».

Σκιαγραφήστε μας τον χαρακτήρα που υποδύεστε, τον δημοσιογράφο Μάικλ Κούρτη.

«Είναι ένας άνθρωπος 50 χρόνων. Τον βλέπουμε να μην έχει οικογένεια, να μην έχει παιδιά. Μοιάζει με έναν 50άρη-έφηβο. Φοράει δαχτυλίδια, χαίμαλιά στον λαιμό. Είχε σχέση με μια κοπέλα πριν από δύο χρόνια, τώρα είναι με μία άλλη, μετά θα χωρίσει. Το γεγονός λοιπόν ότι ενώ είναι 50 ετών ζει ως 25 με γοητεύει, καθώς με έναν τρόπο θέλω να το συνδέω με το κομψικό στοιχείο ότι ο ίδιος είναι το χαμένο παιδί της

οικογένειας Σέκερη, κάτι που γίνεται εμφανές από το πρώτο άλλωστε επεισόδιο της σειράς. Ο ίδιος φυσικά έχει μεγαλώσει με μια μητέρα και έναν πατέρα στο Λονδίνο, δεν γνωρίζει καν ότι είναι υιοθετημένος, αλλά παρ’ όλα αυτά μέσα του μια ρίζα μοιάζει να του λέει ότι δεν ανήκει εκεί. Και κάπως όταν θα αποκαλυφθεί η αλήθεια, σαν να έρχεται η ηλικία του και τον συναντά. Δεν εννοώ ότι θα μεγαλώσει απότομα, αλλά σαν να ησυχάζει, σαν να ριζώνει».

Το θέμα της σειράς είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο ακριβώς γιατί ακουμπά ένα πρόσφατο τραύμα που παραμένει ανοιχτό. Σας φοβίζει αυτό το γεγονός;

«Εμένα μου αρέσει το γεγονός ότι αυτή η σειρά παρακολουθεί την ιστορία μιας οικογένειας από το ’74 και έπειτα. Υπάρχουν μάλιστα και στιγμές που πηγαίνει ακόμα πιο πίσω. Βλέπεις λοιπόν πώς ήταν αυτοί οι άνθρωποι και βλέπεις πώς τελικά μεγάλωσαν και τελικά μέσα από εκείνους ξεδιπλώνεται και όλη η Ιστορία του νησιού. Τους συναντάμε πριν από την Εισβολή να τα κουτσοκαταφέρνουν, μετά έρχεται ο πόλεμος και τους διαλύει και ύστερα βλέπουμε πώς μπόρεσαν να γίνουν αυτοί που είναι σήμερα. Βλέπουμε τι έχουν κρατήσει ως μνήμη. Τι τους βαραίνει και τι τους ελαφραίνει. Τι τους δίνει ζωή και τι τους δίνει πόνο και βάρος. Πώς βλέπουν το εαυτό τους. Ποια είναι η κοινή τους μοίρα. Τι τους ενώνει, αλλά και τι τους χωρίζει. Όλα αυτά που συγκροτούν το αίσθημα ενός λαού προσπαθούμε να τα συμπυκνώσουμε σε μία οικογένεια. Και αυτό, ναι, είναι επικίνδυνο. Όπως όλα τα πράγματα, μπορεί να πετύχει, αλλά μπορεί και όχι. Αλλά μου αρέσει ότι το εγχείρημα αυτό είναι πολύ φιλόδοξο. Παράλληλα φυσικά υπάρχει και ένα στόρι που “τρέχει”. Δεν κάνουμε ούτε ντοκιμαντέρ ούτε ιστορικό δράμα. Μέσα σε 24 επεισόδια πρέπει να κρατήσουμε το ενδιαφέρον του θεατή».

Ποιες είναι οι πιο δύσκολες σκηνές που έχετε γυρίσει μέχρι στιγμής;

«Είναι οι σκηνές που έχω γυρίσει με τους ηθοποιούς που αφηγούνται την ιστορία ενός πραγματικού ανθρώπου και το πώς αυτός έζησε την Εισβολή, καθώς υποδύομαι έναν δημοσιογράφο που γυρίζει ένα ντοκιμαντέρ στην Κύπρο. Έτσι σε κάθε επεισόδιο παρουσιάζεται και μία τέτοια συνέντευξη. Εχουν υπάρξει σκηνές πολύ δυνατές, γιατί ακριβώς αυτές οι ιστορίες είναι πολύ δυνατές. Μάλιστα ο θεατής δεν παρακολουθεί μόνο την αφήγηση, αλλά γίνεται παράλληλα και οπτικοποίηση της ιστορίας, όπως παρακολουθήσατε, για παράδειγμα, στο πρώτο επεισόδιο, όπου η Δέσποινα Μπεμπεδέλη αφηγήθηκε τη συγκλονιστική ιστορία της Χαρίτας Μάντολες.

Ζιβάγκο και παντελόνι Corneliani (**Incrocio**).
Ρολόι Breitling (**Breitling Boutique**).

Δόθηκε το πρώτο δείγμα γραφής ήδη από τα δύο πρώτα επεισόδια. Και έπονται εξίσου δυνατές ιστορίες».

Θα ήθελα να μας μεταφέρετε λίγο την ατμόσφαιρα του γυρίσματος αυτών των συγκλονιστικών σκηνών με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη.

«Το ωραίο με τη Δέσποινα και όλους αυτούς δηλαδή τους μεγάλους ηθοποιούς είναι ότι δεν καταλαβαίνεις πότε παίζουν και πότε όχι. Θυμάμαι δηλαδή ότι εκεί που μιλούσαμε, που στήνονταν οι κάμερες, που κάναμε τις πρόβες και συζητάγαμε τις τελευταίες αλλαγές στο κείμενο, ξεκίνησε η Δέσποινα και ήταν σαν να μην σταμάτησε ποτέ να μιλά. Όταν έχεις μπροστά σου τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη το μόνο που έχεις να κάνεις είναι απλά να την ακούς και να τη βλέπεις. Ήμουν τυχερός γιατί αυτό απαιτούσε άλλωστε και ο ρόλος μου. Και ήταν το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο...».

Την Αμμόχωστο την επισκεφθήκατε;

«Όχι ακόμη. Από τη μία έχω μια μεγάλη περιέργεια να δω την Αμμόχωστο, την Κερύνεια, τη Μόρφου και ταυτόχρονα έχω και μία άρνηση. Γιατί δηλαδή να επισκεφθώ το ψευδοκράτος; Με την έννοια ότι δεν έχω κάποιο σπίτι εκεί που θέλω να δω ξανά, δεν πέρασα εκεί τα παιδικά μου χρόνια. Εχω Κύπριους φίλους που έχουν πάει να δουν αυτά που άφησαν πίσω και άλλους που λένε “δεν θέλω να πάω ποτέ εκεί”».

Η σύζυγός σας, η Εμίλυ Κολιανδρή, η οποία κατ'άγεται από την πλευρά του πατέρα της από την Κύπρο, αλήθεια τι σας είπε για τη σειρά;

«Της άρεσε πολύ. Τη συγκίνησε το θέμα, οι ηθοποιοί. Θαύμασε την αριότητα της παραγωγής».

Προσωπικά τι σας έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση σε αυτό το μαύρο κεφάλαιο της Κύπρου;

«Ότι στο τέλος ο άνθρωπος όλα τελικά τα υπομένει, ό,τι και να συμβεί. Αυτό μας δείχνει η Ιστορία. Οι άνθρωποι, είτε λειψοί είτε ολόκληροι, συνεχίζουν να ζουν για το καλύτερο, συνεχίζουν να ελπίζουν. Κάποιοι τα καταφέρνουν καλύτερα, κάποιοι άλλοι όχι. Κάποιοι το βλέπουν στωικά, λένε “σε εμάς συνέβη να είμαστε στη θέση του θύματος, πονάμε όπως πόνεσαν και άλλοι άνθρωποι στο παρελθόν”. Άλλοι δεν το αντιμετωπίζουν έτσι. Κουβαλούν συνέχεια τον πόνο. Παρ' όλα αυτά όμως ζουν. Και συνεχίζουν να δημιουργούν, να αναπνέουν, να εξελίσσονται. Ακόμα και με το πιο βαθύ τραύμα ο άνθρωπος συνεχίζει».

Κύριε Λούλη, πόσα χρόνια κλείνετε στο θέατρο;

«Ως επαγγελματίας συμπληρώνω 25. Αλλά είχα ανέβει στη σκηνή ήδη από τη σχολή, το '97, οπότε κλείνω 27».

Διατηρείτε ακόμα την ίδια λαχτάρα για το θέατρο;

«Όχι. Όταν ήμουν πιο μικρός τα πράγματα μου φαινόταν πιο ωραία, πιο φανταστικά, πιο χρωματιστά. Παλιά έβλεπες έναν λόφο. Ελεγες “όσο μακριά και να είναι, θέλω να φτάσω εκεί πάνω”, να δω τη θέα του κάμπου”. Και ξεκινούσες. Και έβλεπες ότι σπας τα πόδια σου, ότι κόβεις τα πέλματά σου, ότι βρωμίζεσαι, ότι ματώνεις, ότι χάνεις την ανάσα σου. Και δυστυχώς όταν έφτανες στον λόφο καταλάβαινες ότι ήταν τελικά πιο κοντός από όσο φανταζόσουν. Νόμιζες ότι ανεβαίνοντας εκεί θα έπαιρνες δύναμη, αλλά παρ' όλα αυτά ανεβαίνοντας εκεί ένιωθες ότι έχανε δύναμη. Κουραζόσουν τόσο και στο τέλος η θέα από τον λόφο – μην παρεξηγηθώ, δεν θεωρώ ότι βρίσκομαι σε κάποιο ύψωμα, σχηματικά μιλάω πάντα – δεν ήταν κάτι φοβερό. Βέβαια πάντα υπάρχει και ο επόμενος λόφος που θέλεις να φτάσεις. Αλλά περνώντας τα χρόνια πλέον ξέρεις ότι κάθε φορά πρέπει να περάσεις μέσα από τη φωτιά για να τον “κατακτήσεις”. Και έτσι αναρωτιέσαι: “Αξίζει;”. Την ίδια στιγμή, με τα χρόνια οι άνθρωποι που θαύμαζες κάποτε, μίκρυναν στα μάτια σου. Δεν θυμάμαι ποιος είχε πει “μακάρι να μη γνωρίσεις ποτέ τα ινδάλματά σου”, γιατί άμα τους γνωρίσεις καταλαβαίνεις ότι είναι άνθρωποι και αυτοί σαν και εσένα,

Κοστούμι και t-shirt
Armani (attica).
Sneakers Ferragamo
(Ferragamo Boutique).

δεν είναι θεοί. Μεγαλώνοντας λοιπόν αυτή η δουλειά γίνεται πιο πεζή, λιγότερο μαγική και λιγότερο φανταχτερή. Έχει όμως τη δυνατότητα να γίνει πιο ζεστή και πιο προσωπική, γιατί πλέον “χωράει” στα ανθρώπινα μέτρα».

Αντλαμβάνομαι τι λέτε. Για παράδειγμα, η αίσθηση της Επιδάουρου σήμερα, μετά από τόσες φορές που βρεθήκατε εκεί, δεν μπορεί να είναι η ίδια όπως όταν παίζατε στον «Ιώνα» το 2003, σε σκηνοθεσία Λυδίας Κονιόρδου...

«Εχω πλέον παίξει αρκετές φορές στην Επίδαυρο. Εχω κάνει επιτυχίες. Εχω κάνει αποτυχίες. Εχω περάσει όμορφα. Εχω περάσει και άσχημα. Αλλωστε σήμερα ο καθένας μπορεί να πάει πλέον στην Επίδαυρο. Δεν είναι δα και κανένα άβατο. Δεν ζούμε στην εποχή της Παξινού και του Μινωτή. Δεν είναι ότι αποτελεί πλέον ένα μεγάλο επίτευγμα που σε προικίζει άμα τη εμφανίσει. Απλά, ξέρετε τι συμβαίνει; Όταν κάνεις σωστή δουλειά, όταν είσαι αρκετά ταπεινός, η Επίδαυρος μπορεί να σε ανταμείψει με μια στιγμή μεγαλειότητας. Αυτό μου συνέβη στον “Ιώνα” με τη Λυδία Κονιόρδου. Στους “Ορνι-

θες” που κάναμε με τον Νίκο Καραθάνο. Στην “Αλκηστη” με τον Θωμά Μοσχόπουλο, αλλά και στους “Πέρσες” που κάναμε το 2022 με τον Δημήτρη Καραντζά. Η Επίδαυρος θα σου προσφέρει εμπειρίες που δεν θα ζήσεις σε άλλα θέατρα. Αλλά για να τις ζήσεις πρέπει να παραμείνεις πολύ ταπεινός. Να μη θεωρήσεις ότι έφτασες κάπου».

Με την έπαρση δηλαδή δεν έχετε «φλερτάρει» ποτέ;

«Όχι μόνο έχω “φλερτάρει”, αλλά είχαμε “παντρευτεί” κιόλας κάποια στιγμή. Τώρα έχουμε χωρίσει, αλλά πού και πού μου κάνει καμιά επίσκεψη και πάλι φεύγει. Ναι, όταν ήμουν νέος την είχα “ακούσει” αρκετά και σε έναν βαθμό είναι και κάπου λογικό νομίζω. Όταν όμως έχεις την τύχη να συνεργάζεσαι με σπουδαίους ανθρώπους που θέλουν να κάνουν σημαντικά πράγματα τελικά αντλαμβάνεσαι ότι όσο πιο ψηλός είναι ο στόχος τόσο πιο μικρός είσαι εσύ. Όταν βγήκα από τη σχολή θυμάμαι έκανα τον Εντμουντ στον “Βασιλιά Ληρ”. Πίστευα ότι έκανα κάτι φοβερό, μία απίστευτη ερμηνεία.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΡΚΟ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

Ενα τείχος νερού υψώνεται παρασύροντας τα πάντα στο πέρασμά του στη Νέα Υόρκη, πλημμυρίζοντας πάρκα, λεωφόρους και ουρανοξύστες και επιτρέποντας μόνο στον Τζέικ Τζίλενχαλ και στην Εμι Ρόσαμ να σωθούν την απολύτως τελευταία στιγμή. Όταν το 2004 ο Ρόλαντ Εμεριχ γύριζε το «The Day After Tomorrow» (Μετά την επόμενη μέρα), η κλιματική κρίση, παρά τις αγωνιώδεις εκκλήσεις των επιστημόνων, έμοιαζε ακόμη με πρόβλημα τόσο απομακρυσμένο χρονικά ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια ταινία με χορταστικά πλάνα και ελάχιστη ακρίβεια (η πλανητική υπερθέρμανση καταλήγει σε μια νέα εποχή παγετώνων). Είκοσι χρόνια μετά, η αταξία του παγκόσμιου καιρικού συστήματος μοιάζει να εγκαθιδρύει ανεπαίσθητα μια νέα, επικίνδυνη κανονικότητα για την ανθρώπινη κοινωνία. Ενώ οι ατέρμονες επίσημες συζητήσεις των παγκόσμιων διασκέψεων για το κλίμα έχουν θέσει σε κίνηση μια αργή διαδικασία απαγκίστρωσης από τα ορυκτά καύσιμα, το ερώτημα δεν είναι πλέον αν η άνοδος της θερμοκρασίας θα αποφευχθεί αλλά αν θα συγκρατηθεί σε διαχειρίσιμα επίπεδα: το εύρος της πρόβλεψης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) εκτείνεται από 1,2 ως 4,1 βαθμούς Κελσίου ως το τέλος του αιώνα που διανύουμε – η διαφορά ανάμεσα σε μια αναστρέψιμη κατάσταση και μια εφιαλτική δυστοπία. Σε έναν τέτοιο κόσμο, η προφητεία του Ρόλαντ Εμεριχ δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί με κινηματογραφική ταχύτητα αλλά με βραδεία βεβαιότητα: καθώς η θέρμανση αυξάνει τον όγκο του νερού και οι παγετώνες λιώνουν, μέχρι το 2100 η στάθμη των ωκεανών εκτιμάται, σύμφωνα με τα δεδομένα της IPCC, ότι θα ανέβει κατά 29 ως 101 εκατοστά, απειλώντας εκατοντάδες εκατομμύρια κατοίκων, από την Ολλανδία ως το Μπανγκλαντές. Μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν. Μηχανικές όμως; Η τήξη των παγετώνων σε Αρκτική και Ανταρκτική παρακολουθείται από τους ωκεανολόγους με προσοχή και αυξανόμενη ανησυχία εδώ και αρκετές δεκαετίες. Το 1978 ο Τζον Μέρσερ (1922-1987), διακεκριμένος παγετωνολόγος και καθηγητής του Πολιτισμικού Πανεπιστημίου του Οχάιο, διατύπωσε για πρώτη φορά την υπόθεση πως εξαιτίας του γεγονότος ότι το μεγαλύτερο τμήμα του παγετώνα της Δυτικής Ανταρκτικής βρίσκεται κάτω από το επίπεδο της θάλασσας, η πλανητική υπερθέρμανση θα μπορούσε να προκαλέσει την κατάρρευσή του με παγκόσμιες επιπτώσεις. Εκείνη την εποχή το λεγόμενο «φαινόμενο Τζον Μέρσερ» λοιδορήθηκε από τους συναδέλφους του. Στην πορεία, δεκαετίες μελετών και τεκμηρίωσης το επιβεβαίωσαν, αποδεικνύοντας επιπλέον ότι η αύξηση της θερμοκρασίας σήμερα είναι τέτοια ώστε η απαρχή της εξέλειψής του να μην αποκλείεται εντός των χρονικών ορίων

ΔΙΑΣΩΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΓΕΤΩΝΕΣ

Καθώς η κλιματική κρίση επιδεινώνεται, μια επιστημονική πρόταση για την αποτροπή της αναμενόμενης ανόδου της στάθμης των ωκεανών φέρνει στο προσκήνιο τις προκλήσεις της γεωμηχανικής.

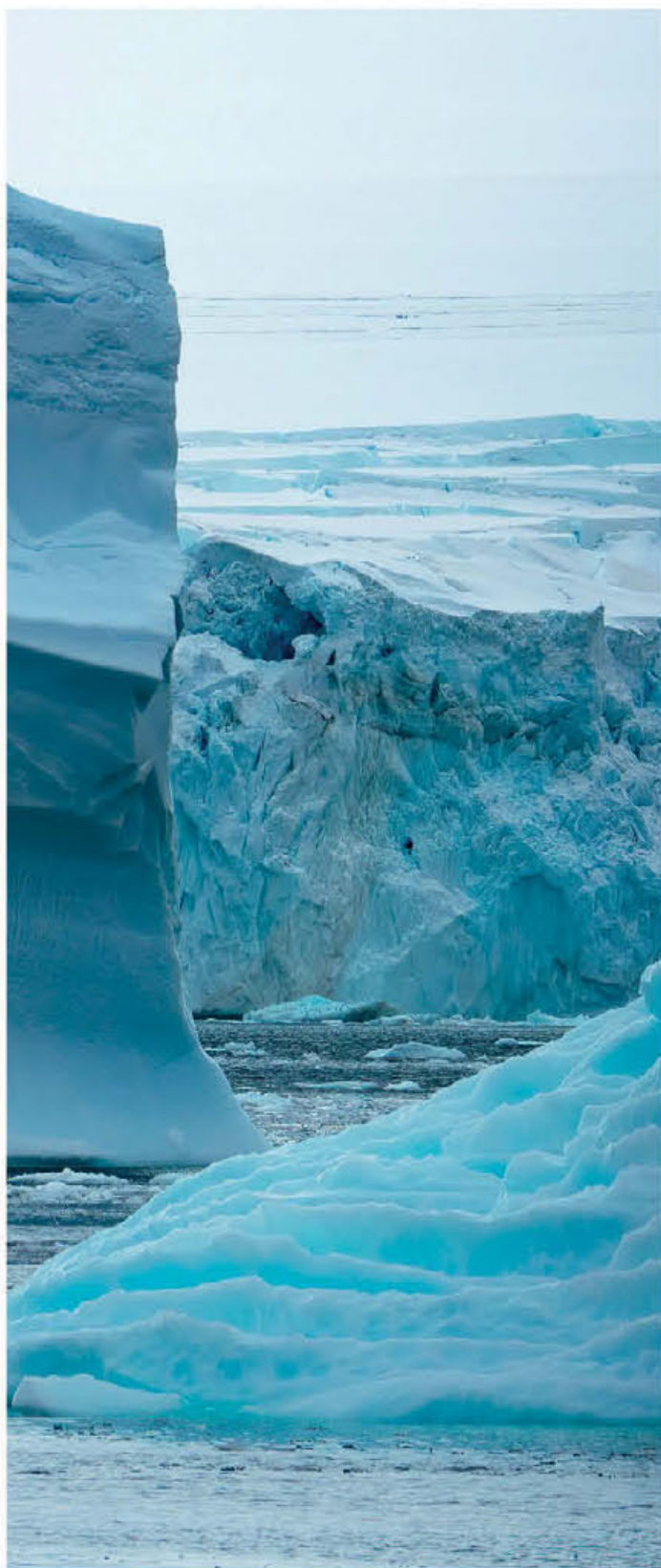

Επιστήμονες πραγματοποιούν επιτόπια έρευνα τήξης παγετώνων.

μιας ανθρώπινης ζωής. Βέβαια, ακόμα και στο χειρότερο σενάριο, μια έγκυρη μελέτη που δημοσιεύθηκε στην επιστημονική επιθεώρηση «Science Advances» το 2021 υπολογίζει σε 500 χρόνια το διάστημα που θα χρειαστεί για την πλήρη ρευστοποίηση των 26,92 εκατομμυρίων κυβικών χιλιομέτρων του πάγου της Ανταρκτικής και τη συνακόλουθη άνοδο των ωκεανών κατά 3,3 μέτρα. Ωστόσο, δεν συνιστά τη μόνη προβληματική περίπτωση. Στον Βορρά, ο παγετώνας Γιάκομπσχαβν στη Γροιλανδία, από τον οποίο αποσπώνται παγόβουνα όγκου 30 έως 50 δισεκατομμυρίων τόνων κάθε χρόνο, υποχωρεί δραματικά έχοντας ήδη συμβάλει κατά 4% στη συνολική άνοδο του ύψους των θαλασσών στον 20ό αιώνα. Είναι ακριβώς η επίμονη παρατήρησή του που ενέπνευσε στον παγετωνολόγο του Πανεπιστημίου της Λαπωνίας Τζον Μουρ τη δυνατότητα μιας λύσης που εγγίζει τα όρια της επιστημονικής φαντασίας.

Από τη Γροιλανδία στη Δυτική Ανταρκτική
Το 2018 ο Τζον Μουρ και ο συνάδελφός του, Μάικλ Γουόλντοκ,

δημοσίευσαν στην επιθεώρηση «Nature» μια προκλητική μελέτη που κατέληγε σε μια αμφιλεγόμενη, για πολλούς, πρόταση. Αν η συρρίκνωση του Γιάκομπσχαβν προξενείται από τη μεταφορά θερμότερου νερού μέσω ρευμάτων του Ατλαντικού Ωκεανού που υπερβαίνουν τη φυσική υψομετρική διακύμανση του πυθμένα προκειμένου να φτάσουν στο φιορδ όπου βρίσκεται, τι θα γινόταν αν ένας τεχνητός τοίχος ύψους 100 μέτρων παρεμπόδιζε τη ροή τους; Το κόστος της αποπεράτωσης ενός τέτοιου έργου υπολογίζεται στα 500 εκατ. δολάρια, η δυναμική του επιτυχία όμως θα αποτελούσε πρόκληση για ένα πολύ πιο φιλόδοξο εγχείρημα – την «επισκευή» των παγετώνων της Δυτικής Ανταρκτικής. «Πρέπει να ξεδέσουμε τεράστια ποσά προκειμένου να οχυρώσουμε τις ακτές όλου του κόσμου ή να πάμε στην πηγή του προβλήματος;» ήταν το δίλημμα που διατύπωναν οι δύο επιστήμονες. Δεν είναι η πρώτη φορά που προτείνεται η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης διά της γεωμηχανικής – της συνειδητής απόπειρας μετατροπής του φυσικού περιβάλλοντος. Ιδέες, όπως, για

● Ο παγετώνας Θουέιτς καλύπτει μια τεράστια έκταση της Δυτικής Ανταρκτικής. Το λιώσιμό του θα δημιουργήσει μια αλυσίδα τήξης γειτονικών σχηματισμών ανεβάζοντας δυνητικά το ύψος της στάθμης των ωκεανών κατά 2 μέτρα.

● Ο παγετωνολόγος Μάικλ Γουόλντοβικ πιστεύει ότι απέχουμε 20 χρόνια από τη γεωμηχανική «επιδιόρθωση» των παγετώνων.

● Τουριστικό σκάφος κατά τη διάρκεια επίσκεψης σε παγετώνα της Γροιλανδίας.

● Το νορβηγικό παγοθραυστικό «Πρίγκιπας Διάδοχος Χάακον». Η κατασκευή παρόμοιων πλοίων, αναγκάσιων για την «επιδιόρθωση» του παγετώνα Θουέιτς, θα κόστιζε έως και 10 δισεκατομμύρια δολάρια.

των «New York Times» στις αρχές του περασμένου Ιανουαρίου πως σκεπτόταν ένα απλό μείγμα αμμοχάλικου, όμως σε μια συνάντηση ανταλλαγής απόψεων με τους ειδικούς της νορβηγικής εταιρείας Aker Solutions, η οποία ειδικεύεται στην κατασκευή εγκαταστάσεων ορυκτών καυσίμων και υποθαλάσσιων υδατοτορμπινών στη Βόρεια Θάλασσα, ο μηχανικός Ολε Βρόλντσεν βρήκε το σχέδιο ανεφάρμοστο: θα προκαλούσε ανεπανόρθωτη ζημιά στον βυθό και δεν θα άντεχε στις συγκρούσεις με τα παγόβουνα. Ο Βρόλντσεν, αντίθετα, θα προσέφεινε σε φυσικά υλικά: ένα πλέγμα από σκονίι σιζάλ ή κάνναβης, ένα «γιγάντιο, σφιχτοδεμένο δίχτυ του τένις» με διόδους για την πανίδα και σταθεροποιημένο με βάρη σε διάφορα βάθη θα μπορούσε να λειτουργήσει. Τεχνικά εφικτή, η πρόταση ίσως να είναι περιβάλλοντικά ανεπιθύμητη. Η Τούιλα Μουν του αμερικανικού Εθνικού Κέντρου Δεδομένων Χιονός και Πάγου στο Μπόλντερ του Κολοράντο εξέφραζε στους «New York Times» τον σκεπτικισμό της ως προς την επίδραση μιας τέτοιας «κουρτίνας» στο οικοσύστημα. Επιπλέον, η κατασκευή θα απαιτούσε την άδεια της Γροιλανδίας – με άλλα λόγια μιας κοινωνίας η οποία επιδιώκει την ανεξαρτησία της από τη Δανία, στην οποία υπάγεται, και η πλειονότητα των Ινουίτ κατοίκων της, υπό το πρίσμα αιώνων αποικιοκρατίας, βλέπει με ιδιαίτερη επιφυλακτικότητα μεγαλεπήβολα σχέδια που επικαλούνται ευγενείς σκοπούς.

Γιάκομπσχαβν, Θουέιτς και 79 N

Ο ελέφαντας στο δωμάτιο ωστόσο είναι οικονομικός. Η έμπνευση του Τζον Μουρ μπορεί να προέρχεται από τον Γιάκομπσχαβν, στο μυαλό του όμως βρίσκεται κυρίως η Δυτική Ανταρκτική και ο μεγαπαγετώνας Θουέιτς. Και εδώ μιλάμε για μια ολόκληρη διαφορετική τάξη μεγέθους. Αν η αποτροπή της τήξης του Γιάκομπσχαβν ισοδυναμεί με δυνητική αποφυγή ανύψωσης της στάθμης των ωκεανών κατά 10 εκατοστά και εξοικονόμηση 5 δισ. δολαρίων τον χρόνο από το κόστος της παγκόσμιας υπερθέρμανσης, τα αντίστοιχα νούμερα για τον Θουέιτς είναι 2 μέτρα και 100 δισεκατομμύρια. Στην ακατοίκητη Δυτική Ανταρκτική όμως δεν υπάρχουν βιομηχανικές, οικιστικές, συγκοινωνιακές υποδομές σε απόσταση 800 χιλιομέτρων. Στο αφιλόξενο περιβάλλον της περιοχής οι εργασίες θα διαρκούσαν μόνο τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο, το ανταρκτικό «καλοκαίρι», όταν η θερμοκρασία στα παράλια ανεβαίνει στους 0 βαθμούς Κελσίου. Μόνο το κόστος της κατασκευής των παγοθραυστικών που θα μετέφεραν τα απαραίτητα υλικά θα έφτανε τα 10 δισ. δολάρια, σημείωνε ο Τζον Γκέρνερ στο περιοδικό των «New York Times». Το συνολικό τίμημα πιθανώς να άγγιζε τα 50 δισ. δολάρια. Ποιος θα ήταν διατεθειμένος να το πληρώσει; Κατά τον Μουρ οι παγετώνες της Γροιλανδίας και της Ανταρκτικής θα πρέπει να θεωρηθούν «παγκό-

σμιο αγαθό» και η προάσπισή τους να χρηματοδοτηθεί από τα κράτη που απειλούνται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή. Το σκεπτικό του έχει, πράγματι, βάση. Όχι μόνο το επιχείρημα έχει διατυπωθεί για το δάσος του Αμαζονίου, έχει υλοποιηθεί έως έναν βαθμό με την πρωτοβουλία REDD+ των Ηνωμένων Εθνών διά της οποίας κονδύλια από τις βιομηχανοποιημένες χώρες χρησιμοποιούνται γι' αυτόν τον σκοπό από το 2008. Αλλά η Ανταρκτική δεν είναι Αμαζόνιος. Είναι μια παγωμένη έρημος με 55 επιστημονικούς σταθμούς που στεγάζουν έναν πληθυσμό 1.300-5.200 ειδικών, ανάλογα με την εποχή. Είναι επίσης μια επικράτεια που ορίζεται από τη Συνθήκη της Ανταρκτικής την οποία υπέγραψαν το 1959 12 κράτη (Αργεντινή, Αυστραλία, Βέλγιο, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Σοβιετική Ένωση, Χιλή, Νότια Αφρική) και έκτοτε έχουν προσχωρήσει σε αυτήν άλλα 44. Οποιαδήποτε δράση θα απαιτούσε διεθνείς διαβουλεύσεις διόλου ταχείες – και διόλου εύκολες, μια και αρκετές από τις παραπάνω χώρες έχουν στο παρελθόν εγείρει αξιώσεις στο έδαφος της έκτης ηπείρου.

Ο Τζον Μουρ δεν πτοείται, πάντως. Το 2025 σχεδιάζει να υποβάλει την ιδέα του σε ένα πρώτο τεστ σε κάποιο μικρό φιορδ της Νορβηγίας. Εφόσον στεφθεί από επιτυχία, θα προχωρήσει σε μεγαλύτερη κλίμακα, ίσως σε κάποιο από τα νησιά του νορβηγικού αρχιπελάγους Σβάλμπαρντ. Όπως έλεγε στους «New York Times», θεωρεί ότι η μελέτη των δεδομένων και η έρευνα για το εφικτό της γεωμηχανικής επιδιόρθωσης των παγετώνων θα χρειαστεί μία δεκαετία. (Ο Γουόλντοβικ, πιο απαισιόδοξος, κάνει λόγο για 20 χρόνια.) Για τη χρηματοδότηση προς το παρόν δεν μπορεί παρά να αποβλέπει στο γνωστό σχήμα της συνεργασίας ακαδημαϊκού και ιδιωτικού τομέα. Στο μεταξύ, ίσως πρέπει να εγκαταλείψει το όνειρό του για τη σωτηρία του Γιάκομπσχαβν. Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι η άνοδος της θερμοκρασίας του αέρα και των υδάτων είναι τόσο ώστε το υποθαλάσσιο τείχος να μην είναι πια αποτελεσματικό. Ο Μουρ έχει στρέψει πλέον το βλέμμα του σε έναν άλλον, βορειότερο, γιγάντιο παγετώνα: ο «79 N», όπως ονομάζεται από το (βόρειο) γεωγραφικό πλάτος του, είναι η νέα «Γη της Επαγγελίας» του. Σχέδια επί χάρτου, νοητικά πειράματα, ευσεβείς πόθοι, όλα τα παραπάνω μπορεί να αποβούν ανέφικτα στην πράξη. Προϋποθέτουν, άλλωστε, συνέργειες πολιτικές και οικονομικές που μπροστά τους μοιάζει να ωχρία η μάλλον αναποτελεσματική και σίγουρα δύσκαμπτη κλιματική συνθήκη του Παρισιού. Ταυτόχρονα όμως αποτελούν και δείγμα της δυσχερούς θέσης στην οποία περιέρχεται άμεσα ο πλανήτης – μια θέση που απαιτεί ολοένα και περισσότερο κόστος, ολοένα και περισσότερο ρίσκο.

παράδειγμα, η διασπορά σωματιδίων ύλης στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας προκειμένου να αντανakλούν το φως μειώνοντας τη θερμοκρασία, όπως συμβαίνει με φυσικό τρόπο στην περίπτωση της τέφρας ηφαιστειακών εκρήξεων, έχουν δει από χρόνια το φως της δημοσιότητας: κατά μία έννοια, την ίδια λογική, αν και σε μικρότερη κλίμακα, υπηρετεί το αντιπλημμυρικό σύστημα που ποτίστηκε τα τελευταία χρόνια στη λιμνοθάλασσα της Βενετίας προκειμένου να προστατεύσει την πόλη από την τακτική άνοδο των υδάτων λόγω των ισχυρών καταιγίδων της Αδριατικής. Με νόμο που υπέγραψε ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν τον Μάρτιο

του 2022, συστήθηκε στις ΗΠΑ μια ομάδα με τη συμμετοχή της NASA, της Εθνικής Ωκεανογραφικής και Ατμοσφαιρικής Υπηρεσίας (NOAA) και του υπουργείου Ενέργειας με σκοπό τον συντονισμό της έρευνας προς παρόμοιες κατευθύνσεις. Για κάποιους, όπως η διάσημη ακτιβίστρια Γκρέτα Τούνμπεργκ, η γεωμηχανική ανεβάζει «την ασέβεια απέναντι στη φύση σε νέα επίπεδα». Για άλλους δεν είναι παρά πρόκριμα εγκατάλειψης της αποδέσμευσης από τον άνθρωπο. Για τους περισσότερους χαρακτηρίζεται από πρακτικά, πολιτικά και ηθικά ζητήματα. Επί του προκειμένου, πώς θα κατασκευαζόταν ο τοίχος του Μουρ; Ο ίδιος δήλωνε στο περιοδικό

ΜΙΝΩΣ ΜΑΤΣΑΣ

«ΘΕΩΡΟΥΣΑ ΠΑΝΤΑ ΣΥΜΜΑΧΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ»

Ο διακεκριμένος συνθέτης και μουσικός μιλάει στο BHMAGAZINO για την ακόρεστη όρεξή του για ζωντανές εμφανίσεις, για τα φύλα και την επικείμενη συναυλία του στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Δεν μας είχε συνηθίσει ο συνθέτης και μουσικός Μίνως Μάτσας σε συχνές ζωντανές εμφανίσεις, επομένως δεν θα μπορούσε η κουβέντα μας παρά να ξεκινήσει από τη συγκεκριμένη απορία: Τι έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια και δεν τον βλέπουμε σπανίως επάνω στη σκηνή; «Εδώ και αρκετό καιρό, όταν με ρωτούσε κάποιος τι πρόγραμμα έχω για το μέλλον, πάντα απαντούσα ότι θα ήθελα να κάνω αυτό που δεν είχα κάνει μέχρι τότε, να παίξω δηλαδή ζωντανά τη μουσική και τα τραγούδια μου. Όπως πολλοί άνθρωποι, είμαι κι εγώ αναβλητικός και δεν το έπαιρνα απόφαση να καθίσω να μαζέψω τις μουσικές μου, να τις μελετήσω προσεκτικά, να κάνω μια επιλογή – διότι το υλικό είναι άπειρο. Στην πανδημία βρήκα τελικά τον χρόνο που χρειαζόταν όλη αυτή η διαδικασία – πιο πριν η μία δουλειά διαδεχόταν την άλλη και δεν προλάβαινα. Τον Σεπτέμβριο του 2020 έδωσα λοιπόν μια συναυλία στη Ρωμαϊκή Αγορά και πέρυσι τον χειμώνα έκανα τέσσερις εμφανίσεις στο Gazarte οι οποίες βασίζονταν κυρίως στα τραγούδια που έχω γράψει. Εκεί βρέθηκα σε πολύ κοντινή επαφή με το κοινό. Συνειδητοποίησα ότι μόνο αν βγεις εσύ και παίζεις τα κομμάτια σου μπορεί να πάρει ο άλλος μια ιδέα για το ποιος πραγματικά είσαι και τι έχεις κάνει. Μπορεί να ακούγεται αστείο, αλλά αυτές είναι καινούργιες εμπειρίες για εμένα και έμαθα πολλά πράγματα, είναι σαν να μαθαίνεις ποδήλατο ή κολύμπι σε ώριμη ηλικία. Από την άλλη, χαίρομαι κιάλας που δεν είχα ασχοληθεί με όλα αυτά μικρότερος διότι τώρα έχω μια καινούργια ασχολία στη ζωή μου που μου προκαλεί φοβερό ενθουσιασμό».

Ιστορίες με «άρωμα» γυναίκας

Τον περασμένο Σεπτέμβριο ο Μίνως Μάτσας παρουσίασε μια ρετροσπεκτίβα του έργου του στο Ηρώδειο, «μια εμπειρία που με εξέλιξε πολύ ως μουσικό και συνθέτη, είναι τόσο συγκινητικό να είσαι εκεί, σε αυτόν τον χώρο». Και σε περίπου έναν μήνα, την Πέμπτη 7 Μαρτίου στις 20.30, θα κάνει στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών μια συναυλία με τίτλο «Με μια Ιστορία», όπου θα ακουστούν συνθέσεις του για τον κινηματογράφο και το θέατρο. Στην εκδήλωση θα συμμετάσχει η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ υπό τη διεύθυνση του Μίλτου Λοιγιάδη, με τον οποίο είναι καλοί φίλοι εδώ και αρκετά χρόνια. Υπενθυμίζουμε ότι η κινηματογραφική μουσική του Μίνως Μάτσα, ο οποίος έχει τιμηθεί με το Κρατικό Βραβείο Μουσικής για τα soundtracks των ταινιών «Eduard» και «Σκλάβοι στα δεομά τους», καθώς και με το Houston International Film Festival Award για τη μουσική της ταινίας «Καζαντζάκης», έχει παρουσιαστεί στη Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης, στο Alice Tully Hall, στο Lincoln Center, ανάμεσα σε σπουδαίους δημιουργούς όπως ο Νίνο Ρότα, ο Ενιο Μορικόνε και ο Αστωρ Πιατσόλα.

Η επικείμενη συναυλία έχει ξεκάθαρο κόνσεπτ, στις 8 Μαρτίου άλλωστε εορτάζεται η Ημέρα της Γυναίκας, και ο αγαπημένος συνθέτης ξετυλίγει τον μουσικό μίτο που συνδέει όλες τις γυναικείες προσωπικότητες των έργων του... «Με μια ιστορία». «Με μια ιστορία που ήθελα από μικρός να

αφηγηθώ με τη μουσική μου. Με μια ιστορία για την κάθε γυναίκα που αναδύεται μέσα από τα έργα του κινηματογράφου και του θεάτρου. Ο ακροατής μπορεί να ταξιδέψει, να ονειρευτεί και εν τέλει να φτιάξει τη δική του ιστορία. Αυτή είναι άλλωστε η μαγεία της μουσικής: ανοίγει τα φτερά της και αποκτά δική της ζωή ξεφεύγοντας από τις εικόνες που τη γέννησαν. Ευτυχία, η χειραφετημένη γυναίκα-παιδί του λαϊκού μας τραγουδιού, Ελένη, η σύντροφος και μούσα του Καζαντζάκη, Μεγάλη Αικατερίνη, η εμβληματική γυναικεία μορφή στην εξουσία, Πέτρα φον Καντ, η δαιμόνια και αινιγματική φριγούρα του Φασσπίντερ, είναι μερικά από τα πορτρέτα γυναικών που είχα την τύχη να ζωγραφίσω μουσικά, τα τελευταία χρόνια» έχει γράψει ο ίδιος χαρακτηριστικά στο σημείωμα της παράστασης. «Υπάρχει αυτή η συγκεκριμένη θεματική και θα προβάλλονται κατά τη διάρκεια της συναυλίας αποσπάσματα από έργα 16 ελληνίδων ποιητριών που έχω επιλέξει» συμπληρώνει. Σχολιάζουμε επίσης ότι τα τελευταία χρόνια τού πηγαίνουν οι γυναίκες δημιουργοί, καθώς και από τη συνεργασία του με τη στιχουργό Ελένη Φωτάκη είχαν προκύψει μερικά πολύ ωραία τραγούδια και τώρα φαίνεται να είναι γόνιμη η σύμπραξή του με τη Σοφία Καψούρου.

Ισονομία και AI

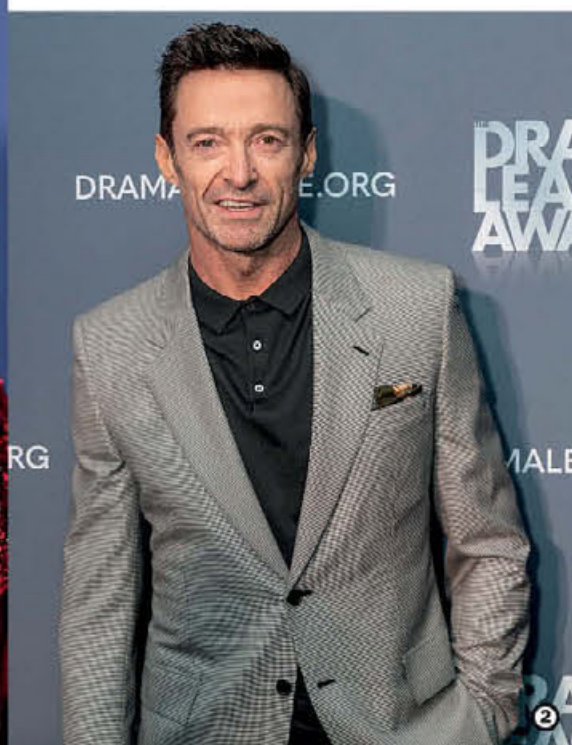
Τον ρωτάω αν θεωρεί ότι έχουν γίνει βήματα τελευταία ως προς την επίτευξη της ισότητας των φύλων. «Κάποτε μιλούσαμε για την ισότητα, τώρα συζητάμε για την ουδετερότητα των φύλων. Πήγα τις προάλλες σε μια εκδήλωση και έγινε αναφορά σε καλλιτεχνά. Έμαθα μετά για τα φοιτητά. Την ξέρω αυτή την τάση από την Αμερική, βήχουν πρώτα οι ΗΠΑ και μετά κολλάει γρήγη η Ευρώπη, δεν την καταλαβαίνω όμως την ουδετερότητα των φύλων, τη βλέπω σαν ισοπέδωση. Ο καθένας φυσικά κάνει με τη ζωή του και το σώμα του, τι θέλει και έχει δικαίωμα να αυτοπροσδιορίζεται με όποιον τρόπο επιθυμεί. Προσωπικά, πιστεύω στην ισονομία και, κυρίως, στην ισότητα. Δυστυχώς ειδικά η ισότητα δεν υφίσταται ακόμη. Το βλέπω και από τη σύζυγό μου (σ.σ.: ο Μίνως Μάτσας είναι παντρεμένος με την υπουργό Τουρισμού Ολγα Κεφαλογιάννη και έχουν αποκτήσει δύο παιδιά), η οποία στον ανδροκρατούμενο στίβο της πολιτικής χρειάζεται να καταβάλλει πολλαπλάσια προσπάθεια σε σύγκριση με τους άνδρες συναδέλφους της. Χρειάζεται να κάνει τεράστιο κόπο για πράγματα που για άλλους είναι αυτονόητα».

Μια και μιλάμε για φύλα, δεν γίνεται να μην αναφερθούμε και στο επίμαχο θέμα των ημερών, τον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών: «Ζούσα 15 χρόνια στην Αμερική, στην Καλιφόρνια, μπορεί εδώ και αρκετά χρόνια να παντρευτεί κανείς ένα άτομο του ίδιου φύλου, οπότε δεν μου κάνει εντύπωση. Βέβαια είχα την αίσθηση ότι το σύμφωνο συμβίωσης κάλυπτε σε μεγάλο βαθμό όλα τα πρακτικά ζητήματα, όμως μπορεί να κάνω λάθος, ίσως από την άλλη να είναι και θέμα συμβολισμού. Προφανώς υπάρχουν αντιδράσεις εδώ, θα το συνηθίσουμε όμως κι αυτό όπως έχουμε συνηθίσει και άλλα πράγματα. Συντασσόμαστε άλλωστε με κάτι το οποίο στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ισχύει και έχω την εντύπωση ότι γίνεται περισσότερη φασαρία από αυτήν που θα έπρεπε. Δεν θα γεμίσει

ξαφνικά, αν περάσει το νομοσχέδιο, την επόμενη μέρα η Ελλάδα από ζευγάρια γκέι ανδρών ή λεσβιών. Υπάρχει μια δυσκαμψία στη χώρα μας σε πολλά ζητήματα, αλλά την αγαπάμε την πατρίδα μας με τα ελαττώματά της. Εγώ δοκίμασα και άλλες χώρες, αλλά επέστρεψα τελικά οικειοθελώς». Συζητάμε λίγο σε τι φάση βρίσκεται αυτό το διάστημα ως δημιουργός. «Προτεραιότητά μου είναι ακόμη το να κάνω εγχειρήματα που θα μπορώ να παρουσιάζω ζωντανά στον κόσμο. Μόλις τελειώσω πάντως τη μουσική για τη σειρά «17 Κλωστές», σε σκηνοθεσία του Σωτήρη Τσαφούλια, μια πολύ ωραία δουλειά. Πάντα με εμπνέει η πρώτη ύλη, οι άνθρωποι και τα σενάρια ή τα θεατρικά έργα». Ως ακροατής; «Δεν έχει αλλάξει κάτι. Ακούω αρκετά κλασική μουσική, τη λεγόμενη νεοκλασική, που είναι χαλαρωτική, εξακολουθώ να ακούω τζαζ και ρεμπέτικα, που είναι ένας ανεξάντλητος πλούτος – όσο πιο βαθιά βουτάς τόσο ανακαλύπτεις συνεχώς καταπληκτικά πράγματα που δεν ήξερες». Η επέλαση της τεχνολογίας δεν τον φοβίζει. «Με συγκινεί πολύ η τεχνολογία, τη θεωρούσα πάντα τρομερό σύμμαχο και δεν αισθάνθηκα ποτέ απειλή ή απειλή. Ίσως γιατί με εξυπηρετούσε στη μουσική και πάντα θεωρούσα ότι έχει και τρομερή ποίηση, αρκεί να μην είσαι σκλάβος της. Μου φαίνεται βέβαια ασύλληπτο το πόσο γρήγορα και ολοκληρωτικά αλλάζει ο κόσμος: θυμάμαι τον εαυτό μου να βλέπει ασπρόμαυρη τηλεόραση και τα παιδιά μου σήμερα είναι ήδη εξοικειωμένα με τις δυνατότητες του iPhone 15. Λέω πάντως χαριτολογώντας ότι αν επικρατήσει η generative τεχνητή νοημοσύνη και γίνει δημοφιλής, θα συνεχίσω να γράφω μουσική αλλά θα λέω ότι είναι προϊόν AI. Προς το παρόν, σε επίπεδο καλλιτεχνικής δημιουργίας, τα αποτελέσματα είναι λίγο της σειράς, κάπως βαρετά, λείπει το ανθρώπινο συναίσθημα. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ολογράμματα όσον αφορά τις ζωντανές εμφανίσεις. Όμως όλα εξελίσσονται με τόσο μεγάλη ταχύτητα που μπορεί σε έναν χρόνο να κάνουμε μια τελείως διαφορετική συζήτηση. Ελπίζω πάντως γενικώς να επικρατήσει η λεγόμενη ηθική τεχνητή νοημοσύνη που θα λειτουργεί σε συγκεκριμένο πλαίσιο και να μη χαθεί τελείως η μπάλα».

Με αφορμή τη σημερινή Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καρκίνου ανατρέχουμε σε ιστορίες ανθρώπων από τον χώρο του θεάματος που ρίχτηκαν στη μάχη για την αντιμετώπιση της επάρατης νόσου στέλνοντας μηνύματα αισιοδοξίας για τη ζωή.

‘Η Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ ‘Η ΕΓΩ!

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Με αφορμή τη σημερινή Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καρκίνου είναι αδύνατον να μη θαυμάσει κανείς το σθένος, το κουράγιο και τη δύναμη εκατομμυρίων ανθρώπων ανά τον κόσμο που δίνουν καθημερινά μάχες, μεγαλύτερες ή μικρότερες, με τη νόσο και σε πολλές περιπτώσεις βγαίνουν νικητές. Αρνούμενοι να παραδώσουν τα όπλα και δεκάδες διάσημοι «survivors» από κάθε γωνιά του κόσμου δίνουν με το προσωπικό παράδειγμά τους μηνύματα αισιοδοξίας και θετικής σκέψης.

«Είμαι ρεαλιστής για το μέλλον» δήλωσε το 2015 στο Associated Press ο αυστραλός ηθοποιός Χιου Τζάκμαν, δύο χρόνια μετά την πρώτη αφαίρεση βασικοκυτταρικού καρκινώματος από τη μύτη του, γεγονός που από τότε τον έχει αναγκάσει να κάνει αρκετές επεμβάσεις σχετικές με τον καρκίνο του δέρματος (από μια μορφή του οποίου ανακινώθηκε πρόσφατα ότι πάσχει και η δούκισσα του Γιορκ, Σάρα Φέρεντχουσον). Εκτός ο Τζάκμαν δεν έχει σταματήσει να χρησιμοποιεί τη φήμη του για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με την προστασία του δέρματος. Ακόμα και αναρτώντας φωτογραφίες στο Instagram και προτρέποντας τον κόσμο να χρησιμοποιεί αντηλιακό.

Το 2023 η ηθοποιός Φραν Ντρέσερ ξεχώρισε για τη δυναμική συνδικαλιστική της δραστηριότητα. Ως πρόεδρος του Σωματείου Αμερικανών Ηθοποιών (SAG) υπήρξε επικεφαλής μιας πολύμηνης και νικηφόρας απεργίας που κλόνησε το Χόλιγουντ. Η ίδια το 2000 και έπειτα από δύο

χρόνια λανθασμένων διαγνώσεων, είχε μάθει ότι έπασχε από καρκίνο της μήτρας. Υποβλήθηκε σε επείγουσα επέμβαση, εξέδωσε και βιβλίο για την εμπειρία της, το «Cancer Schmancer», και ξεκίνησε το ομώνυμο κίνημα με στόχο την έγκαιρη διάγνωση. Το 2017, μία ημέρα μετά τη βράβευσή της με το έκτο της Emmy για την τηλεοπτική σειρά «Veep», η Τζούλια Λούις Ντρέιφους πήρε τα αποτελέσματα που επιβεβαίωναν ότι έπασχε από καρκίνο του μαστού. Κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων των γυρισμάτων του σήριαλ έκανε χημειοθεραπείες, γεγονός που την ταλαιπώρησε υπερβολικά με ναυτίες και διάρροιες. Ωστόσο έναν χρόνο αργότερα οι εξετάσεις της βγήκαν καθαρές. Από τότε, η ηθοποιός δεν έχει σταματήσει να χρησιμοποιεί την εμπειρία και τη φήμη της για να πιέσει για καθολική υγειονομική περίθαλψη και να βοηθήσει τις λιγότερο προνομιούχες γυναίκες. Το 2015 η παραγωγός και ηθοποιός Ρίτα Γουίλσον, σύζυγος του Τομ Χανκς, αποκάλυψε ότι είχε διηθητικό λοβιακό καρκίνωμα. Αρχικά διαπιστώθηκε ότι είχε λοβιακό καρκίνωμα in situ (LCIS), το οποίο αν και δεν είναι καρκίνος, αυξάνει τον κίνδυνο για διηθητικό καρκίνο του μαστού. Τελικά υποβλήθηκε σε διπλή mastectomy και αποκατάσταση των μαστών, ενώ τις τελευταίες δεκαετίες έχει συμβάλει ενεργά μεταξύ άλλων στα Women's Cancer Research Fund (WCRF), Evelyn H. Lauder Breast Cancer Research Foundation και H. Lee Moffitt Cancer Center & Research Institute. Με τον καρκίνο του μαστού έχουν κατά καιρούς βρεθεί αντιμετώπιες και η πρώην

«Άγγελος του Τσάρλι» Τζάκλιν Σμιθ, που δεν έχει σταματήσει να συμβουλεύει τακτικά τις γυναίκες που ασθενούν, η Βρετανίδα Μάγκι Σμιθ, η οποία στα 73 της χρόνια και ενώ είχε μόλις αρχίσει τα γυρίσματα της ταινίας «Ο Χάρι Πότερ και ο Ημίαιμος Πρίγκιψ» μπήκε σε διαδικασία χημειοθεραπείας για να τον ξεπεράσει δύο χρόνια μετά, η αμερικανίδα ηθοποιός Σίνθια Νίζον («Sex and the City»), που αφού ξεπέρασε τη νόσο υπήρξε και υποψήφια κυβερνήτρια για την Πολιτεία της Νέας Υόρκης, και η συμπατριώτισσα και συνάδελφός της Κάθι Μπέιτς, που αρχικώς διαγνώστηκε το 2012 και υποβλήθηκε σε διπλή mastectomy, ενώ έχει βραβευθεί και με το βραβείο Health Heroes «Game Changer» του WebMD.

Ορισμένες φορές ο θυμός βοηθά, και εδώ χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της της Ιντι Φάλκο, που το 2003, λίγες ώρες αφότου έμαθε ότι πάσχει από καρκίνο του μαστού, έπρεπε να βρίσκεται στα τηλεοπτικά πλατό για τα γυρίσματα επεισοδίου της σειράς «The Sopranos». Αργότερα, η Φάλκο αποκάλυψε ότι το σοκ της διάγνωσης της τη βοήθησε να τροφοδοτήσει τον θυμό που χρειαζόταν η συγκεκριμένη σκηνή. Κατά τη διάρκεια της χημειοθεραπείας της η ηθοποιός δεν έχασε ούτε μία ημέρα γυρισμάτων.

Το 1996, ο πασίγνωστος τεξανός ποδηλάτης Λανς Αρμstrong, 52 ετών σήμερα, υποβλήθηκε σε θεραπεία για καρκίνο των όρχεων και όχι απλώς δεν το έβαλε κάτω αλλά επέστρεψε για να κερδίσει τον Γύρο της Γαλλίας επτά φορές – αν και το 2012 η δημόσια εικόνα και η αθλητική καριέρα του κατέρρευσαν

1. Η Ρίτα Γουίλσον μίλησε ανοιχτά για την περιπέτεια της υγείας της.
2. Ο Χιου Τζάκμαν, υπέρμαχος της ενημέρωσης για τον καρκίνο.
3. Ο Ρόμπερτ Ντε Νίρο ήρθε αντιμέτωπος με τη νόσο σε ηλικία 60 ετών.
4. Πρόσωπο της χρονιάς που πέρασε η ηθοποιός και «survivor» Φραν Ντρέσερ, χάρη στη συνδικαλιστική της δράση.

λόγω ενός μεγάλου σκανδάλου ντόпинγκ. Ωστόσο, το Livestrong Foundation που ο ίδιος ίδρυσε (και από το οποίο παραιτήθηκε το 2012), εξακολουθεί να είναι ενεργό και από το 1997 έχει συγκεντρώσει πάνω από 500 εκατομμύρια δολάρια για «να εμπνέει και να ενδυναμώνει» ανθρώπους και οικογένειες που έχουν πληγεί από τον καρκίνο.

Ο θρύλος του τένις Μαρτίνα Ναβρατίλοβα διαγνώστηκε με καρκίνο του μαστού σε ηλικία 53 ετών το 2010, τον οποίο και αντιμετώπισε

με χειρουργική επέμβαση και θεραπείες. Στις αρχές του 2023 διαγνώστηκε εν νέου με καρκίνο στον μαστό αλλά και στον λαιμό, ωστόσο το περασμένο καλοκαίρι ανακοίνωσε πως είναι cancer-free και ευχαρίστησε δημοσίως γιατρούς και νοσηλευτές. Στις 28 του περασμένου Μαΐου, ο Ρούντι Τζουλιάνι, ένας από τους πάλαι ποτέ star-δημάρχους της Νέας Υόρκης (από το 1994 έως το 2001), έγινε 79 ετών. Την τελευταία χρονιά της θητείας του στο «Μεγάλο Μήλο», ο Τζουλιάνι, μετά

από έναν προληπτικό έλεγχο ρουτίνας διαγνώστηκε με καρκίνο του προστάτη (από τον οποίο είχε χάσει τον πατέρα του) και υποβλήθηκε σε θεραπεία. Ο Τζουλιάνι επέστρεψε δριμύτερος και, όπως όλοι γνωρίζουμε, διέτελες στενός συνεργάτης και δικηγόρος του Ντόναλντ Τραμπ.

Με τον καρκίνο του προστάτη, που είναι μία από τις πιο διαδεδομένες μορφές αυτής της νόσου στους άνδρες, βρέθηκε αντιμέτωπος επίσης ο Ρόμπερτ Ντε Νίρο, ο οποίος διαγνώστηκε σε πρώιμο στάδιο το 2003 και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση. Επίσης το 2003, ο Κόλιν Πάουελ (1937-2021), ο πρώτος αφροαμερικανός υπουργός Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών, μετά την προστατευτομή του είχε επιστρέψει αμέσως στα καθήκοντά του. Μια περίπτωση κοσμογώνισης star που δεν βρίσκεται πια στη ζωή αλλά έχει μείνει στην Ιστορία για τις σταυροφορίες της κατά του καρκίνου, τον οποίο πολέμησε σθεναρά, είναι αυτή της βρετανο-αυστραλής τραγουδίστριας και ηθοποιού Ολίβια Νιούτον-Τζον, η οποία διαγνώστηκε με καρκίνο του μαστού το 1992. Η πρωταγωνίστρια του «Grease» ως τον θάνατό της, το 2022, δεν σταμάτησε ποτέ να χαμογελά και έγινε μία από τις πιο γνωστές υποστηρίκτριες για την αντιμετώπιση του καρκίνου του μαστού στον κόσμο, μέσα και από το Olivia Newton-John Cancer Wellness and Research Centre στο νοσοκομείο Οσιν της Μελβούρνης. «Ο καρκίνος με βοήθησε να δώσω προτεραιότητα στη ζωή μου» είχε πει, αγγίζοντας εκατομμύρια ανθρώπους.

Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΑΓΓΙΓΜΑΤΟΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΟΥ

LA ROCHE-POSAY, ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ 2024 & Η ΜΟΝΗ ΜΑΡΚΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΠΟΥ
ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ (UICC).

ΤΟ ΔΕΡΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Το 95% των ασθενών με καρκίνο αντιμετωπίζουν σοβαρά
δερματικά προβλήματα ως άμεσο αποτέλεσμα της ογκολογικής
θεραπείας. Κάποια από αυτά είναι τόσο έντονα, που μπορούν
να οδηγήσουν τους ασθενείς να επιβραδύνουν ή ακόμη και
να διακόψουν εντελώς τη θεραπεία τους. Ωστόσο, αυτές οι
επιπτώσεις μπορούν να προληφθούν και να αντιμετωπιστούν με
απλά πρωτόκολλα δερματικής φροντίδας, όπως ο καθαρισμός,
η ενυδάτωση και η προστασία.

ΚΑΙ ΑΝ ΕΝΑ ΑΓΓΙΓΜΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ;

Ένα άγγιγμα. Έχει τη δύναμη να καταφέρει τόσα πολλά. Ηρεμεί.
Παρηγορεί. Λέει όλα όσα θέλουμε να πούμε αλλά συχνά δεν
μπορούμε.

Τα άτομα που βρίσκονται δίπλα στους ασθενείς έχουν έναν
πολύ σημαντικό ρόλο, αφού μια τους υποστηρικτική αγκαλιά
μπορεί όχι μόνο να ανακουφίσει, αλλά και να κάνει τη διαφορά.

ΚΛΙΝΙΚΑ ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΕΣ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΑ ΒΕΛΤΙΩΝΕΙ
ΤΗΝ ΑΝΕΣΗ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ
ΤΩΝ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

CICAPLAST BAUME B5+

Κατάλληλο για πολύ
ξηρές, ερεθισμένες
περιοχές και ευαίσθητο
δέρμα. Βοηθά στην
επούλωση των ουλών
μετά από χειρουργικές
επεμβάσεις και
ακτινοθεραπείες.

LIPIKAR BAUME AP+M

Ιδανικό για πολύ ξηρό
δέρμα. Αποκαθιστά
τη λειτουργία του
επιδερμικού
φραγμού, μετά από
τις ογκολογικές
θεραπείες.

ANTHELIOS 100KA+MED

Πολύ ευρύ φάσμα
ηλιοπροστασίας για
την πρόληψη της
κυτταρικής βλάβης και της
φωτοευαισθητοποίησης
από την ογκολογική
θεραπεία.

Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ. ΜΑΘΕ ΠΩΣ...

Η La Roche-Posay δημιούργησε τη νέα ιστοσελίδα **cancer-support.com** με στόχο
την ενημέρωση για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ογκολογικών ασθενών και
περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:

ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΔΕΡΜΑΤΟΣ

ΨΥΧΙΚΗ
ΕΥΕΞΙΑ

ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ
ΚΟΠΩΣΗ

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

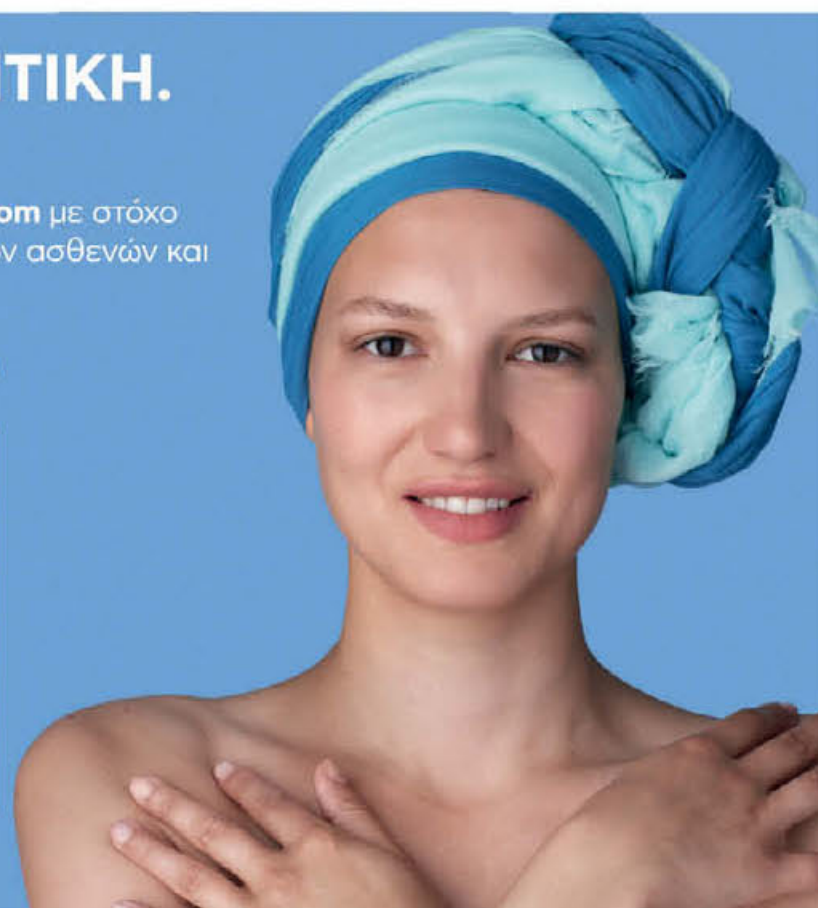
Αγκάλιασε την προσπάθειά μας,
ενημερώσου & βοήθησέ μας να
στηρίξουμε έμπρακτα τους
ογκολογικούς ασθενείς.

Η La Roche-Posay
ενισχύει το έργο του

Αφιέρωσε λίγα λεπτά στο **cancer-support.com** και η
La Roche-Posay θα προσφέρει **10.000€** στον Όμιλο
Εθελοντών κατά του Καρκίνου «ΑγκαλιάζΩ», για την στήριξη
άπορων ογκολογικών ασθενών.*

* Η La Roche-Posay θα προσφέρει 1€ για κάθε ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης στον Όμιλο Εθελοντών
κατά του Καρκίνου «ΑγκαλιάζΩ». Εφόσον ο αρχικός στόχος ξεπεραστεί, τα επιπλέον χρήματα θα δοθούν στην UICC.

Όσο κοινοτόπο και αν ακουγεται, το ισχυρότερο όπλο που έχουμε στη διάθεσή μας στη μάχη κατά του καρκίνου παραμένει η πρόληψη, μεγάλο κομμάτι της οποίας περιστρέφεται γύρω από τον τρόπο που επιλέγουμε να τρεφομαστε.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΚΑΛΗ ΖΩΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΤΙΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΑΗ

Όπως γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά, ο καρκίνος είναι μια πολύπλοκη και πολύπλευρη ασθένεια, η οποία προκύπτει από έναν συνδυασμό αιτιών που συνδέεται μεταξύ άλλων με τη γενετική, το περιβάλλον και τον τρόπο ζωής μας. Η κληρονομικότητα σίγουρα αποτελεί έναν αστάθμητο παράγοντα για τον οποίο δεν μπορούμε ίσως να κάνουμε πολλά, ωστόσο η πρόληψη και οι επιλογές ζωής που χαρακτηρίζουν την καθημερινότητά μας σίγουρα περνούν από το χέρι μας. Συνήθειες που πρέπει να αποφεύγουμε είναι το κάπνισμα, η καθιστική ζωή, το άγχος και φυσικά η κακή διατροφή, γιατί συνδυαστικά έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη ορισμένων μορφών καρκίνου, οι οποίες θα μπορούσαν υπό άλλες συνθήκες και να είχαν αποφευχθεί. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καρκίνου,

λοιπόν, η οποία έχει καθιερωθεί να είναι η 4η Φεβρουαρίου κάθε χρόνο και έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση αναφορικά με την ασθένεια, εξετάζουμε μέσα από τις πιο σύγχρονες έρευνες τις θετικές ιδιότητες που έχει η σωστή διατροφή, ποια τρόφιμα μας βοηθούν στην πρόληψη, αλλά και ποια είναι εκείνα που πρέπει να αποφεύγουμε προκειμένου να μειώσουμε τις πιθανότητες να ασθενήσουμε από τη νόσο.

Οχι στα υπερεπεξεργασμένα τρόφιμα

Μία από τις πιο πρόσφατες και πρωτοποριακές μελέτες επί του θέματος πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης, σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Έρευνας για τον Καρκίνο (IARC) και με τη συγχρηματοδότηση του Διεθνούς Ταμείου για την Έρευνα του Καρκίνου (WCRF), της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών, του Βρετανικού Κέντρου

Έρευνών για τον Καρκίνο και του Γαλλικού Εθνικού Ινστιτούτου κατά του Καρκίνου και δημοσιεύθηκε στα τέλη του 2023. Στην εν λόγω μελέτη συμμετείχαν 266.666 άνδρες και γυναίκες από επτά ευρωπαϊκές χώρες και οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι όσο περισσότερα υπερεπεξεργασμένα τρόφιμα καταναλώναν τόσο μεγαλύτερος ήταν ο κίνδυνος να υποφέρουν από δύο ή περισσότερες μακροχρόνιες ασθένειες, στις οποίες εκτός από τον καρκίνο περιλαμβάνονται ο διαβήτης και οι καρδιακές παθήσεις.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι τα εξαιρετικά επεξεργασμένα τρόφιμα, που παρασκευάζουν οι βιομηχανίες με πρόσθετα όπως τροποποιημένο άμυλο και υδρογονωμένα έλαια για να έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής στα ράφια των καταστημάτων είναι επικίνδυνα για κατανάλωση. Ο κατάλογος των πρόσθετων περιλαμβάνει επίσης συντηρητικά για την καταπολέμηση της μούχλας και

των βακτηρίων, γαλακτωματοποιητές που εμποδίζουν τον διαχωρισμό στο τελικό προϊόν ασύμβατων μεταξύ τους συστατικών, τεχνητές χρωστικές, αντιφριστικά, διογκωτικά, πηκτωματοποιητές κ.ά., ενώ η προσθήκη μεγάλης ποσότητας ζάχαρης, αλατιού και λιπαρών στοχεύει στη βελτιστοποίηση της γεύσης και της εμφάνισης συγκεκριμένων τροφίμων, όπως κάποια αναψυκτικά, γλυκά ή αλμυρά συσκευασμένα σνακ, επεξεργασμένα κρέατα, προπαρασκευασμένα κατεψυγμένα γεύματα κ.ά., τα οποία οι ειδικοί συστήνουν να μην καταναλώνουμε συχνά. Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ αποτελεί άλλον έναν γνωστό σε όλους μας παράγοντα κινδύνου για διάφορες μορφές καρκίνου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του ήπατος και του μαστού.

Οι σωστές επιλογές

Τα φρούτα και τα λαχανικά βρίσκονται στην πρώτη θέση της λίστας με τα τρόφιμα που είναι τα πιο κα-

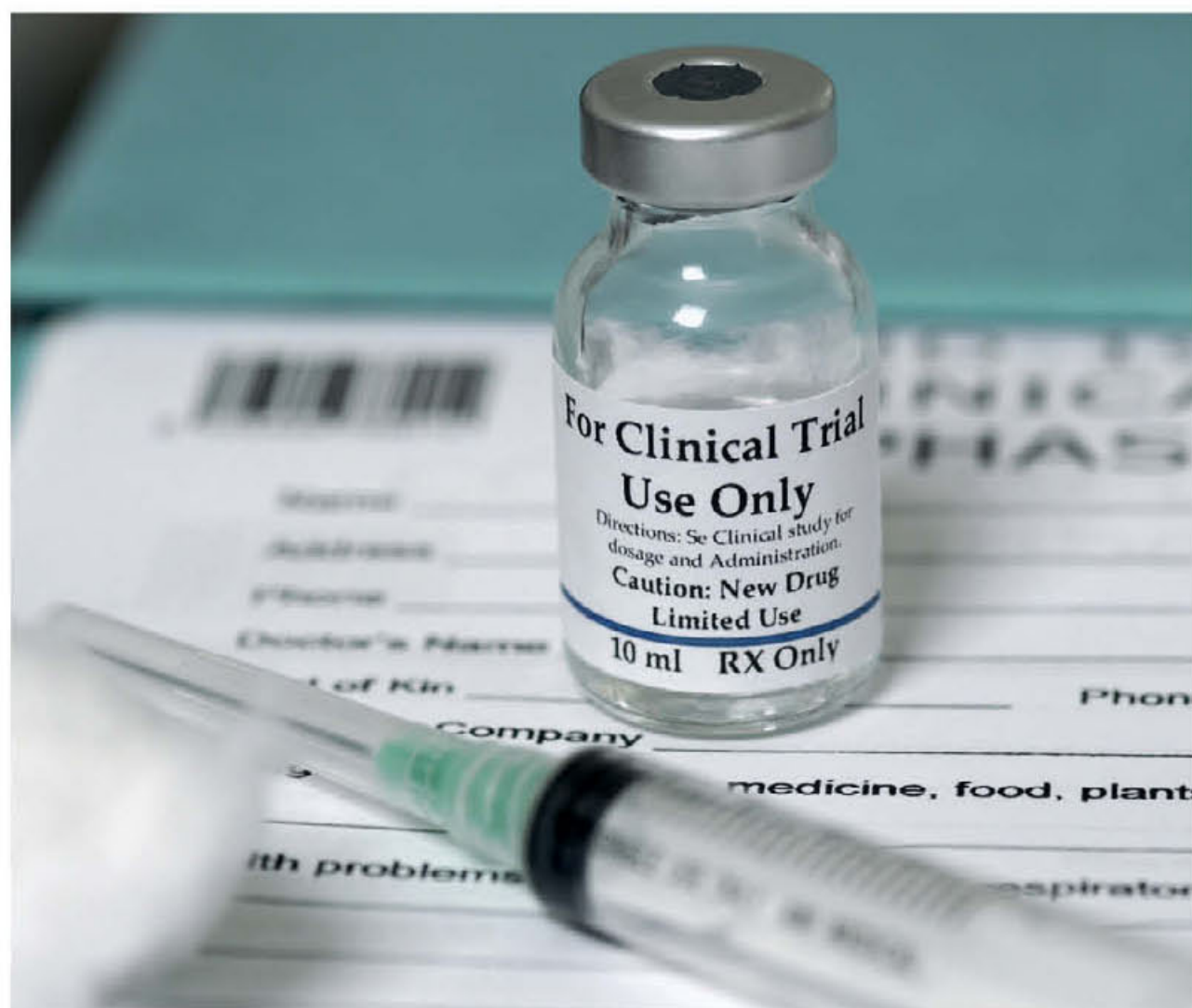
τάλληλα προς κατανάλωση από οποιονδήποτε θέλει να ασχοληθεί με την πρόληψη του καρκίνου, αλλά και πλήθους άλλων ασθενειών. Ένας λόγος είναι γιατί περιέχουν αντιοξειδωτικά και φυτοχημικά, τα οποία διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην εξουδετέρωση των ελεύθερων ριζών που μπορούν να βλάψουν τα κύτταρα και να συμβάλουν στην ανάπτυξη καρκίνου. Άλλοι σημαντικοί σύμμαχοί μας είναι τα όλα τα πλούσια σε φυτικές ίνες προϊόντα, που είναι κυρίως τα δημητριακά ολικής άλεσης και τα όσπρια, καθώς έχουν συσχετιστεί κυρίως με χαμηλότερο κίνδυνο νόσησης από καρκίνο του παχέος εντέρου. Τα ωμέγα-3 λιπαρά οξέα, που βρίσκουμε στα λιπαρά ψάρια, τον λιναρόσπορο και τα καρύδια, παρουσιάζουν αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες και μπορεί να συμβάλουν στη μείωση του κινδύνου για ορισμένες μορφές καρκίνου. Η συχνότερη κατανάλωσή τους μαζί με τον περιορισμό των κορεσμένων και τρανς λιπαρών, που βρίσκονται συχνά σε επεξεργασμένα τρόφιμα, είναι στοιχεία απαραίτητα για τη διατήρηση της συνολικής μας υγείας και της μείωσης του κινδύνου. Επίσης, λαχανικά όπως το μπρόκολο, το κουνουπίδι και τα λαχανάκια Βρυξελ-

λόν έχουν ευεργετικές για το ανοσοποιητικό μας σύστημα ιδιότητες. Η βιταμίνη D, που λαμβάνεται κυρίως μέσω της έκθεσής μας στον ήλιο, αλλά βρίσκεται και σε κάποια τρόφιμα όπως είναι τα λιπαρά ψάρια και τα εμπλουτισμένα γαλακτοκομικά προϊόντα, συνδέεται με χαμηλότερο κίνδυνο ορισμένων μορφών καρκίνου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του μαστού και του παχέος εντέρου.

Άσκηση και παχυσαρκία

Ένα από τα πιο σημαντικά μέσα πρόληψης πολλών μορφών καρκίνου είναι η διατήρηση ενός υγιούς σωματικού βάρους, κάτι το οποίο μπορεί να επιτευχθεί με την υιοθέτηση μιας ισορροπημένης διατροφής, αλλά και της ένταξης στη ζωή μας της τακτικής σωματικής δραστηριότητας. Τα παραπάνω είναι ένας πολύ γνωστός παράγοντας κινδύνου για την ανάπτυξη τουλάχιστον 13 τύπων καρκίνου, όπως εκείνου του οισοφάγου. Μια διατροφή βασισμένη στις μικρές μερίδες, τα φρούτα, τα λαχανικά και τους ξηρούς καρπούς (κυρίως μπρόκολο, ντομάτες, καρύδια και σταφύλια), στο άπαχο κρέας, στο ψάρι και στα light γαλακτοκομικά προϊόντα είναι ο καλύτερος σύμμαχός μας για έναν πιο υγιή τρόπο ζωής.

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ

Ο Ιωάννης Μούντζιος, MD, MSc, PhD, παθολόγος ογκολόγος, διευθυντής Δ' Ογκολογικής Κλινικής και Μονάδας Κλινικών Μελετών στο Νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν, αναφέρεται στα νέα δεδομένα στον αγώνα κατά του καρκίνου.

Η μείωση της θνητότητας από κακοήθειες είναι πια πραγματικότητα που ανακοινώνεται συχνά τα τελευταία χρόνια στον διεθνή επιστημονικό Τύπο. Αυτό οφείλεται στις νεότερες θεραπείες για τον καρκίνο που προέκυψαν από κλινικές μελέτες. Ωστόσο τα αριθμητικά δεδομένα σε ό,τι αφορά την ίαση από κακοήθειες παραμένουν ακόμη απογοητευτικά. Ένας στους τρεις ασθενείς με κακοήθεια ιάται σήμερα, ενώ οι άλλοι δύο χάνουν σε κάποια φάση της πορείας της ασθένειάς τους τη ζωή τους από τη νόσο. Είναι λοιπόν αναμφίβολη η ανάγκη για νέες φαρμακευτικές ουσίες αλλά και γενικότερα θεραπευτικές προσεγγίσεις που θα προάγουν όχι μόνο την αποτελεσματικότητα αλλά και την ασφάλεια και θα συνεισφέρουν στην εξατομίκευση της θεραπείας. Αυτή τη στιγμή περισσότερες από 4.000 φαρμακευτικές ουσίες ερευνώνται κλινικά σε ό,τι αφορά το θεραπευτικό όφελος και την ασφάλειά τους. Μεγαλύτερη συμμετοχή ασθενών σε κλινικές μελέτες μεταφράζεται σε ταχύτερες απαντήσεις σε κρίσιμα ερευνητικά ερωτήματα και κατά συνέπεια σε επιστημονική πρόοδο που μπορεί να οδηγήσει σύντομα σε αποτελεσματικότερη θεραπεία των κακοήθων νεοπλασιών.

Τα οφέλη των κλινικών μελετών για τους ασθενείς

Οι άρτια σχεδιασμένες κλινικές μελέτες που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές της ορθής κλινικής πρακτικής (good clinical practice) παρέχουν τις εξής δυνατότητες για τους ασθενείς:

- Έχουν οι ίδιοι ενεργό ρόλο στη διαχείριση της υγείας τους.
- Έχουν δωρεάν πρόσβαση σε νέες θεραπευτικές επιλογές, πριν αυτές να είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό. Να σημειωθεί ότι κατά μέσο όρο απαιτούνται δύο έως

πέντε έτη για την είσοδο ενός νέου φαρμακευτικού σκευάσματος στην κλινική πράξη.

- Έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένη σε σχέση με τη νόσο τους φροντίδα σε κέντρα υψηλού επιστημονικού κύρους κατά τη διάρκεια της κλινικής μελέτης.
- Οι κλινικές που συμμετέχουν στις κλινικές μελέτες ελέγχονται από τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές/οργανισμούς φαρμάκων, ενώ ακόμα και οι αντίστοιχες αρχές των ΗΠΑ έχουν συνήθως δικαίωμα ελέγχου. Αυτός ο «έλεγχος» διασφαλίζει τους ασθενείς.
- Οι ασθενείς ασφαρίζονται υποχρεωτικά έναντι άμεσων βλαβών στην υγεία τους αλλά και ιατρογενών σφαλμάτων.
- Οι νεότερες κλινικές μελέτες συχνότερα χρησιμοποιούν προγνωστικούς και προβλεπτικούς δείκτες (για παράδειγμα, ύπαρξη δεδομένης γονιδιακής μετάλλαξης) για την αναγνώριση των ασθενών που θα ωφεληθούν από την προτεινόμενη αγωγή. Αυτό αυξάνει πολύ τις πιθανότητες ο ασθενής που συμμετέχει να έχει όφελος από την εξεταζόμενη φαρμακευτική αγωγή.
- Βοηθούν τους υπόλοιπους ασθενείς συνεισφέροντας στην ιατρική έρευνα.

Τα οφέλη των κλινικών μελετών για τα νοσοκομεία και τους γιατρούς

Η επιλογή ενός κέντρου για τη διεξαγωγή πολυκεντρικών κλινικών μελετών αποτελεί ένδειξη εμπειρίας, επιστημονικού κύρους και υψηλού επιπέδου ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών. Το κέντρο και οι συμμετέχοντες ερευνητές έχουν εκπαιδευθεί σύμφωνα με τις αρχές της ορθής κλινικής πρακτικής και περιοδικά υποβάλλονται σε επαναληπτική εκπαίδευση. Η συμμετοχή του κέντρου στην εκάστοτε κλινική μελέτη προϋποθέτει ότι το κέντρο είναι σύμφωνο με τη διεξαγωγή ελέγχου των αρχείων του που αφορούν τη μελέτη, από τον ελληνικό και διεθνή οργανισμό φαρμάκων. Αυτό προϋποθέτει ακριβή τήρηση και αυστηρή φύλαξη των ιατρικών αρχείων.

Παράλληλα, τα κέντρα που συμμετέχουν σε κλινικές μελέτες έχουν πρώιμη και δωρεάν πρόσβαση σε υπό έγκριση φαρμακευτικές ουσίες παρέχοντας στους έλληνες ασθενείς άμεσα θεραπεία η οποία στις πιο πολλές περιπτώσεις απαιτεί πάνω από ένα έτος για να εγκριθεί και να κυκλοφορήσει. Η συμμετοχή σε κλινικές μελέτες δίνει στους ερευνητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν με συναδέλφους τους και με άλλες συνεργατικές ομάδες σε διεθνές επίπεδο. Οι συνεργασίες σε πολυεθνικές μελέτες παρέχουν μοναδικές δυνατότητες ανάπτυξης, επιστημονικής εγρήγορσης και ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, στο Νοσοκομείο μας εδώ και πέντε χρόνια έχουμε δημιουργήσει το πρότυπο κέντρο κλινικών μελετών στην Ογκολογία, με πάνω από 30 ενεργές μελέτες σε πολλές κατηγορίες νεοπλασματικών νοσημάτων, με έμφαση στον καρκίνο του πνεύμονα. Ειδικά για τον καρκίνο του πνεύμονα, οι διαθέσιμες κλινικές μελέτες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα που αφορά τόσο τον μη μικροκυτταρικό καρκίνο του πνεύμονα σε πρώτη και δεύτερη γραμμή θεραπείας όσο και τον μικροκυτταρικό καρκίνο (περιορισμένη και εκτεταμένη νόσος). Μέσα στα πέντε αυτά χρόνια λειτουργίας, πάνω από 200 ογκολογικοί ασθενείς απέκτησαν μέσα από τη λειτουργία του κέντρου πρόσβαση σε καινοτόμες θεραπείες και ωφελήθηκαν πολλαπλά από τη φροντίδα που τους παρέχει το κέντρο, σε επιστημονικό και ανθρώπινο επίπεδο.

Συμπερασματικά, πίσω από κάθε φαρμακευτική ουσία που χορηγείται και κάθε ιατρική πράξη που πραγματοποιείται με επιτυχία σήμερα βρίσκονται χιλιάδες άνθρωποι που έχουν εθελοντικά συμμετάσχει στο παρελθόν σε κλινικές μελέτες. Αναμφίβολα οι ασθενείς είναι οι πραγματικοί ήρωες που με τη συμμετοχή τους προάγουν την πρόοδο της Ιατρικής στον αγώνα κατά του καρκίνου.

1. Αγγελοχώρι, κεντρική Μακεδονία.
2. Νύφη στο Διαφάνι, Ολυμπος Καρπάθου.
3. Βύσσα, Εβρος.
4. Σφουγγαράς, Κάλυμνος.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΤΑΚΗΣ

«Ηθελημένα προσπαθώ να δημιουργώ άχρονες φωτογραφίες, ως μια “κρυφή” ματιά στο παρελθόν της Ελλάδας»

Ο φωτογράφος που έχει κατ' επανάληψη βραβευθεί για το πρότζεκτ «Καρυάτις», έναν ύμνο στις ελληνικές φορεσιές, μιλάει για το ατμοσφαιρικό ταξίδι του στη μνήμη και στην παράδοση.

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΔΗΜΑ

Ο Γιώργος Τατάκης αγκαλιάζει τον ελληνικό πολιτισμό, έχοντας στο ενεργητικό του μια φωτογραφική σπουδή στις γυναικείες ελληνικές τοπικές ενδυμασίες αλλά και στην ιστορικότητα του ενδυματός μέσω του πρότζεκτ «Καρυάτις». Επιβλητικές, δωρικές και συνάμα συναισθηματικές εικόνες από κάθε γωνιά της Ελλάδας. Ασπρόμαυρες λήψεις που μας καλούν να ενεργοποιήσουμε μνήμες και φαντασία. Μέσα από τη σύγχρονη ματιά του πολυβραβευμένου φωτογράφου ανακαλύπτουμε (ξανά) τον πλούτο που υπάρχει από τόπο σε τόπο. Οι λήψεις του Τατάκη έχουν αποκτήσει λαογραφική χρήση και αξία, καθώς συμπεριλαμβάνονται ως υποστηρικτικό υλικό σε φακέλους του αρχείου της Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Πότε και πώς ξεκινά η σχέση σας με τη φωτογραφία;

«Δεν ξέρω. Δηλαδή δεν είμαι σίγουρος ποιο ήταν ακριβώς το πρώτο κίνητρο. Ίσως ότι θυμάμαι τη μητέρα μου να έχει πάντα μαζί της μια Kodak τραβώντας συνέχεια φωτογραφίες, κάτι όχι τόσο συνηθισμένο τη δεκαετία του '80. Μπορεί και το γεγονός ότι στη γειτονιά όπου μεγάλωσα, μέσα στο ποδηλατάδικο του παππού μου στην Καλ-

λιθέα, είχαμε έναν γεύτονα που εμφάνιζε φιλμ, νοικιάζοντας παράλληλα βιντεοκασέτες. Μου έκανε εντύπωση η διαδικασία εμφάνισης φωτογραφιών και το μυστήριο της προσμονής, παρότι ο γαλλοτραφής κ. Τόνι ήταν πλέον εκμοντερνισμένος, με υπεραυτόματα μηχανήματα – εμφάνιση φιλμ σε μία ώρα (!). Παιδιάθην είχα μια ιδιαίτερη κλίση προς τις τέχνες και, όπως στο δημοτικό επέμενα να πάρω ένα πιάνο από αδιευκρίνιστη μέχρι στιγμής αιτία, έτσι αντίστοιχα κατάφερα να αγοράσω την πρώτη Kodak με το χαρτζιλίκι μου στα 16 – από τον κ. Τόνι φυσικά. Στην πρώτη εμφάνιση, μάλιστα, μου είπε ότι “έχω μάτι”, ίσως από ευγένεια, αν κι εγώ το πήρα τοις μετρητοίς. Μέχρι και σήμερα δεν είμαι ακόμη σίγουρος αν είμαστε καλοί σε ό,τι έχουμε κλίση ή εάν έχουμε κλίση σε αυτό που μας λένε ότι είμαστε καλοί. Και το πιάνο σε καλό βγήκε».

Ενα χόμπι που γίνεται επάγγελμα; Πόσο εύκολο μπορεί να είναι αυτό στην Ελλάδα;

«Καθόλου. Ετσι τουλάχιστον πίστευα την εποχή που αφήσαμε προηγούμενος, γι' αυτό κι εγώ πήγα και σπούδασα ηλεκτρολόγος μηχανικός στο Εδιμβούργο, πήρα Μάστερ, ξεκίνησα και ένα διδακτορικό στον Δημόκριτο, αλλά μου φάνηκε ότι είχα πάρει πολλή φόρα, οπότε το εγκατέλειψα ύστερα από έναν χρόνο για να βγω στην αγορά εργασίας. Εργάστηκα για 10 χρόνια ως μηχανικός, μέχρι τη στιγμή που άφησα άναυδους τους προϊστάμενους μου: “Αποφάσισα να γίνω φωτογράφος”. Μην έχουμε αυταπάτες ότι μπορείς να κάνεις το χόμπι σου, κάποιος να σε “ανακαλύψει” και να πετύχεις. Αυτές οι εποχές έχουν παρέλθει. Η λίστα προσφοράς δημιουργών σήμερα είναι αστεϊρευτή. Χρειάζεται μια συνολική προσέγγιση και πολλές επιπλέον δεξιότητες για να διαχειριστείς τη δημιουργία σου ως επιχείρηση. Η Ελλάδα δεν μου φταίει σε τίποτε. Ίσως σε κάποιες

άλλες χώρες να είναι λίγο πιο εύκολο, σίγουρα όμως σε πολλές άλλες είναι πολύ δυσκολότερο. Εύκολο, δύσκολο, δεν ξέρω· σίγουρα πάντως πιο ευτυχές. Δεν δουλεύω πια, δεν θέλω να πάω διακοπές – εξάλλου δεν έχω από κάτι να διακόψω –, μέχρι που καμιά φορά έχω τύψεις, συνηθισμένος από το στερεότυπο ότι η εργασία πρέπει να σε ταλαιπωρεί ούτως ώστε να έχεις κάτι για να διαμαρτύρεσαι στους φίλους σου. Εχω βρει όμως λύση· διαμαρτύρομαι όταν δεν δουλεύω».

Η αγάπη για την παράδοση ήταν και παραμένει ο κεντρικός άξονας της δουλειάς σας. «Μέχρι στιγμής τουλάχιστον. Δεν έχω πετριά με την παράδοση, σε αυτήν όμως έχω βρει πλούσιο θέμα για τις φωτογραφικές μου αναζητήσεις. Προσπάθησα να βρω κάτι που να βρίσκεται κοντά μου για να ελέγχω ευκολότερα τα έξοδά μου και στη συνέχεια κατάφερα να το προβιβάσω σε φωτογραφική εμμονή. Στη φωτογραφία

η ίδια η δουλειά οδηγεί τη θεματική σου. Εχω την πεποίθηση ότι πρέπει να ξεκινάς μέσα σε ένα ελκυστικό περιβάλλον χωρίς να το πολυσκεφτείς και φωτογραφίζοντας βρίσκεις τελικά τον δρόμο σου. Οι παραδόσεις της Ελλάδας ήταν κάτι που μου προκαλούσε νοσταλγία τα χρόνια που έλειπα στη Γηραιά Αλβιόνα, οπότε ξεκίνησα από εκεί».

Τι είναι αυτό που σας γοητεύει στην εικόνα του παρελθόντος, την οποία όμως κατορθώνετε να διασυνδέσετε με το παρόν και – γιατί όχι; – με το μέλλον; «Η φωτογραφία είναι ένα μέσο άρρηκτα συνδεδεμένο με τη μνήμη. Οι περισσότεροι άνθρωποι φωτογραφίζουν για να κρατήσουν στιγμές στη μνήμη τους: μια επιβεβαίωση ότι τις έζησαν. Όμως αυτοί που κοιτούν τις φωτογραφίες των άλλων ενδιαφέρονται περισσότερο να δουν στιγμές κατά τις οποίες δεν ήταν παρόντες – ουσιαστικά μια ματιά μέσα από μια

κλειδαρότρυπα –, κάτι για αυτούς “κρυφό”. Ηθελήμνα προσπαθώ να δημιουργώ άχρονες φωτογραφίες, ως μια “κρυφή” ματιά στο παρελθόν της Ελλάδας».

Κεφάλαιο γυναικείες ελληνικές τοπικές ενδυμασίες. Τι είναι αυτό που σας τράβηξε και τελικά σας μαγνήτισε;

«Πρόκειται για τη φυσική εξέλιξη της δουλειάς μου. Επειτα από μερικά χρόνια και αρκετά δρώμενα, πανηγύρια, τελετουργίες και λιτανείες, παρατήρησα ότι δεν με ενδιέφερε να φωτογραφίζω όσους φορούσαν απλά, καθημερινά ρούχα. Εστίαζα περισσότερο σε φορεσιές, περίεργες στολές κ.ο.κ. Με αυτό ως δεδομένο, ανακάλυψα τον πλούτο των τοπικών ενδυμασιών και στράφηκα προς τα εκεί. Προτιμώ τις γυναικείες λόγω της ευκρινέστερης ποικιλομορφίας τους».

Μιλήστε μας για το πρότζεκτ «Καρυάτις» (Caryatis).

«Ετσι ονομάζεται η φωτογραφική σπουδή στις γυναικείες τοπικές ενδυμασίες. Ξεκίνησε όταν μετέφερα την έκθεση “Ηθος” από το Μουσείο Μπενάκη στην Γκρας (σ.σ.: πολύ κοντά στις Κάννες). Ούσα μία από τις βασίλισσες των αρωμάτων στη Γαλλία, η Agnès Costa, πρόεδρος του οίκου και κατ’ επέκταση του Μουσείου Fragonard που θα φιλοξενούσε την έκθεση, ζήτησε να εστιάσουμε στις γυναικείες ενδυμασίες. Εκεί είχα για πρώτη φορά την ιδέα για το πρότζεκτ».

«Είχα δαιμονοποιήσει τη στημένη φωτογραφία» έχετε δηλώσει. Ποια ήταν η αφορμή που σας έκανε να αναθεωρήσετε; «Αφορμή στάθηκε η επίσκεψη σε μια έκθεση στο Λονδίνο. Εκεί είχα βρεθεί για τα εγκαίνια μιας υπαίθριας έκθεσης στο King’s Cross που διοργάνωσε το Αυστριακό Φόρουμ με την Κομισιόν και φιλοξενούσε μία φωτογραφία από κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα

1. Γυναίκες με βλάχικες φορεσιές, Σέλι Βέροιας.
2. Κατασκευή κρητικής λύρας, Ρέθυμνο.
3. Το έθιμο της προίκας, Ολυμπος Καρπάθου.
4. Εγκλουβή Λευκάδας.

Το ασπρόμαυρο αποτελεί μια υπερρεαλιστική αποτύπωση στην οποία καλείται να συμμετέχει ο θεατής με τη φαντασία του συμπληρώνοντας τα χρώματα. Μου φαίνεται εντυπωσιακό το γεγονός ότι με μερικές μαύρες κουκκίδες μπορείς να μιλήσεις για τόσο πολλά

συμμετείχε με μια φωτογραφία μου από την Ολυμπο της Καρπάθου. Μια από τις εκθέσεις που επισκέφθηκα κατά την παραμονή μου ήταν αυτή της Αλεξ Πρέτζερ στο Photographers' Gallery στο Soho, στην οποία μου έκαναν εντύπωση οι πολυπληθείς και περίπλοκες φωτογραφίες της. Ενώ αναρωτιόμουν για το πώς βρήκε τόσο ενδιαφέρουσες σκηνές, ένα παρασκηνιακό βίντεο στο τέλος της έκθεσης αποκάλυψε ότι όλα αυτά ήταν κινηματογραφικά σεί με ηθοποιούς επιμελημένους από στυλίστες. Αυτό ήταν το σημείο καμπής για εμένα. Τελικά κατέληξα στο ότι το μήνυμά έχει σημασία και όχι ο τρόπος εκτέλεσής του».

Το πρότζεκτ «Καρυάτις» έχει αγαπηθεί εντός και εκτός Ελλάδας, με τις διακρίσεις να έρχονται η μία μετά την άλλη. Πόσα διεθνή βραβεία έχει αποσπάσει; «Είκοσι δύο μέχρι στιγμής. Συμμετείχα σε κάποιους διαγωνισμούς περισσότερο για να προσθέσω τυχόν αποτελέσματα στο βιογραφικό μου και τελικά το έργο απέσπασε βραβεία σχεδόν από όλους. Το πρώτο βραβείο μάλιστα το πληροφορήθηκα επειδή μου έστειλαν συγχαρητήρια χωρίς να ξέρω τι ακριβώς συμβαίνει. Μετά άρχισα να παρακολουθώ τα αποτελέσματα».

Το «Καρυάτις» αποτελεί τη μετεξέλιξη του «Ηθους», του προηγούμενου πρότζεκτ σας. Ποιες οι διαφορές τους; «Στο μεν «Ηθος» φωτογράφιζα αυθόρμητες στιγμές κατά τη διάρκεια παραδοσιακών δρώμενων ανά την Ελλάδα, ενώ στο δε «Καρυάτις» φωτογραφίζω πλήρως

σκηνοθετημένες σκηνές με αφορμή τις γυναικείες ενδυμασίες στον τόπο τους. Προσπαθώ να είμαι συνεπής στην εθνογραφική αξία του έργου, γι' αυτό συνεργάζομαι με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο και με επιστημονικούς συμβούλους για την πιστότητα των ενδυμάτων».

Και η διαχρονική επιλογή του ασπρόμαυρου αντί του έγχρωμου φιλμ; «Θεωρώ ότι ο φωτογράφος πρέπει να επιλέγει ή το ένα ή το άλλο, τουλάχιστον όσον αφορά ένα συγκεκριμένο πόνημα. Πρόκειται για δύο ριζικά διαφορετικές προσεγγίσεις, στη δική μου αντίληψη, εξίσου διαφορετικές με τη σύγκριση ενός ζωγράφου και ενός γλύπτη. Δεν έχω προκατάληψη υπέρ της μιας ή της άλλης, τις βρίσκω ισάξιες, απλώς διαφορετικές. Το ασπρόμαυρο αποτελεί μια υπερρεαλιστική αποτύπωση στην οποία καλείται να συμμετέχει ο θεατής με τη φαντασία του συμπληρώνοντας τα χρώματα. Μου φαίνεται εντυπωσιακό το γεγονός ότι με μερικές μαύρες κουκκίδες μπορείς να μιλήσεις για τόσο πολλά».

«Throw away your camera & become a photographer», κάπως παράδοξος τίτλος για βιβλίο, ειδικά όταν ο συγγραφέας του είναι φωτογράφος. «Στα πρώτα βήματα ενός φωτογράφου δημιουργείται η ιδέα ότι καλύτερος εξοπλισμός σημαίνει καλύτερες φωτογραφίες. Αυτό συμβαίνει, αφενός, γιατί αποτελεί το βασικό αφήγημα των εταιρειών, οι οποίες, όπως είναι φυσικό, θέλουν να πουλήσουν περισσότερες μηχανές,

και, αφετέρου, επειδή οι πρώτες φωτογραφίες που βγάζουμε δεν είναι τόσο καλές, οπότε το αποδίδουμε στον εξοπλισμό. Όπως με το να αγοράσεις ένα ακριβό μολύβι δεν θα γίνεις ξαφνικά Ελντίν, έτσι και η μηχανή δεν κάνει τον φωτογράφο. Αυτό είναι που προσπαθώ να εμφυσήσω στους αναγνώστες, συμπυκνώνοντας γνώση που θα ήθελα να είχα κι εγώ όταν ξεκινούσα».

Το δεύτερο βιβλίο σας είναι ένα φωτογραφικό λεύκωμα και αφορά την παράδοση της Ολύμπου Καρπάθου. Έχω την αίσθηση ότι ο τόπος αυτός έγινε για εσάς πατρίδα μέσα στην πατρίδα.

«Εκεί πραγματοποιήσα ένα από τα μακρύτερα οδοιπορικά μου, πρόκειται για έναν τόπο που αποτελεί από τους τελευταίους πυλώνες των ζωντανών μας παραδόσεων, κυρίως λόγω της γεωγραφικής του απομόνωσης. Το λεύκωμα, εκτός από φωτογραφίες, περιέχει και την εμπειρική μου αφήγηση σχετικά με τα έθιμα κατά τους κύκλους της ζωής και του χρόνου της Ολύμπου».

Επόμενα φωτογραφικά σχέδια;

«Το έργο που έχω ξεκινήσει να δουλεύω, μια και το «Καρυάτις» οδεύει προς το τέλος του, είναι το «Choròs». Προσπαθώ να εξετάσω την ποιότητα της ομορφιάς του απείρητου που συναντάμε συχνά ανά την Ελλάδα, ενώ παράλληλα είναι και μια σπουδή στον ρυθμό και τη μουσική που περιέχονται σε κάθε εικαστική σύνθεση. Βρίσκεται ακόμη στην αρχή και θα δείτε περισσότερα στο προσεχές μέλλον».

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ

«Τραγουδιστά» λέγεται η μουσική παράσταση που θα παρουσιάσει η ηθοποιός, κατά βάση, Κατερίνα Παπουτσάκη στη Μουσική Σκηνή Σφίγγα, στο κέντρο της Αθήνας, για τέσσερις Παρασκευές, στις 9 και στις 23 Φεβρουαρίου και στις 8 και 22 Μαρτίου. Εκεί ετοιμάζεται να μας παρουσιάσει μια συλλογή από τραγούδια που σημαίνουν πολλά για εκείνη. Τραγούδια δικά της, τραγούδια που της φέρνουν στο μυαλό αναμνήσεις αλλά και μελωδίες του σήμερα. Όλα αυτά «πειραγμένα» με αγάπη και κέφι, με γούστο και κομψότητα, σε συνεργασία με τέσσερις ταλαντούχους μουσικούς, τον Δημήτρη Καλαμαρά στην κιθάρα, τον Δημήτρη Κουλεντιανό στο κοντραμπάσο, τον Βασίλη Παναγιωτόπουλο στο τρομπόνι, στο ακορντεόν και στο πιάνο και τον Γιάννη Παπαδούλη στα τύμπανα.

Φαίνεται πάντως πολύ ενθουσιασμένη με την προετοιμασία αυτού του εγχειρήματος, παρόλο που έχει περάσει λίγος καιρός από το τέλος των παραστάσεων της απαιτητικής παραγωγής του Εθνικού Θεάτρου «Ευαγγελισμός, το μιούζικαλ» σε μουσική Αγγελου Τριανταφύλλου και λιμπρέτο Γιάννη Αστερή, στην οποία συμμετείχε. Το πρόγραμμα πάντως το χαρακτηρίζει η ίδια «γιορτινό, με κομμάτια πολύ αγαπημένα, ίσως και λίγο ετερόκλητα, με σουίνγκ, ομυρναικά, ρεμπέτικα, λαϊκά, έως και πιο 90s επιλογές. Έχει και ιταλικά και χορό και ατιμόσφαιρα πάρτι – τα έχει όλα».

Η Κατερίνα Παπουτσάκη είχε ανέκαθεν μια παράλληλη αγάπη με το τραγούδι, είτε κάνοντας ντουέτα με γνωστά σχήματα (όπως «Το άλλο μου μισό» με τους C:Real) είτε επιδεικνύοντας τις φωνητικές της δυνατότητες σε τηλεοπτικές εκπομπές. «Πάντοτε ήθελα να ασχοληθώ περισσότερο με το τραγούδι, όμως συνήθως δούλευα πολύ και υπήρχε επίσης μια πιο μονοδιάστατη αντιμετώπιση στην Ελλάδα σχετικά με το ποιος κάνει τι. Εδώ και κάποια χρόνια έχει αλλάξει αυτή η αντίληψη: πλέον οι τραγουδιστές παίζουν και οι ηθοποιοί τραγουδούν. Μεγάλωσα επίσης πια και είναι «ή τώρα ή ποτέ». Μια ζωή την έχουμε και δεν υπάρχει λόγος να αναβάλουμε ό,τι νιώθουμε την ανάγκη να κάνουμε».

Την τελευταία πενταετία πάντως κυκλοφορεί μουσικά singles αρκετά συχνά και ειδικά οι συνεργασίες της με τη Σεμέλη Παπαβα-

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ

«Πάντοτε ήθελα να ασχοληθώ περισσότερο με το τραγούδι»

Η γνωστή ηθοποιός μιλάει στο BHMAGAZINO για τις τέσσερις παραστάσεις που θα δώσει με την ιδιότητα της τραγουδίστριας.

σιλείου, τα τραγούδια «Πεταλούδα» και «Λουλούδακι», έχουν συγκεντρώσει εκατοντάδες χιλιάδες views στο YouTube, γοητεύοντας τους ακροατές με τον πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα τους, με μια ενδιαφέρουσα σύνδεση ρετρό και σύγχρονων στοιχείων. Οι τίτλοι τους είναι λίγο παραπλανητικοί βέβαια, γιατί, όπως τονίζει

και η ίδια η ερμηνεύτρια, «δεν είναι μόνο λουλούδια και πεταλούδες, έχουν και μια μαγιά, έναν τοσαμπουκά, προκύπτει ένας ωραίος συνδυασμός. Ετοιμάζουμε ένα νέο κομμάτι τώρα. Το καλό με ό,τι κάνω σχετικά με τη μουσική είναι πως γίνεται κάπως χαλαρά, με μια αίσθηση ότι δεν είναι η κύρια ενασχόλησή μου

και νομίζω θα το κρατήσω κάπως έτσι και τα επόμενα χρόνια».

Στα live της πάντως η όμορφη καλλιτέχνη θα έχει και προσκεκλημένους, στις 23 Φεβρουαρίου θα ανέβει μαζί της στη σκηνή ο Κωνσταντίνος Μπιμπής, ενώ στις 22 Μαρτίου θα φιλοξενήσει τους ody icons. «Με τον Κωνσταντί-

νο έχουμε δουλέψει μαζί στον «Υπηρέτη δύο Αφεντάδων» στο θέατρο Αλφά Ιδέα σε σκηνοθεσία Κώστα Γάκη. Είναι πολύ ταλαντούχος, ένας χαρισματικός, πολυμορφικός καλλιτέχνης. Εχω συμμετάσχει σε δικά του live με τους Dalkance, είναι ανοιχτός, γενναιόδωρος, εξαιρετικός τραγουδιστής, με αφορά πολύ η ενέργειά του και αυτό που κάνει. Ο Οδυσσέας των ody icons είναι φίλος μου και τον αγαπώ πάρα πολύ, είναι πολύ ιδιαίτερο πλάσμα με μεγάλες ευαισθησίες

και πολύ έντονη κοινωνικοπολιτική συνείδηση, με αγγίζει πολύ ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τα πράγματα. Κάνει επίσης πολύ ωραίες performances, τον εκτιμώ πάρα πολύ και ως καλλιτέχνη και ως άνθρωπο. Είμαι πολύ χαρούμενη και για τους δύο που θα βρεθούμε ξανά μαζί επάνω στη σκηνή».

Τα δικά της ακούσματα αυτή την περίοδο ποια είναι; «Ακούω πολλά και διάφορα είδη. Ακούω πάρα πολύ ρεμπέτικο αλλά έχω εντυφλήσει και στη βρετανική και στην αμερικανική indie και alternative σκηνή των 90s. Ακούω deep house, minimal techno, κλασική μουσική, τα μεγάλα hits της παγκόσμιας ποπ, παρακολουθώ το ξένο και το ελληνικό χιπ χοπ, έχω πολυσυλλεκτικό γούστο» λέει χαμογελώντας. Οσον αφορά το τραγούδι που της έχει κολλήσει εδώ και καιρό, αυτό το ερμηνεύει η Νεφέλη Φασούλη και λέγεται «Ο Κόσμος σου». Οι αναφορές της είναι ωστόσο κατά βάση ελληνικές. «Μεγάλωσα με την Αλεξίου, ο πατέρας μου ήταν μεγάλος θαυμαστής και για εμάς οικογενειακώς η φωνή της είναι σημείο αναφοράς, προκαλεί μεγάλη συγκίνηση και πολλά συναισθήματα. Εχω ακούσει πολύ Ελευθερία Αρβανιτάκη και Μελίνα Κανά, η φωνή της οποίας μου αρέσει φοβερά – βέβαια αγαπώ πολύ και τον Θανάση Παπακωνσταντίνου. Η Μάρθα Φριντζήλα και η Νατάσσα Μποφίλιου είναι επίσης δύο καταπληκτικές τραγουδίστριες».

Πέραν της τέχνης, «σε αυτή τη φάση της ζωής μου κυριαρχούν τα παιδιά μου, είναι full time job αυτό. Όλα τα υπόλοιπα απλώς προσπαθώ να τα φέρω εις πέρας και να είμαι ικανοποιημένη, λειτουργική και δραστήρια». Τη ρωτά αν την απασχολεί πιο πολύ το μέλλον της ανθρωπότητας τώρα πια: «Πάντα με απασχολούσε το μέλλον και πάντοτε ήταν βασικό ερώτημα για εμένα αυτό το «σε τι κόσμο φέρνουμε τα παιδιά μας;». Η ζωή συνεχίζεται όμως και εμείς καλούμαστε να παλεύουμε και να στηρίζουμε τα παιδιά και να προσπαθούμε να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο με ό,τι όπλα και αν έχει κανείς, και να αγωνιζόμαστε για αλληλεγγύη, ισότητα και ειρήνη». Κάτι που την απασχολεί όμως έντονα είναι και «η έξαρση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, θα περίμενε κανείς όσο προσδεύουμε να εξαλείφονται τέτοια φαινόμενα, όμως μερικές φορές έχεις την αίσθηση ότι γίνονται εντονότερα – αυτό με κάνει να ανησυχώ πολύ».

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

*«Η ΕΒΕ πρέπει να γίνει
η απροσπέραστη Βιβλιοθήκη
όλου του πλανήτη για όποιον θέλει
να μελετήσει τον ελληνικό ποιητισμό»*

Ο πρόεδρος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος μιλάει για όσα γίνονται και όσα επίκεινται στην ΕΒΕ.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Σταύρος Ζουμπουλάκης, πρόεδρος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, είναι ιδιαίτερα πολυσχολος. Μεταξύ άλλων διότι επίκειται η ανάδειξη του νέου γενικού διευθυντή της ΕΒΕ ύστερα από τον αδόκητο χαμό του Φίλιππου Τσιμπιόγλου πέρυσι τέτοια εποχή. Κι όμως είναι πάντα προσπός και προσηνής, έτοιμος να συνομιλήσει για τα πεπραγμένα, το παρόν και τα μελλούμενα της ΕΒΕ στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Η συνάντησή μας πραγματοποιήθηκε την περίοδο που παρουσιάζονταν στο αίθριο του 4ου ορόφου η έκθεση «Μάρκος Καμπάνης. Έργα 1990-2020» (έως τις 18/2, σε επιμέλεια Γιώργου Μυλωνά) και ενώ ετοιμαζόταν στην αίθουσα πολλαπλών προβολών του 2ου ορόφου η άλλη με τίτλο «Η συνέπεια της ζωγραφικής διαδικασίας» και έργα της πρόωρα χαμένης Ηρώς Κανακάκη, μιας σημαντικής ζωγράφου της δικτατορικής περιόδου και των μεταπολιτευτικών χρόνων, σε επιμέλεια Σπύρου Μοσχονά (έως τις 22 Μαρτίου).

Όσον αφορά το εικαστικό πρόγραμμα, κινείστε βάσει προσωπικών ενδιαφερόντων και γούστων ή θέλετε να έχει ένα συγκεκριμένο στίγμα η ΕΒΕ;
«Το πρώτο και κύριο είναι

το προσωπικό γούστο, το προσωπικό ενδιαφέρον. Υπάρχει όμως και ένα δεύτερο που είναι, θα έλεγα, η αποκατάσταση μιας αισθητικής δικαιοσύνης. Η ΕΒΕ θέλει να παρουσιάζει και ζωγράφους ξεχασμένους, αγνοημένους ή πτυχές του έργου τους που έχει σημασία να έρθουν εκ νέου στο φως. Η πρώτη ζωγραφική έκθεση που κάναμε ήταν της Ελένης Σταθοπούλου, η οποία κακοτύχησε κιόλας γιατί έπεσε πάνω στην πανδημία. Η γυναίκα αυτή δεν είχε κάνει ποτέ ατομική έκθεση στη ζωή της, ήταν στην πλήρη αφάνεια. Δεν είναι η πιο μεγάλη ζωγράφος που έχουμε ασφαλώς, αλλά κρίναμε ότι έπρεπε το έργο της να γίνει γνωστό. Ένα άλλο παράδειγμα είναι ο Αγγελος Σπαχής, ο σπουδαίος γραφίστας μας, που δεν τον ήξερε κανένας, παρά μόνο όσοι ασχολούνται με αυτά τα θέματα. Σε αυτό το πλαίσιο ίσως να εντάσσεται και η έκθεση της Ηρώς Κανακάκη που εγκαινιάστηκε τις προάλλες».

Υπάρχει προϋπολογισμός για αυτές τις εκθέσεις;

«Ναι, υπάρχει ένας μικρός προϋπολογισμός για τις εκθέσεις και για τους καταλόγους. Κάθε έκθεση συνοδεύεται από τον δικό της κατάλογο, αν δεν μπορούμε να βγάλουμε κατάλογο δεν κάνουμε την έκθεση. Φροντίζουμε να εξασφαλίζουμε με δυσκολία και κάποιες χορηγίες. Η ίδια η ΕΒΕ έχει μια πλούσια εικαστική συλλογή και όλες οι εκθέσεις που γίνονται εδώ

εμπλουτίζουν και τη συλλογή αυτή, επειδή υπάρχει μια άτυπη συμφωνία με τους ζωγράφους να δωρίζουν ένα μικρό ή μεγάλο μέρος του έργου τους στη Βιβλιοθήκη. Η δωρεά έργων του Ανδρέα Βουρλούμη ήταν η μεγαλύτερη. Οποιος θέλει να κάνει μια μελέτη για αυτόν τον ζωγράφο πρέπει τώρα πια να περάσει αναγκαστικά από την ΕΒΕ. Αυτή τη στιγμή, μάλιστα, ξεκινάει και η καταγραφή και τεκμηρίωση όλου αυτού του εικαστικού θησαυρού της ΕΒΕ, που δεν είναι γνωστός».

Τι περιλαμβάνει;

«Προτού ξεκινήσουν αυτές οι εκθέσεις που εμπλούτισαν πολύ τη συλλογή μας, πρέπει να αριθμούσε περίπου 3.000 έργα, κυρίως χαρακτηριστικά ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών. Εκκρεμεί η τεκμηρίωσή τους. Όλες οι Βιβλιοθήκες του κόσμου διαθέτουν εικαστική συλλογή, έχουν αυτό που λέμε "cabinet d'art graphique", και υπάρχουν και Βιβλιοθήκες που έχουν και μόνιμη εικαστική έκθεση. Επίσης πρέπει να εμπλουτίσουμε σιγά-σιγά και τη συλλογή των αφισών, τα εφίμερα που λέμε. Έχουμε μια μικρή συλλογή, θα έπρεπε να έχουμε πολύ μεγαλύτερη. Τα ίδια ισχύουν και με το φωτογραφικό αρχείο μας, το οποίο είναι πολύ μικρό».

Πώς πιστεύετε ότι συνομιλεί η ΕΒΕ με τα υπόλοιπα εικαστικά ιδρύματα της πόλης;

«Εμείς δεν διεκδικούμε κα-

μιά εικαστική θέση, κάνουμε απλώς τη δουλειά μας. Και βεβαίως η κύρια δουλειά της ΕΒΕ δεν είναι οι εκθέσεις».

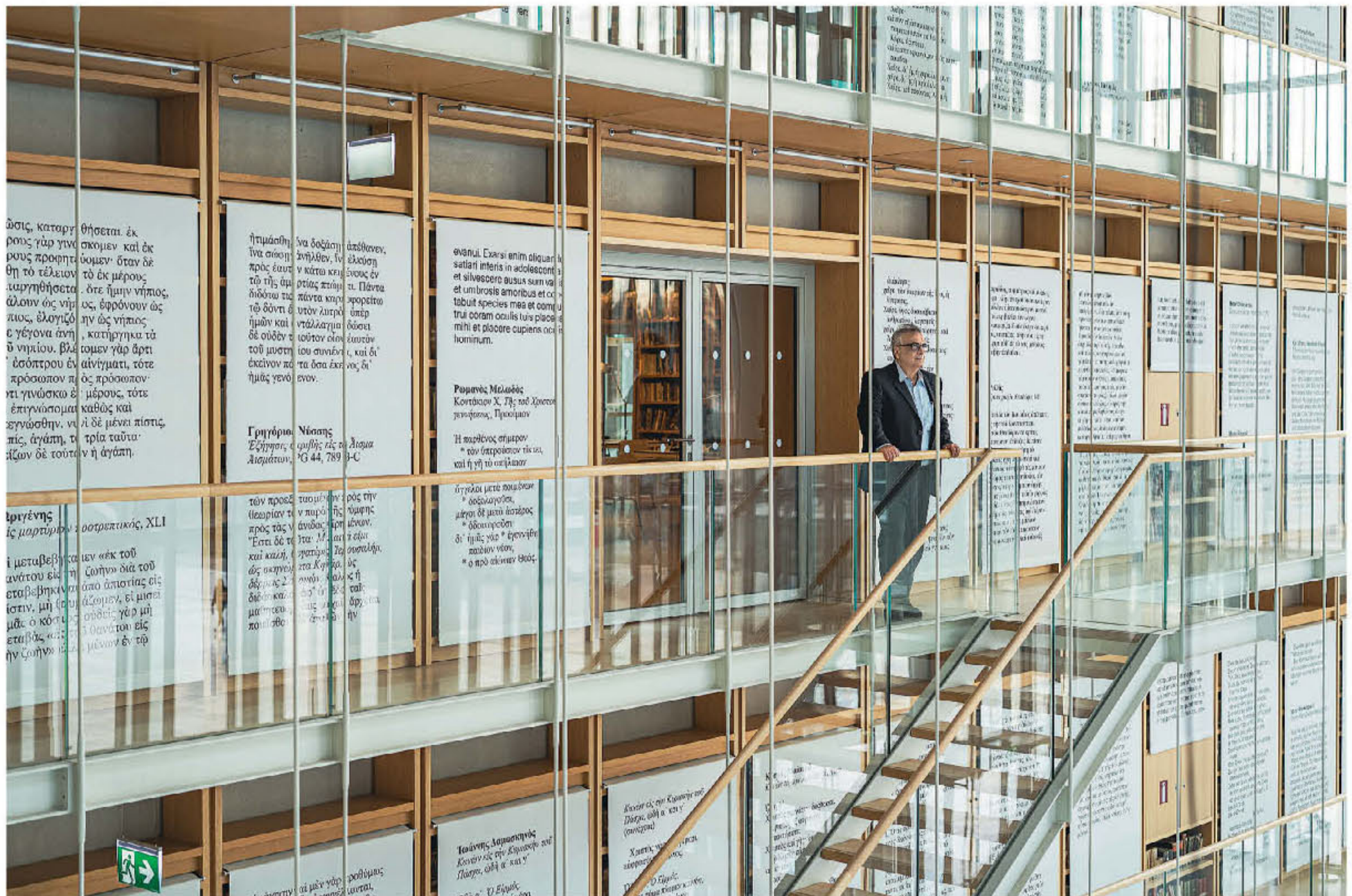
Πότε θα έχει νέο γενικό διευθυντή η ΕΒΕ;

«Έχει ξεκινήσει η διαδικασία και πιστεύω ότι αν όλα πάνε καλά, στα τέλη του επόμενου μηνός, του Φεβρουαρίου, θα έχει αναδειχθεί και οριστεί ο νέος γενικός διευθυντής. Διανύουμε μια δύσκολη μεταβατική περίοδο, αλλά συνέβη και κάτι πολύ σημαντικό αυτό το διάστημα, είχαμε την πολύ ισχυρή υποστήριξη του εποπτεύοντος υπουργείου Παιδείας για πρώτη φορά στην ιστορία της Βιβλιοθήκης. Για να καταλάβετε, ο προϋπολογισμός της Βιβλιοθήκης για το 2024 ουσιαστικά διπλασιάστηκε, από 4.700.000 πήγε στα 8.400.000 ευρώ. Ο υπουργός, ο Κυριάκος Πιερρακάκης, κατανόησε τις ανάγκες της Βιβλιοθήκης και τη σημασία της και αποφάσισε να την ενισχύσει. Επίσης, με ένα πρόγραμμα ΕΣΠΑ ύψους 3.500.000 ευρώ θα γίνει και αγορά βιβλίων. Τριάντα χρόνια η Εθνική Βιβλιοθήκη δεν είχε αγοράσει ένα βιβλίο! Λέμε ότι θέλουμε να είμαστε η απaráκαμπτη Βιβλιοθήκη όσον αφορά τον ελληνικό πολιτισμό από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα και όλο αυτό το διάστημα δεν αγοράστηκε ούτε ένα από τα σημαντικά σχετικά βιβλία που εκδόθηκαν σε ξένες γλώσσες. Έχουμε τρομερές ελ-

“
**Για εμένα το κριτήριο για
το αν η ΕΒΕ πέτυχε έχει να
κάνει με το πόσες μελέτες,
άρθρα, βιβλία, ανακοινώσεις
σε συνέδρια, διδακτορικές
διατριβές έγιναν που δεν θα
μπορούσαν να είχαν γίνει
χωρίς τις συλλογές της**
”

λείψετε στη συλλογή μας. Δεν θα περιοριστούμε μόνο στα βιβλία που έχουν ελληνικό ενδιαφέρον αλλά θα αγοράσουμε και άλλα σημαντικά βιβλία που πρέπει να έχει μια Εθνική Βιβλιοθήκη. Μιλάμε χονδρικά για 30.000 τίτλους. Επιδίωξή μας είναι πολύ σύντομα όχι μόνο να αγορασθούν αλλά και να καταλογογραφηθούν και να είναι προσβάσιμα στους αναγνώστες».

Τι γίνεται για την επίλυση του προβλήματος του ελληνικού προσωπικού με το οποίο λειτουργεί η ΕΒΕ;
«Σε αυτή τη φάση λύνουμε το πρόβλημά μας με αποσπασμένους υπαλλήλους. Ένα από τα οργανωτικά, διοικητικά ζητήματα της ΕΒΕ είναι ο Οργανισμός. Η Βιβλιοθήκη δεν έχει Οργανισμό, τον έχουμε υποβάλει και είναι στη διαδικασία να εγκριθεί από τα αρμόδια υπουργεία, ώστε να υπάρχει μια διοικητική δομή και να μπορέσουν να γίνουν και οι προσλήψεις του μόνιμου προσωπικού βάσει του νέου Οργανισμού. Θα ήθελα πολύ ο νέος γενικός διευθυντής, όταν θα έρθει εδώ, να είναι οπλισμένος με Οργανισμό. Να μη λειτουργεί σε ένα οργανωτικό και διοικητικό χάος».

Είστε μέλος της πενταμελούς επιτροπής που θα ανα-

δείξει αυτό το νέο πρόσωπο με τις εκτελεστικές αρμοδιότητες της ΕΒΕ. Τι είναι αυτό που θα καθορίσει την τελική επιλογή πέρα από τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων;
«Για τη θέση αυτή δεν έχει σημασία αν κάποιος έχει εκπνήσει 18 διατριβές στο Χάρβαρντ. Σημασία έχει να είναι ένας μορφωμένος άνθρωπος, που αγαπάει τα γράμματα, να είναι ανιδιοτελής, εργατικός και καλός χαρακτήρας. Να μην έχει τοξικότητα, να μπορέσει να αγκαλιάσει το προσωπικό, να αναδείξει από τον καθένα τα καλύτερά του στοιχεία».

Δεν θεωρείται δεδομένο ότι ένας άνθρωπος με «18 πτυχία» θα αγαπάει τα γράμματα;
«Καθόλου. Εχω συναντήσει πολλούς διδάκτορες οι οποίοι είναι βαθύτατα αμόρφωτοι, χωρίς καμία πνευματική καλλιέργεια».

Πρέπει να γνωρίζετε αυτόν/ή που θα επιλέξετε;
«Οχι. Τον μακαρίτη τον Φίλιππο Τσιμπόγλου δεν τον γνώριζα πριν έρθει εδώ, αλλά η σχέση μας ήταν ανέφελη όλα αυτά τα χρόνια, για το καλό της Βιβλιοθήκης. Οπου υπάρχει σύγκρουση του Εφορευτικού ή Διοικητικού Συμβουλίου με τον γενικό διευθυντή, όπου υπάρχει ανταγωνισμός και έλλει-

ψη σεβασμού, διαλύονται τα πάντα».

Σε τι συνίσταται το όραμά σας στην ολότητά του;
«Από τον νόμο η Βιβλιοθήκη έχει αποστολή όχι απλώς να θησαυρίζει όλη την εθνική παραγωγή, αλλά και να συγκεντρώνει ό,τι σημαντικό δημοσιεύεται διεθνώς που αφορά τον ελληνικό πολιτισμό από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα. Η ΕΒΕ πρέπει να γίνει η απροσπέραστη Βιβλιοθήκη όλου του πλανήτη για όποιον θέλει να τον μελετήσει. Είναι μεγεληφόλο. Οχι, υπάρχει το παράδειγμα-πρότυπο της Βιβλιοθήκης της Ιερουσαλήμ. Δεν είναι η πλουσιότερη Βιβλιοθήκη όλου του κόσμου, αλλά στον τομέα του εβραϊσμού είναι οπωσδήποτε πλουσιότερη από όλες και απολύτως απροσπέραστη. Οποιος ασχολείται με τον εβραϊσμό στη διαχρονία του και σε όλες τις πτυχές του είναι αναγκασμένος να περάσει από τη Βιβλιοθήκη του κράτους του Ισραήλ. Αυτό θα έπρεπε να γίνει και με την ΕΒΕ. Οποιος ασχολείται με τον ελληνικό πολιτισμό σε όλη την ιστορική διαδρομή του και με την πρόσληψή του από τις άλλες κουλτούρες θα πρέπει να περάσει από την ΕΒΕ. Αυτό τι σημαίνει; Εμπλουτισμό των συλλογών. Όλα τα άλλα είναι πε-

ριφερειακά, αν η ΕΒΕ δεν κάνει αυτό το κύριο, τότε δεν έχει πετύχει τον σκοπό της. Για εμένα το κριτήριο για το αν η ΕΒΕ πέτυχε έχει να κάνει με το πόσες μελέτες, άρθρα, βιβλία, ανακοινώσεις σε συνέδρια, διδακτορικές διατριβές έγιναν που δεν θα μπορούσαν να είχαν γίνει χωρίς τις συλλογές της».

Σε τι κατάσταση βρίσκεται το Βαλλιάνειο Μέγαρο στην Πανεπιστημίου;
«Το Βαλλιάνειο είναι το ιστορικό κτίριο της ΕΒΕ. Όλες οι Εθνικές Βιβλιοθή-

κες της Ευρώπης και του κόσμου που αναγκάστηκαν να μετακομίσουν επεφύλαξαν μια σημαντική και σοβαρή χρήση για το ιστορικό τους κτίριο. Εχουμε όραμα και σχέδιο για το Βαλλιάνειο, το οποίο δεν μπορεί παρά να έχει ως πυρήνα του τη λειτουργία ενός ζωντανού Αναγνωστηρίου. Το κτίριο έχει προβλήματα. Εδώ και λίγες ημέρες το Αναγνωστήριο δεν λειτουργεί και δεχόμαστε τους ερευνητές σε άλλον χώρο. Ελπίζουμε ότι σύντομα θα δρομολογηθεί συνολική λύση για τα προβλήματα του κτιρίου».

Όλες οι Εθνικές Βιβλιοθήκες της Ευρώπης και του κόσμου που αναγκάστηκαν να μετακομίσουν επεφύλαξαν μια σημαντική και σοβαρή χρήση για το ιστορικό τους κτίριο. Εχουμε όραμα και σχέδιο για το Βαλλιάνειο, το οποίο δεν μπορεί παρά να έχει ως πυρήνα του τη λειτουργία ενός ζωντανού Αναγνωστηρίου

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑ ΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

«Ουβερτούρα», μια λέξη που ηχεί οικεία, όμως λίγοι ενδεχομένως τη συνδέουμε με τις μουσικές συνθέσεις τις οποίες χαρακτηρίζει. Είναι ουσιαστικά η ορχηστρική μουσική εισαγωγή (εξάλλου προέρχεται από τη γαλλική λέξη «ουντίρ» που θα πει «ανοίγω») σε μια όπερα, ένα θεατρικό έργο, ένα μπαλέτο ή μια σουίτα.

Αυτό το μουσικό είδος αποτελεί το αντικείμενο προς παρουσίαση και ανάλυση στη νέα παράσταση «Ταξίδι στο κέντρο της Μουσικής» στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (στις 16 και 17/2). Δηλαδή της ιδιαίτερα επιτυχημένης, σταθερά sold out, σειράς διαδραστικών συναυλιών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών που παρουσιάζουν ο συνθέτης-πιανίστας Χρίστος Παπαγεωργίου, η ιστορικός Μαρία Ευθυμίου και ο διευθυντής της ΚΟΑ, Λουκάς Καρυτινός (σε σκηνοθεσία Κατερίνας Ευαγγελιάκου). Ολοι/ες τους όχι μόνο διακεκριμένοι/ες αλλά κορυφαίοι στο είδος τους, με μια μεγάλη αγάπη για το αντικείμενό τους και ειλικρινή διάθεση να μοιραστούν τις γνώσεις τους με ένα ευρύτερο κοινό, το οποίο ίσως και να τις έχει μεγαλύτερη ανάγκη.

Το «Ταξίδι» ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια και κάθε χρόνο παρουσιάζονται δύο μουσικά είδη στη μεγάλη Αίθουσα Χρήστου Λαμπράκης του ΜΜΑ. Η πρώτη προσέγγιση αφορούσε το «Συμφωνικό Ποίημα», τις συνθέσεις που προσπαθούν να αποδώσουν μουσικά ιστορίες και παραμύθια – ακολούθησαν το «Κοντσέρτο», η «Συμφωνία» και η «Σουίτα», ενώ μετά την «Ουβερτούρα» αναμένεται η «Μουσική Μπαλέτου» (στις 6/4) και, καλώς εχόντων των πραγμάτων, και άλλα μουσικά είδη από τον χρόνο. Μέσα από επεξηγηματικές ομιλίες οι Καρυτινός και Παπαγεωργίου μοιράζονται με το ακροατήριο πιο εξειδικευμένες μουσικές γνώσεις για τους συνθέτες και τα έργα τους. Η δε Μαρία Ευθυμίου δίνει το ιστορικό πλαίσιο, το τι συνέβαινε στην Ευρώπη και τη χώρα από την οποία προέρχεται ο εκάστοτε συνθέτης την περίοδο δημιουργίας του έργου. Παράλληλα, η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών σε όλη της την πληρότητα και υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού εκτελεί κάποια αποσπάσματα από δημοφιλή, αγαπητά έργα

ΕΝΑ ΝΕΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Οι Λουκάς Καρυτινός, Χρίστος Παπαγεωργίου και Μαρία Ευθυμίου επανέρχονται με την ΚΟΑ για να μιλήσουν για την ουβερτούρα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

που συμπληρώνουν τη σκιαγράφιση κάθε μουσικού είδους με τρόπο κατανοητό αλλά και άκρως συναρπαστικό. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της ουβερτούρας μεταξύ άλλων θα ακουστούν δείγματα του είδους από τους «Γάμους του Φίγκαρο» του Μότσαρντ, από την «Τραβιάτα» του Τζιουζέπε Βέρντι, την «Κάρμεν» του Ζορζ Μπιζέ ή τον «Εγκομονί» του Μπετόβεν.

Μουσική για αμύπητους αλλά και για μυημένους
Πρόκειται για παραστάσεις που απευθύνονται στον μέσο ακροατή που δεν έχει μεγάλη εξοικείωση με την κλασική μουσική ή και καθόλου, αλλά και σε πιο μυημένο κοινό, καθώς οι Παπαγεωργίου και Καρυτινός δεν κάνουν εκπτώσεις στην επιστημονικότητα των μουσικών γνώσεων που μοιράζονται. Όπως θα πει στο BHMAGAZINO ο Λουκάς Καρυτινός:

«Η αρχική πρόθεσή μας ήταν να απευθυνθούμε στους ενήλικες οι οποίοι δεν είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τη συμφωνική

μουσική – είτε επειδή τη φοβούνται είτε επειδή τη βαριούνται – αλλά θα το ήθελαν. Αυτό που αρέσει τόσο πολύ σε αυτές τις παραστάσεις δεν είναι τόσο ο τύπος της συναυλίας καθαυτής όσο το περιεχόμενό της. Προσφέρονται δηλαδή στον θεατή-ακροατή μουσικοϊστορικές γνώσεις όχι με τρόπο διδακτικό αλλά με αμεσότητα και πολύ υψηλή αισθητική. Νομίζω ότι αυτός ο συνδυασμός είναι που έλκει μαζικά το κοινό».

Η Μαρία Ευθυμίου είναι μία από εκείνους τους «μέσους ανθρώπους» που έχουν ωφεληθεί από τη συγκεκριμένη εμπειρία. Όπως θα πει στο BHMAGAZINO: «Έχω ακούσει στη ζωή μου αρκετή κλασική μουσική αλλά χωρίς σύστημα και δεν τη γνωρίζω σε βάθος. Χαίρομαι που μαθαίνω τόσα πράγματα, θεωρώ τον εαυτό μου προνομιούχο που ζω τη διαδικασία γένεσης αυτών των καταπληκτικών παραστάσεων. Εγώ είμαι η πρώτη που τρυγώ την ομορφιά και μαθαίνω τόσα πράγματα από τον κ. Παπαγεωργίου και τον

● Η ιστορικός Μαρία Ευθυμίου (κάτω), ο διευθυντής της ΚΟΑ Λουκάς Καρυτινός (όρθιος, επάνω) και ο συνθέτης-πιανίστας Χρίστος Παπαγεωργίου ενώνουν δυνάμεις στη σκηνή του Μεγάρου για να μιλήσουν το κοινό στα μυστικά της μουσικής.

κ. Καρυτινός: ποια είναι η ψυχροσύνθεση του συνθέτη, η κοινωνική του προέλευση, πώς συνδέεται το εκάστοτε μουσικό είδος με κάποια προηγούμενα και τι συνεισφέρει στην ιστορία της μουσικής. Είναι γνώσεις που δεν κατείχα και τους ακούω κάθε φορά μαγεμένη». Η ιδιαίτερα επιτυχημένη και δημοφιλή σειρά πα-

ραστάσεων είναι μια ιδέα του Λουκά Καρυτινού: «Είχα από παλαιότερα μια σκέψη, ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε ένα είδος εκδήλωσης για τη συμφωνική μουσική που θα βοηθούσε το ενήλικο κοινό, τους γονείς για να παροτρύνουν τα παιδιά τους να εξοικειωθούν και να ασχοληθούν με αυτό το είδος. Τα απλά μουσικά εκπαιδευτικά προγράμματα των σχολείων, ακόμα και οι πολλές εκπαιδευτικές δράσεις που κάνουμε εμείς, ως πρώτη συμφωνική ορχήστρα της χώρας, δεν επαρκούν. Ένα παιδί μπορεί να μπολιαστεί με τη μουσική όταν βρίσκεται καθημερινά σε ένα περιβάλλον που το ενθαρρύνει να το κάνει. Ολοι μας λίγο-πολύ μπήκαμε στον κόσμο της μουσικής επειδή βρεθήκαμε σε ένα τέτοιο περιβάλλον».

Η ιδέα για την υλοποίηση επανήλθε όταν οι Λουκάς Καρυτινός και Μαρία Ευθυμίου έκαναν ένα κοινό podcast το 2020 (megaron podcasts) για τις σχέσεις μεταξύ μουσικής και Ιστορίας. Όπως θα πει ο Καρυτινός: «Ηθελα να γίνουν όλα με άριστες προδιαγραφές. Είχα μια καταπληκτική ορχήστρα, μια καταπληκτική αίθουσα στο Μέγαρο Μουσικής και όταν κάναμε το podcast διαπίστωσα ότι η Μαρία Ευθυμίου ήταν ο άνθρωπος εκείνος που θα μπορούσε να είναι η γέφυρα μεταξύ του αμύητου κόσμου με τον μυημένο. Κατάλαβα ότι ήταν ο άνθρωπος εκείνος που θα μπορούσε να υλοποιήσει μαζί με τον Χρίστο Παπαγεωργίου το όραμα που είχα».

INFO
«Ταξίδι στο Κέντρο της Μουσικής»: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στις 16 και 17 Φεβρουαρίου.

ΣΑΓΡΑΔΑ ΦΑΜΙΛΙΑ ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Η εκκλησία-σύμβολο του Αντόνι Γκαουντί που χτίζεται
εδώ και 141 χρόνια ολοκληρώνεται επιτέλους το 2026.

Η Σαγράδα Φαμίλια δεσπόζει στον αστικό ιστό της Βαρκελώνης
σε αεροφωτογραφία που αποτυπώνει τον όγκο και το μεγαλείο της.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΛΟ

Αφιερωμένος στο πιο φιλόδοξο έργο της ζωής του, τον ναό της Σαγράδα Φαμίλια (Αγίας Οικογένειας) στο κέντρο της Βαρκελώνης, ο καταλανός αρχιτέκτονας Αντόνι Γκαουντί επέβλεπε καθημερινά τις εργασίες για την αποπεράτωσή του. Το απόγευμα της 7ης Ιουνίου 1926, έχοντας ολοκληρώσει την καθιερωμένη επιθεώρηση, αναχώρησε από το εργοτάξιο (μέσα στο οποίο στην πραγματικότητα ζούσε) πεζός, με κατεύθυνση την εκκλησία του Αγίου Φιλίππου Νέρι όπου πήγαινε συχνά για να προσευχηθεί και να εξομολογηθεί. Τη στιγμή που διέσχισε την Gran Via de les Corts Catalanes, στην προσπάθειά του να αποφύγει ένα τραμ, χτυπήθηκε από το τραμ που ερχόταν από την αντίθετη κατεύθυνση. Ο 73χρονος Γκαουντί έπεσε στο έδαφος βαριά τραυματισμένος και χωρίς να έχει τις

αισθήσεις του. Οι περαστικοί τον προσπερνούσαν αγνοώντας τον, καθώς εξαιτίας του (από άποψη) φτωχικού και ατημέλητου ντυσίματός του (ο διάσημος αρχιτέκτονας ζούσε μια εντελώς ασκητική ζωή) τον περνούσαν για ζητιάνο. Μόνο δύο άνδρες τον βοήθησαν. Σταμάτησαν ένα ταξί και τον οδήγησαν στο νοσοκομείο. Σύμφωνα με μία εκδοχή, ούτε εκεί τον αναγνώρισαν και τον έβαλαν στην πτέρυγα των απόρων. Οι φίλοι του τον βρήκαν τρεις ημέρες μετά, την Πέμπτη 10 Ιουνίου. Επειτα από λίγες ώρες ο Γκαουντί υπέκυψε στα τραύματά του, ψιθυρίζοντας «Αμήν, Θεέ μου! Θεέ μου!». Η ταφή του έγινε σε μια κρύπτη της υπό κατασκευή Σαγράδα Φαμίλια παρουσία περίπου 5.000 ανθρώπων. Στα χρόνια που ήρθαν το όνομά του απέκτησε διεθνή φήμη, με τα ευφάνταστα σπία που είχε χτίσει στη Βαρκελώνη (βλέπε Κάζα Μιλά και Κάζα

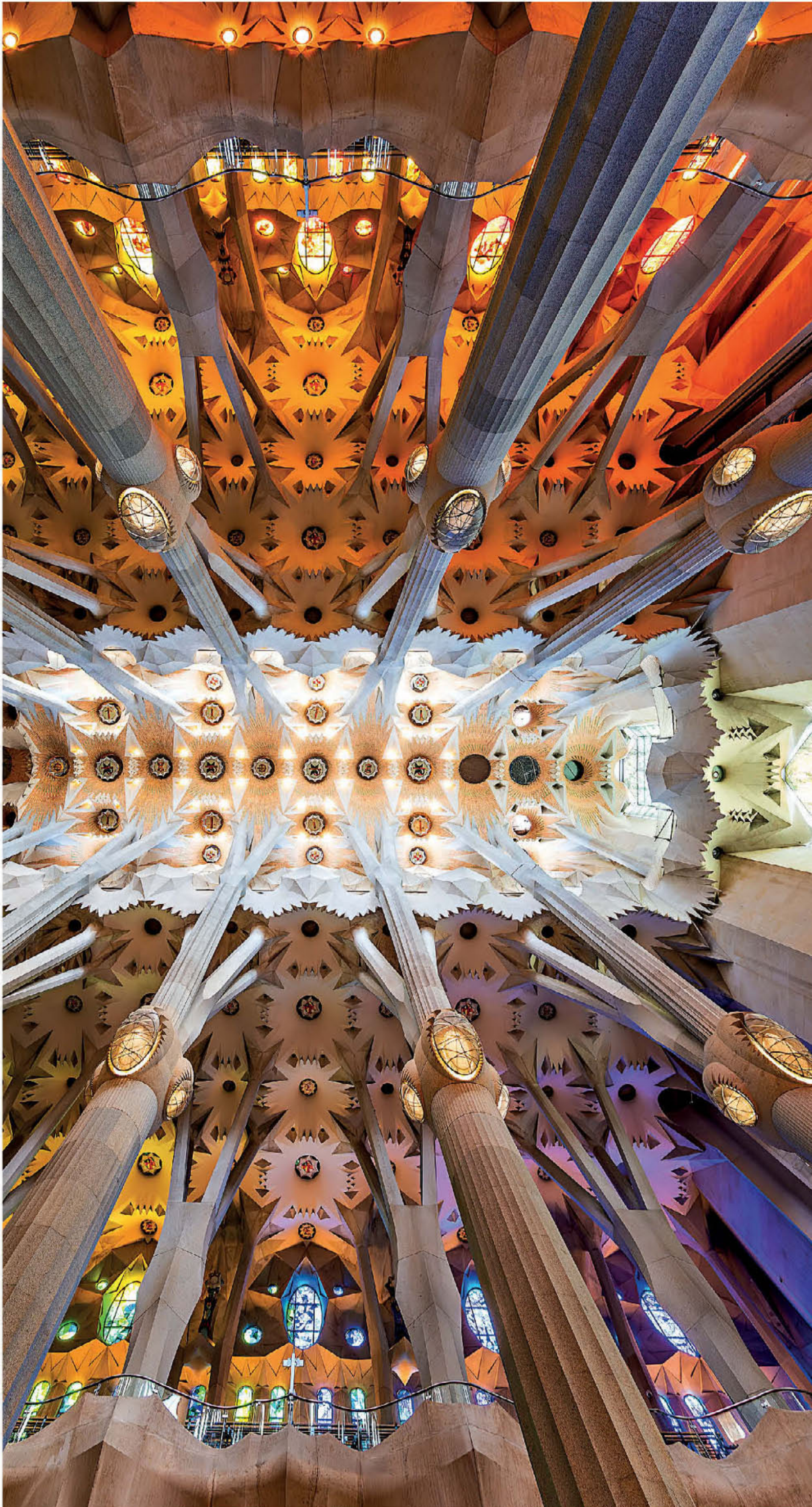
Μπατλό), το Πάρκο Γκιουέλ και τη Σαγράδα Φαμίλια να γίνονται τα κορυφαία τουριστικά αξιοθέατα της πόλης. Μιας πόλης που οφείλει πολλά στον χαρισματικό αρχιτέκτονα με την πλούσια φαντασία. Και που ετοιμάζεται να του αποδώσει τις τιμές που του αρμόζουν το 2026 που συμπληρώνονται τα 100 χρόνια από τον τραγικό και άδικο θάνατό του με την ολοκλήρωση, επιτέλους, της Σαγράδα Φαμίλια. Σχεδόν ενάμιση αιώνα από τότε που ξεκίνησε το χτίσιμό της!

Οι εργασίες κατασκευής

Στην πραγματικότητα η ανέγερση του μεγαλειώδους ναού είχε ξεκινήσει προτού αναλάβει (για να τον μετατρέψει σε μοναδική στα αρχιτεκτονικά χρονικά υπερπαραγωγή) ο Γκαουντί. Ο Τζοζέπ Μαρία Μποκαμπέγια, ένας θρησκευτικός βιβλιοπώλης και ιδρυτής της Ένωσης Πιστών του Αγίου Ιωσήφ (Asociaci n de Devotos

de San José), επιστρέφοντας από ένα ταξίδι στο Βατικανό και επηρεασμένος από τις λαμπρές εκκλησίες που είχε δει στην Ιταλία, ήταν ο πρώτος άνθρωπος που είχε εμπνευστεί την ανοικοδόμηση μιας νέας εκκλησίας στο κέντρο της Βαρκελώνης. Και που κίνησε τις διαδικασίες για την πραγματοποίησή του έργου. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 1882 πάνω σε σχέδια του αρχιτέκτονα Φρανθίσκο Ντι Πάουλα ντελ Βιγιάρ Ι Λοθάνο. Το 1883 άρχισε να συνεργάζεται με τη σχεδιαστική ομάδα ο Γκαουντί, ο οποίος, όταν ο ντελ Βιγιάρ αποσύρθηκε, ανέλαβε εξ ολοκλήρου το έργο προχωρώντας στον επανασχεδιασμό του και μπολιάζοντας τη γοτθική αισθητική της κατασκευής με στοιχεία του μοντερνισμού. Οι εργασίες προχωρούσαν αργά λόγω της πολυπλοκότητας των σχεδίων αλλά και των χρημάτων που απαιτούνταν και τα οποία εξασφαλιζόνταν κυρίως από

Η ανέγερση του ναού διακόπηκε κατά τον Ισπανικό Εμφύλιο. Εκείνη την περίοδο τμήματα του κτιρίου υπέστησαν σοβαρές ζημιές, ενώ το εργαστήριο του Γκαουντί, όπου βρίσκονταν σχέδια και μακέτες απαραίτητα για την ολοκλήρωση του έργου, καταστράφηκε

SHUTTERSTOCK

Σημασία στη λεπτομέρεια, εν προκειμένω στα εντυπωσιακά, λεπτοδουλεμένα τελειώματα των πυργίσκων-κωδωνοστασίων.

δωρεές. Όταν ο οραματιστής αρχιτέκτονας σκοτώθηκε, είχε ολοκληρωθεί μόλις το 20%-25% του ναού. Η ανέγερσή του διακόπηκε κατά τον Ισπανικό Εμφύλιο. Εκείνη την περίοδο τμήματα του κτιρίου υπέστησαν σοβαρές ζημιές, ενώ το εργαστήριο του Γκαουντί, όπου βρίσκονταν σχέδια και μακέτες απαραίτητα για την ολοκλήρωση του έργου, καταστράφηκε. Οι εργασίες ξεκίνησαν και πάλι πάνω σε νέες εκδοχές των παλαιών σχεδίων, με τη συμμετοχή τεσσάρων αρχιτεκτόνων. Το 1980 ο γιος ενός εξ αυτών, ο Ζόρντι Μπονέτ, ανέλαβε την ολοκλήρωση του έργου συνεπικουρούμενος, βεβαίως, και από άλλους επιστήμονες. Χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά, με την πολύτιμη συμβολή και του νεοζηλανδού αρχιτέκτονα Μαρκ Μπάρι, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και υπερσύγχρονες μηχανές χάραξης και μηχανές Computerized Numerical Control (CNC). Σημαντικοί γλύπτες φιλοτέχνησαν έργα για τη διακόσμηση του ναού. Τα έσοδα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992 βοήθησαν σημαντικά ώστε η Σαγράδα Φαμίλια να αρχίσει να αποκτά την τελική μορφή της.

Μία αρχιτεκτονική υπερπαραγωγή

Οι τρεις προσόψεις (της Γέννησης ανατολικά, των Παθών δυτικά και της Αιώνας Δόξας νότια), τα γλυπτά του Τζοζέπ Μαρία Σουμπιράκς, οι 18 πυργίσκοι-κωδωνοστάσια (συμβολικές αναφορές στους Δώδεκα Αποστόλους, τους τέσσερις Ευαγγελιστές, τη Θεοτόκο και τον Ιησού), τα αψιδωτά παρεκκλήσια, τα πολύχρωμα μωσαϊκά (trencadís), οι δαιδαλώδεις διάδρομοι, οι διακοσμητικές «δαντέλες» με τους εκατοντάδες συμβολισμούς, με τα πέτρινα φυτά, τα δέντρα και τα πλάσματα της φύσης, οι εσωτερικοί χώροι που μοιάζουν να αποτελούνται από μύες και κόκαλα και που σου δημιουργούν την αίσθηση πως βρίσκεσαι στα σωθικά ενός ζωντανού οργανισμού και τα τεράστια βιτρό που φιλτράρουν το ηλιακό φως δημιουργώντας μυσταγωγική και παραμυθένια ατμόσφαιρα κάνουν τη Σαγράδα Φαμίλια μοναδική όχι μόνο για την Ισπανία αλλά για ολόκληρο τον κόσμο. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο θεωρείται Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Καθημερινά συρρέουν στον ναό χιλιάδες τουρίστες, άνθρωποι από κάθε γωνιά του πλανήτη που σχημα-

Στιγμιότυπο από την έκθεση «Ο Γκαουντί και η Σαγράδα Φαμίλια» που είχε παρουσιαστεί το περασμένο καλοκαίρι στην Ιαπωνία.

Ο πολυφωτογραφημένος γερανός που χρησιμοποιείται εδώ και χρόνια για τα έργα σε μερικούς μήνες θα αποσυναρμολογηθεί αφήνοντας μόνες στο κάδρο του εκάστοτε φωτογράφου τις συμβολικές φτερωτές φιγούρες του Σαβιέ Μεντίνα-Καμπένι.

Μία ακόμα εντυπωσιακή λεπτομέρεια από το εσωτερικό της εκκλησίας.

MARK TAPPEL/EPH

τίζουν ουρά μπροστά στην είσοδό του, αρκετή ώρα προτού αυτή ανοίξει.

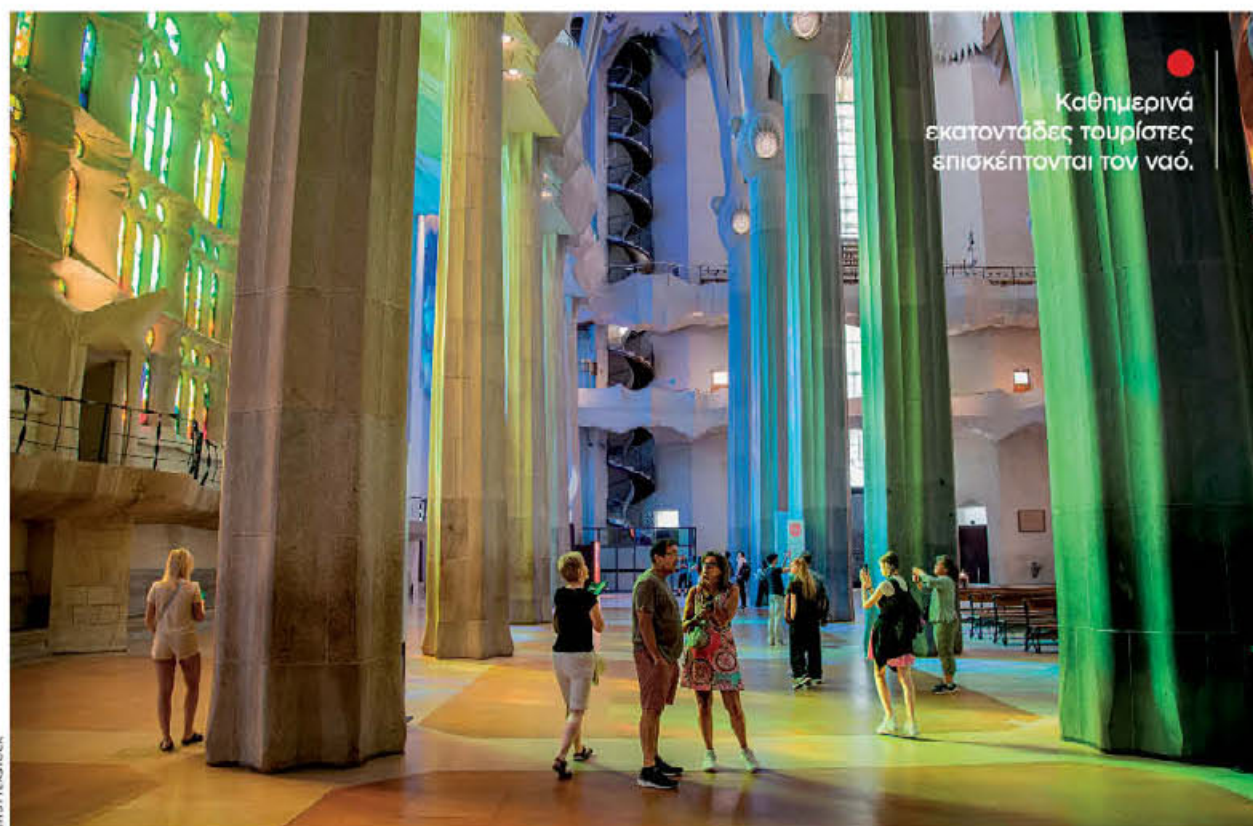
Η τουριστική εκμετάλλευση
Ο επισκέπτης καλό είναι να κλείσει εγκαίρως τα εισιτήριά του από το Διαδίκτυο, αλλιώς το πιο

πιθανό είναι να μείνει έξω. Μιλάμε για εισιτήρια υπερβολικά ακριβά, η τιμή των οποίων ξεκινά από 36 ευρώ και ξεπερνά τα 50 – όπως εξωφρενικά ακριβά είναι όλα τα εισιτήρια για τα σπίνια-αξιοθέατα που έχει σχεδιάσει ο Γκαουντί στη Βαρ-

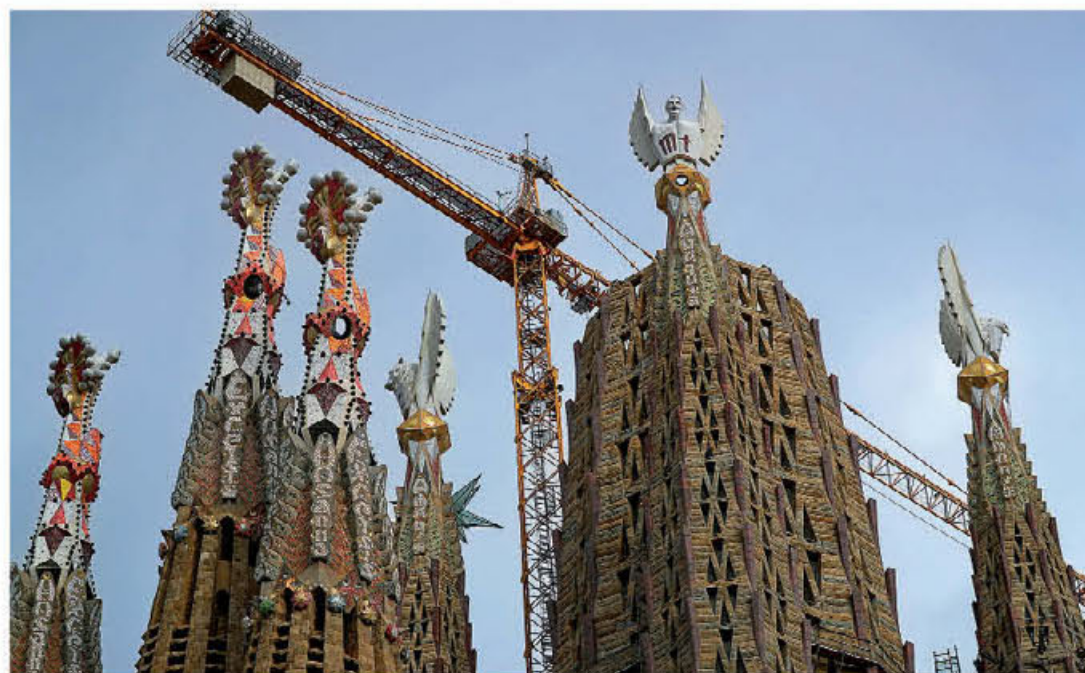
κελώνη. Η αλήθεια είναι πως η τουριστική εκμετάλλευση έχει μετατρέψει σε μεγάλο βαθμό την εκκλησία από χώρο χριστιανικής λατρείας και πνευματικότητας σε ένα ακόμα τουριστικό αξιοθέατο, από εκείνα που τυπώνονται πάνω σε μπλουζάκια και κούπες του καφέ, που γίνονται μπρελόκ και διακοσμητικά μπιμπελό για το σαλόνι και που χρησιμοποιούνται ως φόντο για τις selfies των επισκεπτών. Κατά τα άλλα, όταν θα ολοκληρωθεί η Σαγράδα Φαμίλια, αισίως το 2026, θα είναι όχι μόνο ο ναός με τη μεγαλύτερη διάρκεια κατασκευής που συνεχίζεται έως σήμερα αλλά και εκείνος με το ψηλότερο καμπαναριό – 170 μέτρα – στον κόσμο. Ο Αντόνι Γκαουντί, ο οραματιστής αρχιτέκτονας με τη βαθιά χριστιανική πίστη, έφυγε αφήνοντας πίσω του, ως προσφορά στον Θεό που λάτρεψε και στους συντοπίτες του, ένα ιδιότυπο θρησκευτικό σύμπαν που όμοιό του δεν υπάρχει αλλού. Έναν πληθωρικό χώρο λατρείας ανάλαφρο σαν σύννεφο και βαρύ και επιβλητικό την ίδια στιγμή. Παιγνιώδη και κατανυκτικό. Ένα μεγαλειώδες σουρεαλιστικό και μυστικιστικό σκηνικό μέσα στο οποίο αποτύπωσε τα προσωπικά του οράματα και τις προσευχές του με τρόπο κινηματογραφικό, θεατρικό, με την έμπνευση των πολύ μεγάλων εικαστικών. Σαν να διηγείται μια ιστορία τόσο μαγική και μοναδική που μόνο οι μεγαλύτεροι λογοτέχνες και ποιητές του κόσμου θα μπορούσαν να επινοήσουν και να αποτυπώσουν. Ένα ποίημα της αρχιτεκτονικής και των εικαστικών τεχνών, αυτό είναι η Σαγράδα Φαμίλια. Και ένα

Όταν θα ολοκληρωθεί η Σαγράδα Φαμίλια, αισίως το 2026, θα είναι όχι μόνο ο ναός με τη μεγαλύτερη διάρκεια κατασκευής που συνεχίζεται έως σήμερα αλλά και εκείνος με το ψηλότερο καμπαναριό – 170 μέτρα – στον κόσμο

θαύμα της ανθρώπινης θέλησης. Η απόδειξη, ειδικά τώρα που ολοκληρώνεται, πως σε αυτή τη ζωή ακόμα και τα πιο τρελά όνειρα, ακόμα και όσα μοιάζουν απραγματοποίητα, μπορούν τελικά να υλοποιηθούν. Όσοι χρώ-νος και αν χρειαστεί να περάσει.

Καθημερινά εκατοντάδες τουρίστες επισκέπτονται τον ναό.

APRIL/SHUTTERSTOCK

GIGI RIGOLATTO

ΑΡΩΜΑ ΙΤΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΑ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ ΑΪΦΕΛ

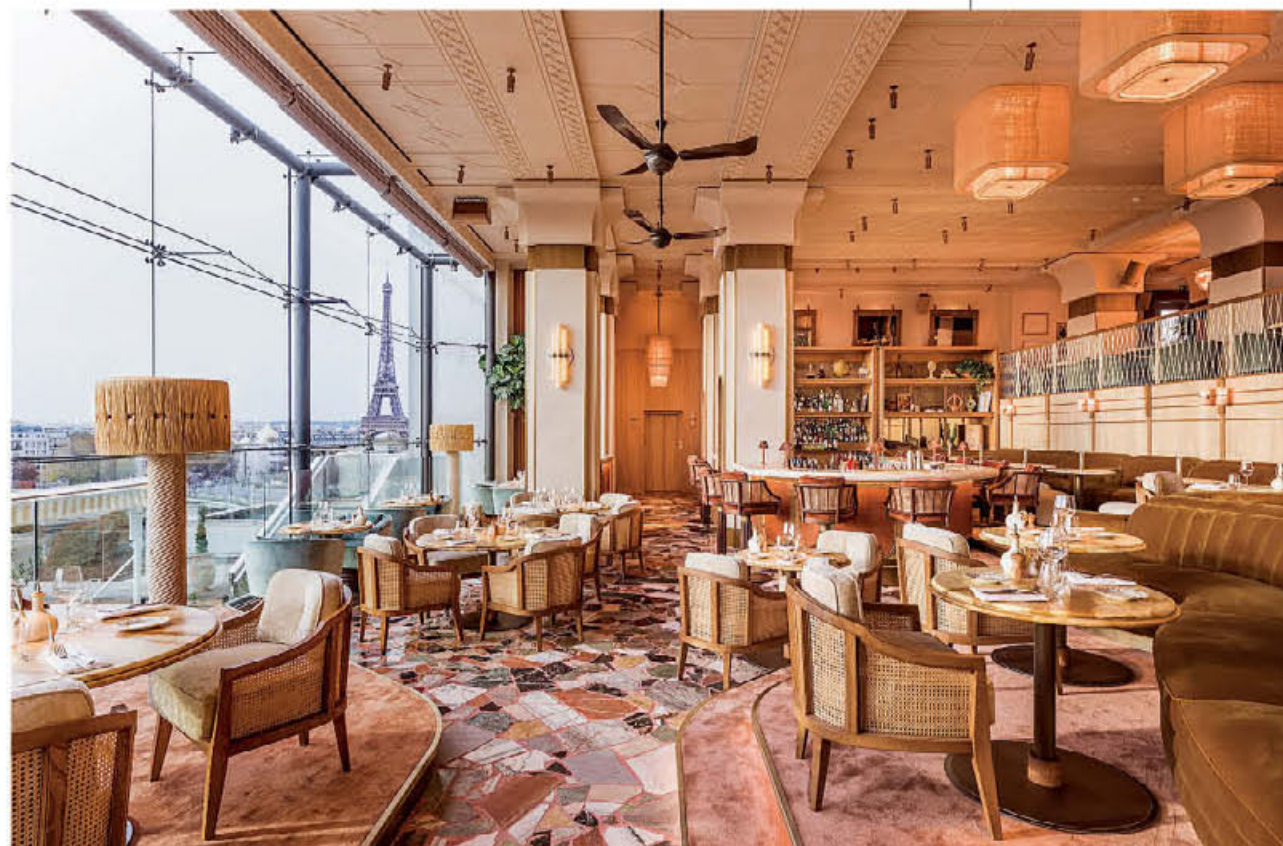
Στην πιο exclusive γειτονιά του Παρισιού και τη μυθική Avenue Montaigne απολαμβάνουμε από linguine alle vongole μέχρι τιραμισού σε ένα περιβάλλον πολυτέλειας που έχει κάτι από την αισθητική των βενετσιάνικων παλάτσι.

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΤΙΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΛΗ

Το Παρίσι εφέτος έχει την τιμητική του, μια και η πόλη ετοιμάζεται πυρετωδώς για να υποδεχτεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες που θα διεξαχθούν εκεί το καλοκαίρι. Με σύνθημα τη βιωσιμότητα και την αειφορία – για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού –, επαγγελματίες από όλους τους τομείς (εστίασης, φιλοξενίας, μόδας, κατασκευών κ.ά.) συντονίζονται αναλόγως. Φυσικά, κανείς δεν αμφιβάλλει για την επιτυχία της διοργάνωσης, αφού η γαλλική πρωτεύουσα είναι από τους πιο δημοφιλείς ταξιδιωτικούς προορισμούς του πλανήτη. Μερικούς μήνες λοιπόν πριν από το μεγάλο γεγονός η Πόλη του Φωτός μάς «έκλεισε το μάτι» για το τι πρόκειται να ζήσουμε, αφού μας αποκαλύφθηκε στη διάρκεια της Εβδομάδας Μόδας Haute Couture που διοργανώθηκε στα τέλη Ιανουαρίου, όπως συμβαίνει κάθε χρόνο. Ισως να οφείλεται στην οριστική και πλήρη πλέον απαλλαγή μας από τους περιορισμούς που μας είχε επιβάλει η COVID-19, στη διάρκεια των οποίων οι περισσότεροι οίκοι μόδας αναγκάστηκαν να παρου-

σιάσουν τις συλλογές τους διαδικτυακά ή διά ζώσης, μπροστά όμως σε ένα πολύ μικρό κοινό, αλλά εφέτος νιώσαμε ότι χαρήκαμε ειδικότερα από Παρίσι. Είδαμε τα μεγαλύτερα ονόματα από τους χώρους του κινηματογράφου, της μουσικής, των επιχειρήσεων και της μόδας να προσέρχονται στα διάφορα fashion shows με μια διάθεση χαράς και ανεμελιάς και μετά να επισκέπτονται τα αμέτρητα εστιατόρια, cafés και boutiques των γύρω δρόμων. Ένα από τα πιο γνωστά και exclusive bar-restaurants που τίμησαν δεόντως ήταν το Gigi Rigolatto στη θρυλική Avenue Montaigne, το οποίο έφερε στο προσκήνιο η αδιαμφισβήτητη πρωταγωνίστρια της εβδομάδας, η Τζένιφερ Λόπεζ. Η 54χρονη diva της pop και επιτυχημένη επιχειρήματίας, αφού παρακολούθησε τα ντεφιλέ των οίκων της επιλογής της συγκεκριμένων τα βλήματα όλων – ξεκίνησε από το ντεφιλέ του Schiaparelli για να περάσει μετά στον Ellie Saab και τον Valentino –, έδειξε την προτίμησή της στην ιταλική κουζίνα του Gigi Rigolatto, ενός εστιατορίου που συγκεντρώνει την ελίτ των κατοίκων και επισκεπτών του Παρισιού. Κατ' αρχάς ήταν ο τόπος όπου διεξήχθη μια επαγγελματική της φωτογράφιση, όπου φορούσε το εκπληκτικό ανοιχτό πράσινο φόρεμα Ellie Saab με το αβυσσαλέο ντεκολτέ και τη μακριά, εντυπωσιακή κόπια από λουλούδια με τα οποία εμφανίστηκε στο fashion show του οίκου, ενώ εκεί γευμάτισε προτού παρευρεθεί στην παρουσίαση του οίκου Valentino.

Ιταλική κουζίνα με γαλλικές επιρροές
Φέρνοντας το όνομα του ιδιοκτήτη του, μιας γνωστής προσωπικότητας στον χώ-

ρο της εστίασης, το πολυτελέστατο εστιατόριο, αφού κατέκτησε το Σεν Τροπέ, όπου βρίσκεται η πρώτη του τοποθεσία, έβαλε στόχο το Παρίσι. Μη θέλοντας όμως ο Τζιτζί να συμβιβαστεί με καμία άλλη τοποθεσία, βρήκε την ιδανική στην καρδιά του «Triangle d'Or» της γαλλικής πρωτεύουσας, εκεί όπου τέχνες και πολιτισμός συναντιούνται με κοινό παρονομαστή την πολυτέλεια. Γι' αυτό και επέλεξε τον 7ο όροφο όπου βρίσκεται το rooftop του κυρίου που στεγάζει το Θέατρο των Ηλυσίων Πεδίων (Théâtre des Champs-Élysées), στον αριθμό 15 της Rue Montaigne, ώστε τα καλλιτεχνικά vibes να συναγωνίζονται τη θέα στην πόλη και ειδικά στον Πύργο του Αΐφελ, που κόβει την ανάσα.

Η αρχιτεκτονική και η εσωτερική διακόσμηση του χώρου φέρουν την υπογραφή του Ούγκο Τόρο, ο οποίος επέλεξε μια αισθητική που να παραπέμπει σε βενετσιάνικο παλάτι με επιβλητικές κολόνες, επιφάνειες από χρυσό μάρμαρο Σιένας και ρωμαϊκό αοβεσιόλιθο (τραβερτίνη) να κυριαρχούν. Πρόκειται πραγματικά για μια μικρή Ιταλία στο κέντρο του Παρισιού. Ο ιταλικός χαρακτήρας, όπως είναι φυσικό, διακρίνεται ακόμη πιο έντονα στον κατάλογο του εστιατορίου, ο οποίος είναι γεμάτος από σπεσιαλιτέ της γειτονίας. Στον χώρο δεσπόζει ένα Bellini Bar

όπου κανείς απολαμβάνει το aperitif του συνοδεία πιάτων πιο απλών και παρεϊστικών, όπως πίτσα με λεπτή ζύμη, αρανσίνοι με γεύση και άρωμα τρούφας και πλατό με προσούτο, κάτι που θυμίζει τα βενετσιάνικα τσικέτι (μοιά-

ζουν με τάπας που τρώνε οι Ιταλοί την ώρα του aperitif). Καθώς μεταφερόμαστε στα τραπέζια, η κατάσταση γίνεται πιο επίσημη και gourmet, καθώς παραδοσιακά και αγαπημένα πιάτα της ιταλικής κουζίνας

Επιβλητικές κολόνες, επιφάνειες από χρυσό μάρμαρο Σιένας και τραβερτίνη διακοσμούν τον χώρο.

Κάτω: Από αριστερά οι Αντουάν Μενάρ και Λοράν Ντε Γκουρκούφ, ο υπεύθυνος ανάπτυξης των brands και ο ιδρυτής του ομίλου Paris Society όπου ανήκει το Gigi, και ο αρχιτέκτονας Ούγκο Τόρο. **Δεξιά:** Χαρακτηριστικό ιταλικό πιάτο που σερβίρεται στο Gigi: εσκαλόπι αλά Μιλανέζ.

καταφθάνουν το ένα μετά το άλλο. Ζυμαρικά με φρέσκες αχιβάδες (linguine alle vongole), σιγομαγειρεμένο οσομπούκο, vitello tonnato (μοσχάρι σε λεπτές φέτες με σάλτσα αρωματισμένη με τόνο), λαβράκι με στρατασιάτελα (κρέμα από φρέσκια μοτσαρέλα) σε λάδι βασιλικού, μύδια με σάλτσα από λευκό κρασί και μαϊντανό, τόνος με σάλτσα αβοκάντο, κοτόπουλο λεμονάτο με νιόκι και παρμεζάνα, χειροποίητα ζυμαρικά, φρέσκα ψάρια ψητά και θαλασσινά αποτελούν τις σπεσιαλιτέ του εστιατορίου μαζί με γλυκά όπως η τάρτα λεμονιού και το ολόφρεσκο τιραμισού. Αξίζει μια δοκιμή αν βρεθείτε στην Πόλη του Φωτός και θελήσετε ένα διάλειμμα από τη γαλλική κουζίνα μαζί με μια γενναία δόση πολυτέλειας.

Η είσοδος στην Avenue Montaigne.

ΤΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΑΝΤΡΕ

Ο «πατέρας» της μινιμαλιστικής τέχνης έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, όμως το πέρασμά του από τη Γη δεν περιλαμβάνει μόνο εικαστικά επιτεύγματα αλλά και τη βάσιμη υποψία ότι δολοφόνησε την εικαστικό Ανα Μεντιέτα.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Ο Καρλ Αντρέ (1935-2024) υπήρξε πρωτοπόρος της μινιμαλιστικής τέχνης, ο καλλιτέχνης που χειρίστηκε βιομηχανικά υλικά – πυρότουβλα, πλάκες μαγνησίου – ως γλυπτική πρώτη ύλη την οποία απλώς παρέθετε σε αυστηρές γεωμετρικές διατάξεις δίχως να την επεξεργάζεται περαιτέρω. Ο «πατέρας» του μινιμαλισμού, όπως χαρακτηριζόταν, απεβίωσε στις 24 Ιανουαρίου στα 88 του χρόνια αφήνοντας πίσω του μια δουλειά αυστηρής αφαίρεσης και σπαρτιατικής λιτότητας, όπως και την παρακαταθήκη μιας γλυπτικής που βγήκε από το βάθος κυριολεκτικά και μεταφορικά για να αναπτύξει μια διαλογική με το έδαφος όπως και με τα πέλματα των επισκεπτών που μπορούσαν να (περ)πατήσουν επάνω της. Οι νεκρολογίες του στα διεθνή μέσα είχαν βέβαια πολλά να πουν για τη συμβολή του στην αμερικανική τέχνη και διη στο κίνημα του μινιμαλισμού, όμως αναπόφευκτα, όπως συνέβη στη διάρκεια της ζωής του, έτσι και στον θάνατό του τα επιτεύγματά του επισκιαζονται από το μεγάλο ερωτηματικό που συνοδεύει τον θάνατο της τρίτης συζύγου του, Ανα Μεντιέτα (1948-1985). Της εικαστικού η οποία κατάφερε σε αυτό το σύντομο πέρασμά της από τη ζωή να αναγάγει σε άλλο επίπεδο την body art όπως και την earth art, δημιουργώντας ένα απόλυτα προσωπικό ιδίωμα από τον συνδυασμό τους. Μια δυναμική γυναίκα, Κουβανή της διασποράς – ένα από τα χιλιάδες ασυνόδευτα παιδιά που στάλθηκε στα 12 της χρόνια

στην Αμερική και την Πολιτεία της Αϊόβα στο πλαίσιο του προγράμματος Operation Peter Pan προκειμένου να προστατευτούν από το καθεστώς του Κάστρο – με πολλές προοπτικές για διαχρονική, λαμπρή καριέρα. Αυτό φανερώνουν τα δείγματα της παθιασμένης δουλειάς της χάρη στα οποία θεωρείται μία από τις κορυφαίες καλλιτέχνιδες του φεμινιστικού κινήματος των δεκαετιών '70 και '80, όπως διαφαίνεται και από τη φωτογραφική τεκμηρίωση των site specific performances της, των πρώιμων πινάκων της ή των ύστερων γλυπτών της. Με υλικά όπως η φωτιά, το αίμα, η λάσπη, τα λουλούδια, τα φτερά, η Μεντιέτα θέλησε να κατανοήσει τη σχέση ανάμεσα στον φυσικό κόσμο και στο σώμα της προτού βρεθεί να κείτεται νεκρή κάτω από το παράθυρο του διαμερίσματος που μοιραζόταν με τον Αντρέ στο Greenwich Village στη Νέα Υόρκη, έχοντας κάνει ένα άλμα στο κενό από τον 34ο όροφο. Ήταν μόλις 37 ετών και οι εικασίες για το εάν επρόκειτο για ατύχημα, αυτοκτονία ή δολοφονία διά χειρός του πανίσχυρου – σωματικά, κοινωνικά, καλλιτεχνικά – συζύγου της εξακολουθούν να διχάζουν τον κόσμο της τέχνης μέχρι σήμερα.

Ο O.J. Simpson του κόσμου της τέχνης

Οι υποστηρικτές του Αντρέ υπήρξαν κατά βάση οι εξίσου ισχυροί καλλιτέχνες φίλοι του, όπως ο Φρανκ Στέλα, ο οποίος πλήρωσε την εγγύηση των 250.000 δολαρίων προκειμένου να μην κριθεί προφυλακιστέος ή η γκαλερίστα του Πόλα Κούπερ, η οποία φρόντισε να εκτίθεται έργο του στην γκαλερί της στη διάρκεια της δίκης που ακολού-

AP/WIDEWORLD

● Ο Καρλ Αντρέ δίπλα στο έργο του «Cedar Piece».

θησε. «Δεν θα έκανε ποτέ κάτι τέτοιο στη γυναίκα του» ήταν το επιχείρημά τους. Η πλευρά των φίλων της Μεντιέτα βροντοφώναζε, δίχως να ακούγεται ουσιαστικά, ότι ήταν μια γυναίκα γεμάτη φιλοδοξία, έτοιμη να κατακτήσει τη φήμη που τόσο επιθυμούσε, όπως και να ζητήσει διαζύγιο από έναν σύζυγο που δεν υπήρξε ποτέ πιστός. Το σημαντικότερο: είχε μεγάλη φοβία για τα ύψη, οπότε, όπως αντιλαμβάνεται κανείς, δεν θα επέλεγε την πτώση από το παράθυρο ουρανοξύστη για να αυτοκτονήσει ή έστω για να κλείσει ένα παράθυρο και να πέσει κατά λάθος, όπως υποστήριξαν οι δικηγόροι του Αντρέ. Ήταν τέτοια η πόλωση – και παραμένει μέχρι σήμερα – ώστε όταν λίγα χρόνια αργότερα συνέβη το διαβόητο έγκλημα στο οποίο ο O. Τζέι Σίμπσον βρέθηκε κατηγορούμενος για τον φόνο της συζύγου του και του εραστή της, οι ακτιβίστριες Guerilla Girls τύπωσαν μια αφίσα με τις φωτογραφίες των δύο ανδρών και τον τίτλο: «Τι κοινό έχουν αυτοί οι δύο άν-

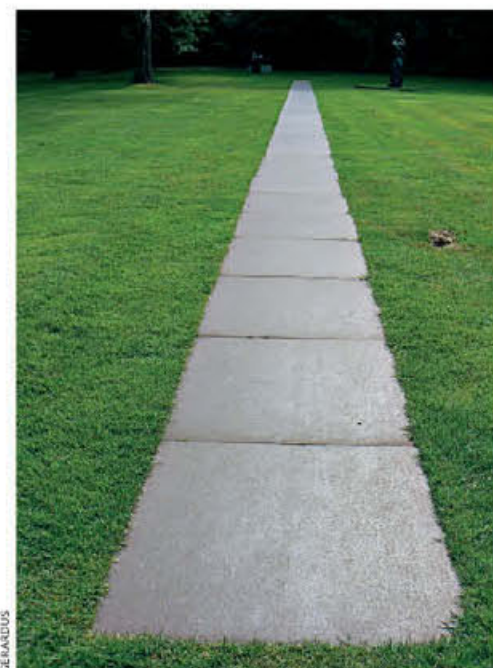
δρες;». Διότι αμφότεροι δικάστηκαν αλλά αθωώθηκαν πανηγυρικά, καθώς θεωρήθηκε ότι δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την ενοχή τους.

Η Δικαιοσύνη αποφάνθηκε ότι ο Αντρέ δεν ήταν ένοχος, παρά το γεγονός ότι είχε πέσει σε ανιψάσεις ανάμεσα στην πρώτη κλήση του προς την Αστυνομία τις πρώτες πρωινές ώρες της 8ης Σεπτεμβρίου του 1985 – «πήγε στην κρεβατοκάμαρα, την ακολούθησα και έφυγε από το παράθυρο» –, τα όσα είπε στους αστυνομικούς όταν έφτασαν στο διαμέρισμα – «νομίζω ότι πήδηξε. Απλώς το ξέρω» – και στη γραπτή του κατάθεση. Η μόνη έξωθεν μαρτυρία ήταν αμιγώς ακουστική και προερχόταν από τον πορτιέρη ενός γειτονικού κυρίου που είχε ακούσει μια γυναίκα να φωνάζει «Οχι, όχι, όχι» προτού ακολουθήσει ένας ήχος «σαν έκρηξη».

Η υπόθεση, με όλη τη μελανότητα της, δεν έβλαψε επί της ουσίας την καριέρα του Αντρέ, αν και οι υποψίες όπως και οι βεβαιότητες για την ενοχή του τον ακολουθούσαν για πάντα, καθιστώντας τον ακόμα και παρία σε ορισμένους κύκλους. Όταν φιλοξενήθηκε αναδρομική έκθεση αφιερωμένη στο έργο του στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (MOCA) του Λος Άντζελες το 2017 πραγματοποιήθηκε μια μικρή διαδήλωση έξω από το

AP/WIDEWORLD

CEBAUDS

GALLERIE Lelong

● Η Ανα Μεντιέτα.

● Το γλυπτό «Cedar Scatter» από δοκούς κόκκινου κέδρου όπως παρουσιάστηκε στην έκθεση «Carl Andre: Sculpture as Place, 1958-2010» στο Hamburger Bahnhof στο Βερολίνο το 2016.

**Με υλικά όπως
η φωτιά, το
αίμα, η λάσπη,
τα λουλούδια,
τα φτερά, η Ανα
Μεντιέτα θέλησε
να κατανοήσει τη
σχέση ανάμεσα
στον φυσικό
κόσμο και στο
σώμα της προτού
βρεθεί να κείται
νεκρή κάτω από
το παράθυρο του
διαμερίσματος που
μοιραζόταν με τον
Καρλ Αντρέ στο
Greenwich Village
στη Νέα Υόρκη,
έχοντας κάνει ένα
άλμα στο κενό από
τον 34ο όροφο**

● **Αριστερά:** Το γλυπτό του Αντρέ «43 Roaring Forty» (1968) στο Οστερλο της Ολλανδίας. **Επάνω:** Ανα Μεντιέτα, «Birth (Gunpowder Works)» (1981), από τη συλλογή του MoMA. **Κάτω:** «Flower Person, Flower Body» (1975) και πάλι με την υπογραφή της Μεντιέτα.

μουσείο με τις συμμετέχουσες/συμμετέχοντες να απαιτούν να μάθουν: «Ο Καρλ Αντρέ είναι στο MOCA Geffen. Πού είναι η Ανα Μεντιέτα;». Η υπόθεση επανερχόταν στο προσκήνιο όποτε υπήρχε κάποιο μεγάλο αφιέρωμα στον Αντρέ, δίχως βέβαια να μπορεί να δοθεί μια απάντηση. Η ιστορικός τέχνης και επιμελήτρια Ελεν Μόουλαγουορθ, επικεφαλής επιμελήτρια στο MOCA την περίοδο που έλαβε χώρα η προαναφερθείσα έκθεση και απολυμένη έναν χρόνο αργότερα, ενδεχομένως επειδή είχε εναντιωθεί στη φιλοξενία

της από το μουσείο, δημιουργήσε την εξαιρετική σειρά podcast «Death of an Artist» το 2022 για να διερευνήσει με τον τρόπο της την υπόθεση. Ούτε εκείνη μπορεί βέβαια να αποφανθεί με βεβαιότητα για το πώς πέθανε τελικά η Μεντιέτα, αλλά δίνει μια πολύ ξεκάθαρη εικόνα για τις έριδες που προκάλεσε αυτό το τραγικό γεγονός καθώς και για τον βαθύ συμβολισμό του. Στο κάτω-κάτω, επρόκειτο για μια μάχη ανάμεσα σε αρχετυπικά δίπολα με προκαθορισμένο (τουλάχιστον εκείνη την εποχή) αποτέλεσμα: «άνδρας - γυναίκα, insider - outsider, λευκός - Λατίνα, cool διανοούμενος - σωματική και πιο συναισθηματική καλλιτέχνης». Δεν είναι τυχαίο ότι πριν από τη δίκη αναπτύχθηκε μια «whisper campaign» – κοινώς άρχισαν να διαδίδονται φήμες – ότι η Μεντιέτα ήταν μια θερμοκέφαλη, εκρηκτική Λατίνα από την οποία βέβαια μπορούσε να περιμένεις τα πάντα. Οι δε υποστηρίκτριές της – φίλες της και μία εισαγγελέας που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην εκδίκαση της υπόθεσης – θεωρήθηκαν μια «φεμινιστική κλίκα».

Ο Ντιέγκο και η Φρίντα από την κόλαση

Κανείς δεν ξέρει τι πραγματικά συνέβη εκείνο το βράδυ. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο μεγαλύτερος Αντρέ και η κατά

13 χρόνια νεότερή του και μικροσκοπική (μετά βίας 1,50 μ.) Μεντιέτα είχαν γνωριστεί σε ένα πάνελ στην γκαλερί και φεμινιστικό χώρο τέχνης A.I.R. (Artists in Residence) το 1979. Οι σωματικές τους αναλογίες αλλά και η δυναμική της καλλιτεχνικής τους σχέσης έκαναν μάλιστα τον Αντρέ να τους παρομοιάσει αργότερα με τον Ντιέγκο Ριβέρα και τη Φρίντα Κάλο όπως απεικονίζονται στον πίνακα της τελευταίας με τίτλο «Frieda and Diego Rivera» (1931). Τι (μεταφυσική) ειρωνεία: εκείνο το βράδυ οι φωτογραφίες που είχε κολλήσει η Μεντιέτα στον τοίχο έπεφταν μία-μία στο πάτωμα, προφανώς επειδή δεν ήταν καλά αναρτημένες. Ο μαρξιστής καλλιτέχνης ερωτεύτηκε την εξωτική εξόριστη και εκείνη με τη σειρά της ένωσε αντίστοιχη έλξη για τον ισχυρό καλλιτέχνη της αβανγκάρντ. Παντρεύτηκαν το 1985 και οκτώ μήνες μετά εκείνη ήταν νεκρή από μια πτώση από τον 34ο όροφο. Αμφότεροι αγαπούσαν το ποτό και οι καβγάδες τους ήταν ιδιαίτερα έντονοι. Εκείνος ήταν ένας ισχυρός άνδρας στον χώρο της τέχνης και εκείνη δεν είχε βρει ακόμα τον βηματισμό της στο εικαστικό στερέωμα – ένα αστέρι που δεν είχε λάμψει στον βαθμό που φιλοδοξούσε. Ήταν μια δυναμική που προκαλούσε εντάσεις, αλλά όχι αυτοκτονικές τάσεις, σύμφωνα με τους

φίλους και την οικογένεια της Μεντιέτα, καθώς η μικροκαμωμένη Κουβανή με τα τεράστια αποθέματα δημιουργικότητας καιγόταν από τη φλόγα να γίνει διάσημη για την τέχνη της. Η ειρωνεία είναι ότι το κατάφερε με τον θάνατό της. Μάλιστα, εξαιτίας της τραγικής μοίρας της ορισμένα έργα της διαβάζονται ως προμηνύματα του τέλους της – η υπερασπιστική γραμμή των δικηγόρων του Αντρέ έφτασε στο σημείο να υποστηρίξει ότι η Μεντιέτα είχε την «επιθυμία θανάτου» και να χρησιμοποιήσει τη δουλειά της ως το χρονικό μιας προαναγγελλομένης αυτοκτονίας. Είχε δημιουργήσει, για παράδειγμα, τη σειρά «Silueta» στα 70s, στο πλαίσιο της οποίας έδινε μια σωματική φόρμα στην ύλη ενός τοπίου και μετά την άφηνε εκτεθειμένη στα στοιχεία της φύσης. Το έκανε σε μέρη όπως το Μεξικό, όπου υπήρχαν δηλαδή τοποθεσίες που χρονολογούνταν από την προκολομβιανή εποχή. Σε ένα άπλο έργο της από τη δεκαετία του '70 είχε σκάψει στην άμμο μια γυναικεία φιγούρα και την είχε γεμίσει με μια κατακόκκινη χρωστική την οποία άφηνε να παρασύρει η παλίρροια. Ήταν μία από τις λίγες περιπτώσεις που δεν είχε χρησιμοποιήσει κανονικό αίμα, όπως συνήθιζε, ένα έργο που μοιάζει με ένα αέναο μνημείο για τις απανταχού γυναικοκτονίες.

**ΗΛΕΚΤΡΑ, 30.
ΠΡΙΝ 20 ΜΕΡΕΣ ΕΚΑΝΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ.
ΣΗΜΕΡΑ, ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ ΞΑΝΑ ΣΤΟ ΣΑΝΙΔΙ.**

Το νέο ρομποτικό σύστημα «Da Vinci Χί» 4^{ης} τεχνολογικής γενιάς στο Ερρίκος Ντυνάν, υπόσχεται μια χειρουργική εμπειρία νέας εποχής με ταχύτερη ανάρρωση, σημαντική μείωση του μετεγχειρητικού πόνου και διακριτικές τομές για βέλτιστο αισθητικό αποτέλεσμα.

Σχεδιασμένο για τη διεξαγωγή πολύπλοκων χειρουργικών επεμβάσεων με ελάχιστη επεμβατική και τραυματική μέθοδο, προσφέρει ακόμα μεγαλύτερη ασφάλεια και ακρίβεια λόγω των αναβαθμισμένων εργαλείων του.

INTUITIVE
DAVINCI

**ΕΡΡΙΚΟΣ
ΝΤΥΝΑΝ**
Hospital Center

Organization
Accredited
by Joint
Commission
International

www.dunant.gr

Λ. Μεσογείων 107, 11526 Αθήνα

210 69 72 000